53060/1

13. ÉV

A PANNONHALMI SZENT BENEDEK-REND
BUDAPESTI KATOLIKUS
SZENT BENEDEK-REÁLGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1935—36. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTETTE:
HORVÁTH KANDID
REÁLGIMNÁZIUMI IGAZGATÓ

BUDAPEST, 1936.
KIADJA AZ INTÉZET IGAZGATÓSÁGA
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 62. — TELEFON: 34—3—55.

13. ÉV

A PANNONHALMI SZENT BENEDEK-REND
BUDAPESTI KATOLIKUS
SZENT BENEDEK-REÁLGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1935—36. ISKOLAI ÉVRŐL

KÖZZÉTETTE:
HORVÁTH KANDID
REÁLGIMNÁZIUMI IGAZGATÓ

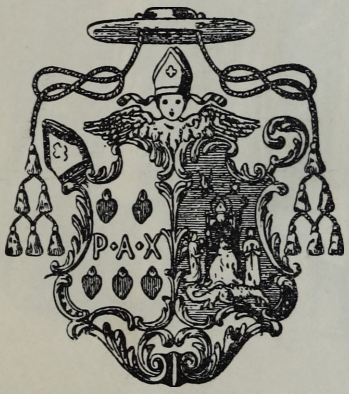

BUDAPEST, 1936.
KIADJA AZ INTÉZET IGAZGATÓSÁGA
BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 62. — TELEFON: 34-3-55.

„Élet" Irodalmi és Nyomda Rt. Budapest, XI., Horthy Miklós-út 15. — Igazgató: Laiszky Jenő.

PANNONHALMI SZENT MÓR

PANNONHALMI SZENT MÓR.

Az európai ember lelkében mély szakadékok tátonganak. Valahogy eltünt belőle a kereszténység. A kárhozat fiává lett újra, hogy a Szent István-legenda szavával éljek. Rohan a pusztulás felé. Még a külső látszat megvan, a hüvely még tartja magát, de belül már egészen más erők, idegen erők működnek. Még a mozdulatuk, a hang a régiek, vagy talán hangosabbak, erőltetettek is, de az igazi krisztusi szellem hiányzik belőlük. Kétségtelen, hogy Európa abban a végső veszélyben van, hogy valami látszólagos kereszténységnek esik áldozatul. Keresztény berendezéssel léptennyomon találkozik az ember az európai kultúrában, de az is nyilvánvaló, hogy a kereszténység szelleme egész országokban, egész népeknél kivesző félben van. Mi azonban nem akarunk csak panaszkodni, hanem dolgozni, küzdeni akarunk egy új, lelkibb kor felépítésén, mi azon vagyunk, hogy a krisztusi szellem ezt a világot újból átjárja, a tátongó szakadékokat új élet töltse ki, hittel, erővel, renddel, szeretettel teli élet, valódi keresztény szellem, amely nem tűr festett koporsókat, amely új életet visz a megmerevedett, szélütött tagokba s újra merít az anyaszentegyház kifogyhatatlan forrásvizeiből, a szentek életéből. A világ az észszerüsített társadalom felé halad, állapítják meg a sociológusok. Én azt mondom, szívszerüsítsük a világot. Állítsuk újra a világ szeme elé a legnemesebb szívű embereket, az egyház szentjeit. Korunk egyik legnagyobb feladatának látom szentjeink visszahódítását, mert egyik legnagyobb baja a szenteknek hiánya. Minden nagy kornak megvoltak a maguk nagy, szent egyéniségeik, Szent Ágoston, Szent Benedek, Szent Bernát, Szent Ferenc, Szent Tamás, Szent Ignác, Szalézi Szent Ferenc, stb. Olyan sötétek azok a korok, amelyekbe nem világít be egy-egy nagy szent alakja. Szent Don Bosco, Lisieuxi Kis Szent Teréz alakja már világítanak, de korunkban olyan mély a sötétség, olyan elképesztők a társadalmi bajok fönn és lenn egyaránt, hogy sok ilyen világítótoronyra, sok természetfeletti emelő erőre volna szükségünk, hogy bajaink enyhüljenek.

Azt mondhatná valaki, hogy az egyházban a szentek emléke mindig élénken él, sőt az irodalomban is új feltámadásukat ünneplik. Igen, az egyház őrzi szentjeit, mint hitünk egész kincsesbányáját, szívének szeretete most is olyan tárulóan fordul feléjük, mint minden előző korban, csak az egyes korok és nemzedékek figyelme és megértése más és más. Ma is tiszteljük szentjeinket, de ha a tisztelet fokmérőjét vesszük, természetfeletti lényük, áldozatos lelkük nagyságának átértését, példájuknak követését, föld-

höz, anyaghoz, vérhez, gőghöz tapadó énünkkel való lemérését vesszük, itt bizony nagy hibák vannak, itt bizony nincs mivel dicsekednünk. Régi korok szentjeinek legendás önmegtagadása olyan érthetetlen előttünk, mint a hieroglif, vagy a rovásírások voltak megfejtésük előtt. Szentjeink élettörténete mintha puszta nyelvemlékké lett volna. Nem hat sem fönn, sem lenn egyaránt. Milyen máskép volt a középkorban. Pl. egy Szent Geraldusnak clyni Szent Odótól megírt életrajza hány és hány előkelő világi ember életére volt hatóerő. Géza fejedelem önként és örömest hallgatván papjai, bencései beszédére, gyönyörködik vala, hogy a keble kertjébe elvetett igaz hit magva csirába ereszkedik. (Szent István legendája. II. fejezet.)

Ezért állítja a P. Sz. olvasói lelke elé Szent Mórt pécsi püspökségének 900 éves évfordulója alkalmából, ezt az első tudós, író, szent magyar bencést, akinek lelkületéből Isten szelleme, Szent Benedek szelleme árad ielénk a próféták szavának erejével, akik holtakat támasztottak, akik a sivatagokban vizet fakasztottak, akik a kövekből életet, kenyeret varázsoltak elő. Legyen az ő tisztaságos, fegyelmezett, alázatos, tudós lelke új akarásokat, új teljesedéseket felverő szent vihar, melyben újból az Ur szava szólal meg s teremt új életeket.

Szent Mór alakja történelmi és legendás egyformán. Fennmaradt írása, az első magyar irodalmi termék, fennmaradt kézjegye a tihanyi alapítólevélen, fennmaradtak életkörülményei a Pozsonyi Krónikában, a Szent Imre legendában (III. fejezet), amely végtelenül megható bepillantást enged tisztaságos, engedelmes, alázatos, imádságos lelkületébe. 1000 körül születhetett Nyitra környékén.

„Abban az időben, mikor a jámbor király parancsára Pannóniában még alig hogy kezdett sarjadzani az istenség neve és tisztelete, a szent társalgásnak új öröme fakad. A jámbor király, Szent Mór szava, szívesen társalkodott Szent Márton monostorának szerzeteseivel, ahol Szent Mór is tanult, nevelődött, mint puer scolasticus, mint iskolás gyermek. Pannónia szent hegye, Szent Márton születési helye, a messzelátó s messziről látható ősmonostor, a Bakonynak messzekéklő hegyeivel, széltől kivájt völgyeivel, sűrűn megrakott helységeivel, a világ zaja fölé emelkedve a békesség szelíd igézetével hatja át szívét. Egy alkalommal, 1029-ben Veszprém felől közeledett a király, midőn a testvérek eléje vonultak, hogy üdvözöljék. István király fiát küldte elejükbe, hogy fogadja az üdvözlést. Imre sorban megcsókolta a szerzeteseket, de egyenlőtlenül, mert egyiknek egy, másiknak három, öt, hét csókot adott erényei szerint. A szűziesen tiszta Szent Mór hét csókot kapott. Szent Istvánt meglepte ez a titokzatos lelki közösség. Pár nappal eltávozta után két szolgájával titkon visszatért, hogy megfigyelje a testvérek zsolozsmázását és életét. Az éjjeli vigilia-imádság (2 és 4 óra közt) s a virradatkor elmondott matutinum (a mai laudes) végeztével a szerzetesek a szentély kórusáról távoztak, a legtöbben még lefeküdtek, de néhányan, a buzgóbbak, a Szent Imrétől kitüntetettek, ott maradtak a templomban s félrehúzódva zsoltárokat énekelgettek. A szent király odament az egyikhez, megmutatta arcát s a szokásos módon, benedicite, üdvözölte. A szerzetes felismerte a királyt, üdvözlését viszonozta. Igy tett a második, harmadik is. Csak Mór nem nyitotta fel ajkát, hogy az éjjeli hallgatást meg ne szegje. Nem vehette rá őt erre a szent királynak sem nyájassága, sem tettetett haragja, fenyegetése se.

Reggel 6 órakor, a prima után, a káptalani tanácskozáson és bíráskodásnál próbára teszi a király a szent alázatosságát. A testvérek gyülekezetében fegyelmetlenséget vet szemére. Szent Mór semmiféle ellenvetést nem tesz, alázatosan ül, Istenhez, az emberi lélek vizsgálójához menekül, őbenne reménykedik. A király meghatódva győződik meg fia emberismeretéről, Maurust megdícséri s püspöki méltósággal a pécsi egyházmegye élére helyezi. A Pray-kódex kis krónikája szerint 1036-ban lett püspökké.

Előzőleg apát volt Pannonhalmán (1030—36). Apátságának képét úgy rajzolhatjuk meg, hogy virágzott benne az opus Dei, az istentisztelet, az ünnepi istendícséret. Alapító levelünk szerint a pannonhalmi monostor istentiszteletre szánt hely (divino cultui mancipatum), melyet lelke üdvösségéért s az ország állandóságáért épített a szent király (ob animae nostrae remedium, pro stabilitate regni nostri) s nagy kiváltságokkal, montecassinói jogközösségekkel ruházott fel éppen a hely szentsége s tisztelete miatt (propter reverentiam et sanctitatem ipsius loci). Liturgikus könyvek bőven állottak rendelkezésükre, mint a legendák s a Szent László-kori összeírás cím- és számszerint is felsorolják.

Az apát fegyelmezett lelke őrzi Szent Benedek regulájának szellemét, azt a rendet, amelyet az alapító a világhatalomra szert tett római birodalomból mentett át regulájával a középkorba. A rend gondolata a régi, keleti szerzetességből hiányzott. A puszták rendje más volt, mint a római birodalom rendje. Szent Benedek viszi ezt be a monasztikus szerzetes hadseregbe, miliciába. Szívesen veszi át a kifejezéseket a római katonai fegyelemből a szerzetesi fegyelembe. Regulájában nincs helye a rendetlenségnek. Ha isteni szolgálatot végzünk, az méltó legyen az Istenhez. Ehhez tartozik az Isten ügyei iránt való önzetlen, odaadó készség, pontosság, amelyet a közös életben annyira hangsúlyoz. A pontatlanság az istenfélelem hiánya s tiszteletlenség a közösséggel szemben.

Milyen fegyelmet tarthat az az apát, aki olyan gyönyörű példáját adta a fegyelmezettségnek, az istenfélelemnek, az éjjeli csendtartásnak! A regula nagyszerű etikai gondolatát milyen szépen megvalósíthatja coenobiumában az az apát, aki lelkében a kevély önakaratnak sebét alázatos odaadással már rég meggyógyította: „ut ad eum per oboedientiae laborem redeas, a quo per inoboedientiae desidiam recesseras. Reg. prol." Biztosan a nyilvános elégtétel és vezeklés szelleme uralkodott annak az apátnak a monostorában, aki szerzetes korában a királyi feddést szemlélődő életének érett gyümölcseként annyira az Isten kezéből tudta venni, annyira a hit világánál tudta nézni. Micsoda istentkereső, szép, természetfeletti közösség, a bennünk tovább élő misztikus Krisztusnak micsoda nemes létformája, nagy szimbolikus kegyelmi valósága lehetett az a coenobium, ahol az apát a lelki integritásnak, a lelki tisztaságnak szentjánosi ajándékával rendelkezett!

Bencés monostor nincs iskola, nincs könyvtár, nincs író, nincs tudós nélkül. Éppen Szent Mór személye az első ismert tanítványa a pannonhalmi iskolának, ő az első névleg ismert magyar író, aki — hogy a modern szociológia szavaival éljek — az írástalan, vagy rovásírásos társadalomból átlendít bennünket az írásos társadalomba, mégpedig a nyugati, tudós latin literaturás társadalomba. Milyen gyorsan ment a magasabbfokú nyugati kultúra befogadása! Egycsapásra felemelkedtünk a bencés apátságok iskolái révén a latin kultúra szféráiba. Szent Mór apátságának kezdetén tör-

tént, hogy István király Ajtony legyőzése és Marosvár elfoglalása után Szent Gellértet előhívta bakonybéli remeteségéből és átadta neki 1030-ban a marosvári vagy csanádi püspökséget. A király rendeletére szerzetesek gyültek ide az ország monostoraiból: Váradról kettő, Zalavárról kettő, Bélből szintén, Pannónia szent hegyéről pedig négy, Fülöp, Henrik, Lénárd és Concius. Mind a tíz felszentelt pap volt, és tanult ember, kik közül hét, a pannonhalmiak közül a két első, magyarul nemcsak tolmácsolni, hanem prédikálni is tudott. Belőlük lettek a csanádi egyházmegye első főesperesei, mint Szent Gellért legendájában olvassuk.

Az akkori földesurasági társadalmi berendezkedés családias jellege mellett, az úrnak és népnek szokásos együttélése mellett a természetes tekintély elve alapján is, de főleg a monostor missziós munkája alapján ez az egész karra jellemző clyni szellem kihat a népekre is. Az udvarnokok, a szolganépek feljártak a monostorba, magukba szívták lelkét, kultúráját, irányítását, példáját. A monostor tagjai kijártak közéjük lelkipásztori munkára s így indult meg az az immár ezeréves kapcsolat, mely a főmonostort egyházmegyéje népeivel összefűzi.

Szent Mór 35 éves pécsi püspökségéről (1036—70) adatszerű emlékünk kevés van. Egyike volt azon három főpapnak, akik szerencsésen átélték a Vatha-féle lázadást s 1047-ben megkoronázták I. Andrást. Nevével a tihanyi apátság 1055. évi alapítólevelében is találkozunk. (Signum Mauri episcopi.) Radó nádor 1057-ben lelkiatyjává fogadja. Valószínűleg Mór temette el a pécsi katakombába Péter királyt. Együtt ülte meg a husvéti ünnepet 1064-ben Salamonnal és Géza herceggel s ez utóbbit valószínűleg ezen alkalommal megajándékozta Zoerard remete ciliciumának, vezeklő övének egy nagy kegyelettel őrzött darabjával. Püspöksége idején írta meg Szent András és Benedek remeték életrajzát. (A pannonhalmi főapátság története. I. 103., 112., 114., 411—417., 527., 531. l.)

Szent Mór pécsi püspökségéről tehát adatszerű emlékünk kevés van. Annál jobban kibővíthetjük azonban ismereteinket Galla, Hóman, Deér, Balogh kutatásai alapján. Szent Mór személye a pannonhalmi apátság s a pécsi püspökség élén clunyi beállítottságú. Bencés eredetű főpaptársaival együtt úgy alakítja a következő papi nemzedék lelkületét, hogy a clunyi szellem az egész XI. század folyamán érvényesülhessen a külső hatásoktól függetlenül is. Ez az oka annak, hogy a magyar papság IX. Leó, VII. Gergely, II. Orbán reformpápák irányelveinek olyan készséggel hódol s eszméiket zsinati törvényhozásában is érvényesíteni törekszik.

Beleviszik a clunyi államszemléletet a XI. századi magyar királyság belső fejlődésébe s a vallási értékrendszert érvényre juttatják a legegyszerűbb gyakorlati intézkedéseknél is. Az ő hatásuk folytán lesz a szentistváni monarchia eszmei tartalmában az egyházi hatalom felsőbbségét valló clunyi felfogásnak tiszta visszatükröződése. Pontifices, carissime fili — mondja az Intelmek 3. fejezete — sint tibi seniores (Závodszky 135). A királlyal szemben a püspök tehát senior, azaz idősebb, tekintélyesebb. Ennek a magyar felfogásnak szellemi háttere a bencés főpapoktól képviselt clunyi irány, amely kezdettől fogva az egyház felsőbbségét vallotta. A koronázási liturgiában s általában a királyavatás egész intézményében s az Intelmek egyéb helyeiben is teljesen nyilvánvaló a bencésektől képviselt clunyi irány-

zat hatása. Pl. Sine illis enim (episcopis) nec constituuntur reges, nec principantur.

De nem csupán a belső politikai fejlődés áll a bencés főpapjainktól képviselt clunyi eszmék hatása alatt, hanem az invesztitura harc közvetítésével ezek az eszmék teremtik meg közvetve a magyar királyság hatalmi állását is. VII. Gergely a hozzá feltétlenül hű magyar főpapságon keresztül gyakorolt befolyást a magyar királyra, hogy IV. Henrik német ellenfeleivel szövetségre lépjen s a keleteurópai német hegemónia tervszerű aláásásával lehetővé tette Kálmán terjeszkedő politikáját, sőt közvetve a magyar királyság későközépkori hatalmi állását is.

Ezek a clunyi eszmekörben élő bencés főpapok közvetítik a szentistváni és a későbbi törvények társadalmi terminológiáját is a miles, liber, hospes, senior, stb. kifejezésekkel, amelyek aztán nálunk is megtartják karolingkori eredetüknek sajátos értéktartalmát. Igy lesznek e bencés főpapok a magyar keresztény társadalomtan megalapítóivá s a középkori magyar ember nevelőivé! Századok. 1933. 437—445. l.

Szent Mór személyében tehát a clunyi reform egyik magyarországi főközvetítőjét kell látnunk, aki szent életében a reformot megtestesítette, apátságában pontosan megvalósította, a királyi családdal, a nádorral, az előkelőségekkel s a néppel való meghitt kapcsolatai révén püspöki méltóságában országos jelentőségre emelte. Szentség hírében fejezte be életét s a bencések martyrologiuma dec. 4-én említi halála évfordulóját. Scitovszky pécsi püspök 1848-ban kieszközölte a szentszéknél kultuszát s azt az engedélyt, hogy tiszteletére egyházmegyéjében ünnepet ülhessenek. Ezen engedélyt XIII. Leó pápa 1892-ben a pannonhalmi egyházterületre is kiterjesztette. 900 éves jubileuma alkalmából a két egyházmegye most együtt ünnepli a szent főpapot.

Pannonhalma Szent Mór jubileumát az Oros apát korabeli gyilokfolyosó kápolnává való átalakításával örökíti meg. Ez a gyilokfolyosó az északi oldalhajó fölött húzódik 24 m hosszúságban s a XIII. századi vártemplomnak védőműve volt.

Ezen alkotásban két nagy apátunk lelke ölelkezik. A gotikus lövőréstől áttört erős falak Orosnak harcias, csodálatosan aktív lelkületét tükrözik, a ráboruló nehézkes román ívek s a kolostorboltozatok Szent Mór lelkét szimbolizálják. Szent Mór lelke olyan, mint egy román templom. Teljesen befelé irányított, középpontjában Krisztus, a külvilággal csak azok a méteres falakba ágyazott rések kötik össze. A világban él, de szeretettel, részvéttel, vidámsággal, minden bajon segítő készséggel párosított kemény, lemondó, imádságos életet. Térérzéke a befelé való koncentrációra van irányítva, a kívülvalókat nem veti meg, csak óvakodik a sártól, a szennytől, nem akar élvezni a földön, ahol Istene, Krisztus, annyit szenvedett, vérzett érette. Vele szemben Oros apátunkat gotikusnak kell mondanunk. A gotika áttöri a falakat, óriási ablakai szín- és fényözönt árasztanak be, ívei felfelé törnek, pompás kapui kifelé tárulnak, külseje kődíszben ragyog. Oros egyéniségében, óriási cselekvő erejében sok van a gotika dinamikájából. Harcias. Jár a szentföldön, hétszer megfordul Rómában. Hadakozik jogaiért, birtokaiért. Gazdasági tekintetben a birtokviszonyok írásbeli rendezésével, a birtokok, népek s kötelességeik összeírásával, az úrbéri szabadabb egyességekkel s a szabadabb jó gazdálkodást gátló közös birtokok

elkülönítésével valósággal megelőzte korát. Gazdasági erejét, lelki lendületét, nagy előrelátását hirdeti az általa épített gotikába hajló gyönyörű székesegyházunk, erődtemplomunk, mely a tatároknak is ellen tudott állani.

E két nagy ember lelke áradjon ki az új emlékműből.

Pannonhalmi Szent Mór irodalmi munkássága.[1]

Szent Mórnak pécsi püspök korában 1065—70 közt írt műve az első magyar irodalmi mű, Szent Zoerard, vagy szerzetesi nevén András hitvalló és Szent Benedek vértanú remeték rövid kis életiratát tartalmazza. E legenda két kéziratát említik a bollandisták. Mindkettő Belgiumban van, egyik a Brüsszel melletti úgynevezett vörösvölgyi Szent Ágoston-rendi kolostor könyvtárában, a másik a Maastricht melletti corsendonki kolostorban van. Mindkettő teljesen egyezik egymással. Létezik azonban még egy harmadik hártyakézirat a müncheni királyi udvari könyvtárban, egy XV. századból való 16.024 számú kódexben, ennek 30. fólióján. Legutóbb dr. Vargha Damján egyetemi tanár egy magyarországi kéziratot is felfedezett. Nyomtatásban legelőször Velencében 1498-ban, másodszor Krakkóban 1511-ben jelent meg. Többszöri kiadás mellett lengyel és magyar fordításban is megjelent. Magyarra Szabó Károly fordította. (Emlékiratok, 1865. 105—109. l.)

Szent Mór művét, mint maga említi, hallomás után írta meg, noha legendájának mindkét hősét személyesen is ismerte. Amit Zoerard, vagy szerzetesi nevén András hitvallóról írt, azt részint ez utóbbinak tanítványától, Benedektől hallotta, még Pannonhalmán, szerzetes korában, részint pedig a zobori monostor apátjától, Fülöptől, amikor már maga is apát volt Pannonhalmán. Jól értesültsége s művének hitelessége felől tehát semmi kétség sem lehet. Szent András és Benedek remetékről a Szent Istvánról s Szent Lászlóról szóló legendák is megemlékeznek. E két lengyel származású remete lengyelországi tiszteletéről szintén bőséges adatok vannak. Mindjárt Szent István uralkodása elején jöttek az országba.

Szent Mórnak a műve egyházi és művelődéstörténeti szempontból nagy érték számunkra. Sajnos, ma nehéz felfogni a hitnek azt a nagy erejét, a szentségnek azt a fokát, melyet még Szent Mór is a maga kedves közvetlen előadásában a hitvallás hallatlan nemének nevez, hogy Szent András a Szent Ipoly tiszteletére emelt nyitramegyei zobori apátságból Trencsénen túl, a Vág jobbpartján, a mai Szkalka mellett egy barlangba vonul, ott a remeteség szigorú, bőjtös, testimunkás, látomásos magányában ég el, hetenkint három napon semmit sem evett, a nagybőjtöt 40 dión élte át. A szeretet rejtett életét éli, de szentségének már a hírére is jobbra fordul az emberek szíve. Istentől adott jel volt ő, jel volt tanítványa Benedek is, jel volt a legenda írója is abban a korban, amelyben „alig hogy kezdett még sarjadzani az istenség neve és tisztelete Pannóniában". Jelek voltak ők Isten parancsainak megtartására. Hősies, önfeláldozó példájuk másokat is ragadott a jámborság, a parancsolatok teljesítésének útjára.

De szólaltassuk meg magát a legendát, mely minden modern értelme-

[1] A pannonhalmi főapátság története. I. 411. köv. l.

zésnél ékesszólóbban beszél. Egy szent írja a tisztaság, az Istenhez való közelség, az izzó szeretet áhitatával szentekről, akik kemény, áldozatos életet éltek Istenért. Engedjük, hogy az Istentől adott eme jelek a mai kor embereire is hassanak, minket is belekapcsoljanak Krisztus titokzatos testébe s a mi belső jámborságunk s külső tevékenységünk tüzét is izzásba hozzák.

Dr. Mihályi Ernő
pannonhalmi főiskolai tanár.

Szent Zoerard András
hitvalló és
Szent Benedek
vértanú remeték élete.

Szent Mór pécsi püspöktől. — Fordította Fehér Bálint.

I. Abban az időben, mikor a jámbor István király parancsára Pannóniában még alig hogy kezdett sarjadzani az istenség neve és tisztelete, a derék uralkodó hírének hallatára más országokból sok pap és szerzetes jött hozzá, mint atyjához, nem kényszerűségből, hanem azért, hogy a szent társalgásnak új öröme fakadjon az ő gyülekezetükből. Ezek közt egy Zoerard nevezetű, földmíves szülőktől, — mint rózsa a tövisek közül — származó férfiú a Szentlélek sugallatára Lengyelországból hazánkba jött és Fülöp apát kezéből, aki Szent Ipoly tiszteletére Zobor nevezetű kolostort épített Nyitra földjén, fölvette a szerzetesi öltönyt, András nevet kapott és remete-életre adta magát. Vele együtt élő tanítványának, boldog Benedeknek előadása alapján elhatároztam, hogy néhány szóval följegyzem, amit hallottam, hogy mily töredelmes szívvel és mekkora testi kínzásokkal sanyargatta magát. Én, Mór, aki Isten (kegyelméből) iragalmából most pécsi püspök vagyok, gyermekkoromban láttam ugyan a jó embert, de hogy milyen volt az ő életmódja, azt nem látásból, hanem hallomásból tudtam meg. Az említett Benedek szerzetes, aki többször megfordult a Szent Márton püspök tiszteletére emelt kolostorunkban, maga beszélte el nekem az ő tiszteletreméltó életéről a következőket.

II. Miután tiszteletreméltó András a remeteség magányába vonult, állandóan bőjtölt, ami nagy testi fáradsággal, de a lelki élet megerősödésével járt. Három napig tartózkodott mindennemű ételtől, annak szeretetéért, aki emberré lett az emberekért és negyven napig bőjtölt. Midőn pedig elérkezett a nagybőjt ideje, Zizimus apát szerzetesi életének példájára, aki testvéreivel együtt 45 szem datolyával húzta ki a nagybőjtöt, Fülöp apáttól, akinek kezéből vette a szerzetesi öltönyt, 40 diót kapott és avval megelégedve, örömmel várta a szent föltámadás napját. Ugyanakkor pedig és egyéb napokon, habár az étkezés nemcsak a test fölüdítésére nem volt elég, hanem még lelkét is elgyöngítette, mindazáltal — az imádság idejét kivéve — sohasem hagyta abba a munkát, hanem fejszét ragadva az erdőnek egy magányos helyére ment dolgozni. Midőn egy napon a megerőltető munkától és a szigorú bőjttől elbágyadt testtel-lélekkel szinte félholtan feküdt ott, egy gyönyörű tekintetű és angyali arcú ifjú ment hozzá és kocsira téve cellájába vitte őt. Midőn az elragadtatás elmultával magához

térve megtudta, hogy mit művelt vele Isten irgalmassága, elmondta ezt föntemlített tanítványának, Benedeknek, akinek elbeszéléséből tudom ezeket, de megeskette őt, hogy halála előtt senkinek se szóljon erről a dologról.

III. A napi munka után pedig olyan éjjeli pihenést nyujtott a testének, mely inkább kínnak és gyötrelemnek, mint nyugalomnak volt nevezhető. T. i. sövénnyel font körül egy laposra faragott cserfa-törzset és körösköril hegyes náddal tüzdelte át a sövényt. Maga pedig a fatörzsön ülve, ilyen ülőhelyet használt tagjainak pihentetésére, úgyhogy akármerre dőlt álmosságtól elbágyadt teste, a hegyes nádaktól erősen megsebezve, fölébredt. Ezenkívül fából készült koronát is tett a fejére és négy követ akasztott rá négyfelől: így elszenderedve, akármerre hajtotta fejét, a kő megütötte. Ó boldog András jutalma, boldog és örök élet, százszoros ékességű korona, mely az égben kipótolja azt, amit oly nehezen vásárolt meg itt a földön! Hallatlan neme a hitvallásnak mely még drágábbá teszi az igéret országát! Az étel, a pihenés nem rabolhatta el hiú édességével az örök életet, s a gonosz lélek nem találhatott módot az ő megejtésére. (Boll. IV.) Amiket eddig írtam, tanítványának, Benedeknek elbeszéléséből tudtam meg, aki atyja halála után elhatározta, hogy ugyanazon a helyen lakik. Midőn mestere példájára három évig szigorú életet folytatott, rablók vetődtek arra s mivel sok pénzt gyanítottak nála, a Vág folyó partjára hurcolva, megölték és a vízbe dobták. Sokáig keresték a holttestét, de nem találták. Egy egész évig láttak a Vág folyó partján ülni egy sast, mely mintha lesett volna valamire. Általa bizonyosakká lévén a test hollétéről, a víz alá merítettek egy embert és így találták meg olyan épen, mintha nemrég halt volna meg. Benedeket Szent Emmerám egyházában temették el, ugyanabba a sírba, melyben szent atyjának, boldog Andrásnak csontjait őrízték. A következőket már Fülöp apát beszélte el nekem, amikor már apát voltam.

IV. (Boll. V.) Midőn közeledett teste föloszlásának ideje, tudtukra adta ezt a jelenlévőknek és megtiltotta, hogy egyetlen ruhadarabját se vegyék le róla, míg meg nem érkezik Fülöp apát, akit odahívatott. Midőn az atya megérkezett, és a tiszteletreméltó holttest ott feküdt, hogy megmossák, egy rézláncot találtak rajta, mely már a belső részekig hatolt. Csodálatos és hallatlan dolog! Kívül bőr vonta be a láncot, mely belül már rothasztani kezdte a húst. Ámde a vértanuságnak ez a neme titokban maradt volna, ha a köldöknél ki nem látszott volna a lánc kötési csomója.

Amint a láncot megoldva kifelé húzták, erősen hallatszott az eltört bordák zörgése. Ugyanettől az apáttól megkaptam a lánc felét és máig megőriztem, de mikor a jámbor Géza herceg elkérte tőlem, nem tudtam megtagadni a kívánságát.

V. A boldog férfiú testének eltemetése után is följegyeztem mindazt, amit Fülöp apát elbeszéléséből megtudtam és ami emlékezetre méltónak látszott. (Boll. VI.) Egyszer a rablók, akiknek bandái nagyrészt a vadonban tanyáztak, hajbakaptak egymásközt és amint összecsaptak, egyikük súlyosan megsebesült. A küzdelem végén a bajtársak nem akarván az erdőben hagyni ezt a sebesültet, tanácsot tartva elhatározták, hogy elviszik a föntemlített boldog András remetelakába, akinek akkor már mindenfelé elterjedt a híre. Útközben azonban, amikor még elég messze volt az a hely, meghalt a rabló. Mégis elvitték és a kunyhóban letették az ő testét. Midőn éjfél-

tájban éppen el akarták temetni, a halottnak hirtelen visszatért az eszmélete és kezdett fölemelkedni. A jelenlévők nagyon megrémülve, ijedtükben futásnak eredtek, a föltámadt azonban visszahívta őket, mondván: „Ne féljetek, cimborák és ne szaladjatok el, mert Szent Zoerard támasztott föl engem a halálból az életre." Azok pedig sírtak örömükben és kérték, hogy menjen velük; ő azonban kijelentette, hogy sohasem távozik el a remetelakból, hanem mindig ott szolgál Istennek és Szent Zoerardnak. Úgy is lett, amint igérte és ott maradt haláláig.

VI. (Boll. VII.) Nem akarok elhallgatni egy másik csodát sem, melyet ugyancsak Fülöp apát elbeszéléséből tudtam meg. Nyitra városában fölakasztottak egy elítélt bűnöst. Isten irgalmából hamarosan megszabadulva Fülöp apáthoz ment és elbeszélte neki, hogyan szabadult meg boldog András érdemei által. Elmondta ugyanis, hogy elítélése után folyton az ő nevét hívta segítségül, és amikor fölhúzták a bitófára, boldog András azonnal saját kezeivel tartotta fenn őt. Miután pedig — abban a hitben, hogy meghalt — valamennyien hazatértek, ő maga saját kezével oldotta le és bocsátotta el. Ó, mily nagy Isten előtt a férfiú érdeme, aki látható alakban megjelenve, föloldozza az embereket, míg láthatatlanul az angyalok kara közt foglal helyet!

HALOTTAINK.

† DR. ERŐDI-HARRACH BÉLA
1846—1936.

Erődi-Harrach Béla halálával félszázados tanári pálya és hetvenesztendős írói munkásság sok nemes emléke szállt sírba. Ifjúsága idején még éltek nemzetünknek azok a vezérszellemei, akiket már csak hírből ismer a mai kor. Hány közéleti nagyságot, társadalmi előkelőséget, hány tanárt és írót látott ő elköltözni 1867. óta, míg most a természet örök törvénye szerint ő is eltávozott a földi térségekről. „Elmegyek meghalni — mondja a középkori bölcselő. — Elmegyek meghalni egyebeket követvén, még énutánam is többen jönnek, mert sem első, sem utolsó én nem vagyok, azért elmegyek meghalni."

Egy erdélyi ifjú útnak indul a Maros partja mellől, a gyulafehérvári és kolozsvári iskolákon keresztül eljut az ország fővárosába és ott a maga erejéből kiverekszi nevét az ismeretlenség homályából. Igen, a maga erejéből. És ez az ő életének egyik nagy dicsősége. De dicsősége a korszellemnek is, hogy a tehetséget és munkát összeköttetések nélkül is érvényesülni engedte. Erődi-Harrach Bélát nem a baráti kapcsolatok lendítették előre pályáján, hanem a maga kivételes elméje és nem mindennapi alkotó ereje.

Tüneményes nyelvtehetsége fordította először személyére kortársai figyelmét. Egy fiatal tanár, aki németül, franciául, angolul, olaszul, románul, latinul, újgörögül és több keleti nyelven tökéletesen ért és beszél; egy fiatal tanár, aki éveket töltött Kelet világában, megtanulja a török és perzsa nyelvet, belemélyed a balkáni és ázsiai népek irodalmába. Firduszi és Hafiz fordítója, az albán és bolgár költészet első tolmácsolója irodalmunkban. Földrajzi tudós és útleíró, publicista és pedagógus, de mégis mindenek fölött a magyar iskolai élet bölcs irányítója és erőskezű szervezője.

Mint fővárosi tanár, mint fiumei gimnáziumi igazgató, mint a kolozsvári tankerület főigazgatója, majd a budapesti Ferenc József-intézet kormányzója s 1892-től 1919-ig a budapesti tankerület főigazgatója minden reábízott feladatot fényesen oldott meg. Az a fejlődés, amelyet Budapest középiskolái az ő huszonhét évre terjedő főigazgatósága idején mutattak, a maga nemében páratlan lendületű. Nem külső látszatban csillogott munkássága, hanem belső eredményekben. Őrt állt a nemzet eszményei mellett, védte a nevelés érdekeit, az iskolák szenvedélyes szeretetével végezte munkáját.

R. I. P.

* Közöljük dr. Pintér Jenő tanker. kir. főigazgató úr szíves engedélyével az Orsz. Középisk. Tanáregyesületi Közlönyből.

A SZÜLŐK ÉS AZ ISKOLAI BIZONYÍTVÁNY.*

Az értesítő, vagy a bizonyítvány kiosztásának napja! Nagy esemény ez: sok ezer diák várja nagy türelmetlenséggel, némelyek kellemes izgalommal, mások balsejtelmektől gyötörve. De odahaza, a szülői háznál is nagy a várakozás. Mikor azután megérkeznek a gyermekek a kis könyvecskével, a feszültség feloldódik: az egyik helyen megkönnyebbült sóhajban, örvendezésben, sok helyen talán könnyekben, keserű kifakadásokban.

Régebben, a boldogabb időkben nem volt ilyen nagy esemény ez a nap. Akkor is megvolt ugyan az izgatott várakozás, főképpen a diákok részéről. Az értesítő, vagy a bizonyítvány megérkezésekor a család rögtönítélő bírósággá alakult át, nem késett sokáig az ítélet végrehajtásával sem. Ezután azonban a hullámok elég hamar elsimultak, ment minden tovább a rendes kerékvágásban.

Ma azonban sokkal nagyobb dolog ez az iskolai esemény. Nagyobb a megelőző izgalom, tovább tartanak a felkorbácsolt hullámok. Sőt — sajnos — néha komoly tragédiák is következnek.

Hogy a családban olyan nagy jelentőséget tulajdonítanak a félévi és az évvégi osztályozásnak, annak többféle oka van. Az egyik ok nagyon szomorú: sokkal nehezebb lett az élet. A szülők legtöbbször igen nagy anyagi áldozatokkal tudják csak germekeiket taníttatni, érthető, hogy nagyon fájdalmasan érinti őket, ha ez a nagy áldozat hiábavalónak bizonyult. A gyermekek jövője igen bizonytalan. Nehéz az elhelyezkedés. Még a jó bizonyítvánnyal is, hát még a gyengébb, vagy a rossz tanulóknak!

A másik ok már örvendetes. A szülők sokkal inkább érdeklődnek a nevelés és oktatás ügye és így az iskola munkája, eredményei iránt. Nem csak az értesítőt várják feszült érdeklődéssel, hanem többször kérdezősködnek évközben is gyermekeik előmenetele felől. Vannak elegen, akik nem csak az érdemjegyre kíváncsiak, hanem azt is megbeszélik a tanárokkal, milyen hibái, fogyatkozásai vannak gyermeküknek, hogyan lehetne ezeket megszüntetni?

Van azonban egy harmadik ok is, illetőleg az okoknak egy nagy csoportja. Ezek az okok mind egy közös forrásból erednek, még pedig abból, hogy a szülők és a tanulók közül sokan, sőt a társadalom egy része is helytelen szempontból tekintik az iskola munkáját, különösen pedig osztályozó tevékenységét. Hibás szemüveget használnak, eltorzítva, igazi valójukból kiforgatva látják a dolgokat. Ebből fakadnak azután a bajok, származnak a megokolatlan keserűségek és a kisebb-nagyobb tragédiák. Ezekről az

* A szerző felolvasta a Rádióban 1936. január 26-án.

okokról akarok most szólni, megkísérlem néhány gondolattal ezt a kérdést megvilágítani.

Az iskola az érdemjegyekkel a tanulók előmenetelének fokát iparkodik tárgyilagosan megállapítani. Természetesen nem udvariaskodik, nem bókol, midőn ezt teszi, hanem az igazságot akarja közölni. Ma valahogyan — különösen nálunk, de másutt is — nincsenek szokva az emberek ehhez a hűvös tárgyilagossághoz, az őszinteséghez, általában a kritikához. Sokkal inkább a túlzott dícséretekhez, a szélsőséges magasztalásokhoz. Lassankint hozzászoktak ahhoz, hogy állandóan felsőfokban beszéljenek. A legenyhébb elismerés: elragadó, óriási, a legjelentéktelenebb dolognak már „végtelenül" örvendenek. Megsértődnek, ha csak elismerő szavakat kapnak és nem a magasztalások tömegét.

Persze, ha mindenről a dícsérő jelzők felsőfokát szokták meg, a középfok majdnem becsületsértés számba megy. Ilyenformán nem jól hangzanak az érdemjegyek józan kifejezései. Csak a legjobb érdemjegyet, az egyest tekintik némelyek tűrhetőnek, a többit már szinte megbélyegzőnek. Néhány évvel ezelőtt a középiskolákban bevezették a magaviseletből a „példás" érdemjegyet, kitüntetésül azok számra, akik valóban példa gyanánt szolgálhatnak társaiknak. Ennek következménye az lett, hogy igen sokan ezentúl csak ezt a jegyet tartották elfogadhatónak. Akadtak szülők, akik elkeseredve panaszkodtak, ha gyermekük jót kapott viseletből. Elismerték ugyan, hogy sokat rendetlenkedik, hogy az előadásokat zavarja, nem figyel, de ezek kisebb dolgok. Az ő fia nem jellemtelen, nem gazember, tehát nem érdemli meg, hogy viseletét — szerintük — a „jó" meggyalázó érdemjeggyel sujtsák.

A bizonyítvány a meglevő képességeknek, ismereteknek igazolása papiroson. Nem maga a papiros az érték, hanem a képességek. Ha ez utóbbiak nincsenek valóban meg, akkor a bizonyítvány csak annyit ér, mint a hamis bankó. Be lehet esetleg valakit csapni vele, de hamarosan baj származik belőle. Manapság sokan a bizonyítványokkal is papiros-kultuszt űznek, azt gondolják, a fő maga a jó bizonyítvány, az már mellékes, hogy van-e megfelelő fedezete tudásban, képességben.

Igaz, hogy a felsőbb intézetekbe való felvétel a bizonyítványhoz, ennek meghatározott minőségéhez van kötve, de nem a papiron szereplő érdemjegy, hanem a mögötte megkívánt valóság kedvéért. Nem egyszer hallja a tanár a szülőktől vagy tanulóktól, hogy ilyen — vagy olyan bizonyítványra volna szükség, mert különben nem veszik fel az illetőt az egyetemre, vagy valamelyik más főiskolára. A fiú pl. katona akar lenni, a tűzérséghez szeretne menni, ott pedig nagyon megkívánják a matematikából a jó jegyet. Nem mindig könnyű megértetni velük, hogy a tűzérségnél nem annyira a bizonyítványba beírt érdemjegyre, mint inkább a matematika valódi tudására van szükség és csak ennek az utóbbinak a kedvéért kívánják a megfelelő érdemjegyet.

Ha valaki jobb bizonyítványt kap, mint amilyent megérdemel és ennek révén felveszik felsőbb intézetbe vagy álláshoz jut, akkor kiszorított onnan egy nála érdemesebb, alkalmasabb egyént. Ez pedig jogtalanság. A különbnek, az alkalmasabbnak joga van ahhoz, hogy ő részesüljön elsőbbségben. Ha a rossz tanulókat toljuk előre, evvel a jókat hátraszorítjuk. A rossz diákokat annyian veszik pártfogásukba, a jó diákok jogait magának az iskolának kell védenie.

A társadalomnak is érdeke, hogy minden állásba a legmegfelelőbb, legalkalmasabb egyének kerüljenek. Senki sem ülne szívesen olyan autóba, amelynek sofőrje csak kegyelemből, protekció révén kapott kocsivezetői engedélyt. Az egyes állásokban, hivatalokban az alkalmatlan egyének nem okoznak ugyan mindig olyan kézzelfogható és szemmel látható katasztrófát, mint az ügyetlen sofőr, de a társadalom azért nagyon megsínyli, ha az úgynevezett értelmiség, az a réteg, amely ügyeit intézi, nincsen jól kiválogatva. Az iskola tehát a közérdeket szolgálja, mikor komoly kiválogatást végez az osztályozással.

Manapság Csonkamagyarországon többen végeznek középiskolát, mint régebben Nagymagyarországon. Sokkal többen, mint ahányat az egyetemek és főiskolák befogadhatnak, pedig ez utóbbiak megint sokkal, de sokkal több diplomás embert bocsátanak ki, mint ahány el tud helyezkedni.

A magyar ifjúság jövőjéről gondoskodni kell, de a gondoskodásnak legkevésbbé megfelelő módja, ha a kellő mértéket leszállítva, az iskola boldog-boldogtalannak osztogatja a bizonyítványt.

Az iskola selejtező működésével szemben két argumentumot szoktak leginkább felhozni. Az egyik a tanulás szabadsága. Mindenkinek — mondják — joga van tanulni, magasabb művelődésre szert tenni, tehát az iskola ne zárja el az utat buktatással, ne akadályozza meg, hogy a gyengébbek tovább mehessenek a felsőbb osztályokba és végül a főiskolákra.

A másik ellenvetés pedig az a kétségbeesett kérdés: hát hova, milyen pályára vigyem a fiamat? Belátom, hogy gyenge tanuló, nehéz neki a középiskola, de ipari, kereskedői pályára sem lehet adni, ott sincsen hely számára. Elvégeztetem tehát vele a középiskolát, azután majd meglátjuk, mit lehet vele kezdeni.

Ezekre meg kell jegyezni, hogy az iskola csakis azokat akarja a tanulmányok folytatásától elterelni, akik nem felelnek meg a követelményeknek. Aki megállja a helyét, az természetesen akadálytalanul végezheti tanulmányait. A tanulás szabadságán tehát nem esik csorba: aki valóban tanul és tud tanulni, az előtt nyitva áll az út. Azok a hanyag diákok pedig, akik nem tanulnak és ezért nem juthatnak a felsőbb osztályokba, igazán nem panaszkodhatnak, hogy meg vannak fosztva a tanulás szabadságától.

Sokkal nehezebb felelni a másik ellenvetésre. Igaz, manapság minden pályán nehéz helyet találni, az olyanon is, amelyhez nem kell középiskola és egyetem. De vajjon okos dolog-e: azért, mert úgyis sok nehézség van, ezeknek számát még eggyel növelni és a gyenge tanulókkal is mindenáron elvégztetni olyan tanulmányokat, amelyekkel nem tud megbírkózni. A létért való küzdelem majdnem emberfeletti erőt kíván. Miért pazarolja el energiáinak jó részét a kevésbbé tehetséges tanuló olyan munkára, amelyet úgy sem tud becsületesen elvégezni? Az ilyennek már nem marad elég kitartása a további küzdelemre, nincsen kedve valami mesterséget folytatni, még ha ennek révén valahogyan meg is tudna élni. Egyetlen cél lebeg előtte: bejutni bármi áron akármilyen hivatalba, ott majd elteng-leng, nem kell a maga lábán járnia, gondoskodik róla az állam vagy más intézmény.

Igaz, hogy minden téren, a szabad, a gyakorlati pályákon is sok az eszkimó és kevés a fóka. De épen ezért az embereknek maguknak kell komoly küzdelemmel, leleményességgel új megélhetési lehetőségeket terem-

teniök. A forradalom utáni időben nálunk is mutatkozott kedv olyan foglalkozások iránt, amelyeken az egyéni élelmesség ad boldogulást, de most már megint visszaestünk a régi hibába: mindenki az államtól vár kenyeret, fixfizetéses állásra törekszik. Nem képességeket akar szerezni, hanem csak képesítést, bizonyítványt, diplomát. Mint a fuldokló a szalmaszálba, úgy kapaszkodik kétségbeesetten ebbe a papírosba és nem akar ráeszmélni, hogy a bizonyítvány- és diploma-inflációval mennyire csökken ezeknek értéke.

Sok keserű panaszt lehet hallani a túlterhelés ellen. Hány olyan tanuló van, aki egész nap el van foglalva tanulással, ott ül a könyv mellett sokszor késő estig, soha sem ér rá semmire, még egy kis sétára sem, a bizonyítvány mégis gyenge, nem mutatja ennek a sok fáradozásnak az eredményét.

A túlterhelés kérdése a mai tanuló ifjúságnak egyik legnehezebb és legéletbevágóbb problémája. A gyermeket túlterhelni annyit jelent, mint fáradttá, kimerülttè tenni, mielőtt megkezdhette volna igazi munkáját, amely életpályáján reája vár, annyi mint a küzdelem előtt lefegyverezni, mint a vándormadárnak szárnyait lenyesni tengerentúli nagy útja előtt. Az élet versenyében kedvezőbb a helyzete annak, aki kevesebbet tud ugyan, de pihent, friss erővel indul, mint aki sokat tanult, de már nincsen benne semmi lendület.

A pedagógusok és a tanügyi vezető férfiak épen ezért nagyon komolyan foglalkoznak a túlterhelés kérdésével és mindent elkövetnek, hogy a helyes megoldást eltalálják.

Mert túlterhelés valóban van. Sok tanulónak egész napja le van foglalva, alig jut ideje egy kis pihenésre, néha még az alvás ideje is megrövidül. Későn fekszik le, másnap fáradtan ébred, álmosan megy iskolába. Persze így nem tud figyelni, nem érti meg kellőképen a magyarázatot, otthoni munkája több és nehezebb lesz, megint késő estig kell dolgoznia, tehát másnap még fáradtabb. A baj így fokozza önmagát, a helyzet mind roszszabb lesz.

A túlterhelést azonban nem annyira az iskola rovására kell írni, mint inkább más tényezőkre. Egyik ok gyanánt szerepelnek a melléktárgyak és az iskolával kapcsolatos mellékfoglalkozások. Némelyik tanulónak az egész iskolaéven keresztül minden délutánja le van foglalva. Cserkész, vívni tanul, tánciskolába jár, nyelvórákat vesz, zeneórákra jár, részt vesz a fizikai, kémiai gyakorlatokon, de ki tudná elszámlálni, hogy még mi mindenen. Mindezek nagyon helyes és hasznos dolgok, de nem mindegyik egyszerre ugyanannak. Bármely ilyen mellékfoglalkozás csak azoknak való, akik ezt az iskolai rendes munka mellett könnyen bírják. Akinek ez maga is elég, az semmi másra ne pazarolja idejét és erejét. Senki ne vegyen többet magára, mint amennyit megerőltetés nélkül megbír.

A szülők jószándékból iparkodnak gyermekeiket mentől jobban kiképezni. Fontosnak tartják, hogy modern nyelveket tanuljanak, mert a gyakorlati életben majd nagyobb szükségük lesz ezekre, mint az iskolában tanult tárgyakra. A nem kötelező tárgyak túltengése mögött — tudatosan, vagy tudattalanul — némi bizalmatlanság lappang. Sokan azt hiszik, hogy az iskola nem az életre készít elő. Az ottani tárgyakat meg kell ugyan ta-

nulni, hogy a bizonyítványt megkaphassák a gyermekek, de azokról az ismeretekről, amiknek valóban hasznát veszik, külön kell gondoskodni. Van abban valami, hogy a középiskola nem nyujt minden szükséges gyakorlati ismeretet. De nem is ez a célja. Többet tesz ennél, megtanít az önálló szellemi munkára. Megtanít tanulni. A legtöbb ismeretet, amire pályánkon szükségünk lesz, úgy is akkor kell elsajátítanunk, amikor már kiléptünk az életbe és megtaláltuk meghatározott munkakörünket. Nem lehet hibáztatni a modern nyelvek tanulását, de nem szabad túlságba vinni, nem kell elsietni. Sokan tanultak nyelveket, csak azért, hogy elfelejtsék, hogy soha hasznát ne vegyék.

A túlterhelésnek másik oka, hogy nem vetnek számot a tanulók képességeivel. Vannak olyan gyermekek, akik nem valók a középiskolába, nem tudnak megfelelni követelményeinek. Ezeknek bizony állandó gyötrelem lesz a tanulás. De, akik megállják is a helyüket, nem lehetnek mind jeles tanulók. Nem helyes hiúságból, túlzott ambícióból többet kívánni a tanulótól, mint amennyi szellemi képességeinek megfelel. A tehetséges diáktól, aki könnyen, megerőltetés nélkül szerezhet jeles bizonyítványt, méltán rossz néven vehetünk már egy-két jó jegyet is. Vannak azonban olyanok, akiktől elég az általános jó bizonyítvány, ismét mások, akiktől nem várhatunk többet, mint tisztességes elégséges eredményt. Ugyanattól a gyermektől sem várhatjuk mindig ugyanazt az eredményt. Vannak az életben olyan időszakok, amikor nehezebben megy a szellemi munka, nehezebben tanul, könnyebben felejt. Néha testi állapotával függ össze a munkaképesség eme hanyatlása, máskor szellemi elernyedtség, vagy lelki válság idézheti elő. Különösen gyakori ez a serdülő korban. Ilyenkor megértéssel, türelemmel kell lennünk a tanuló iránt. A megértés nem abban nyilvánul, hogy a kevés tudás mellett is jóbizonyítványt kapjon — ez a valóság meghamisítása volna —, hanem abban, hogy megelégszünk a kevésbbé nagyszerű bizonyítvánnyal is, bízva abban, hogy a válság ideje elmúlik és újabb nekilendülés következik.

Hogy az egyes tanulóktól mennyit várhatunk, azt a tanárok, szülők és az orvos alapos megfigyelésekre támaszkodva, kölcsönös megbeszéléssel állapíthatják meg.

A tanulás bizony nem könnyű munka, ez is küzdelem, de sohasem olyan tragikus, mint az, amely az életben vár az emberre. Az iskola igazságosabb, méltányosabb, mint az élet. Vannak itt is sikerek és sikertelenségek, de ez utóbbiak sohasem olyan végzetesek, mint az életben. Tragédia csak akkor lesz belőlük, ha a diákok, vagy a szülők maguk csinálnak ezt belőle.

Mit jelent az iskolai értesítő, vagy bizonyítvány? Vegyük annak, ami a valóságban. Komoly, őszinte számadás az elért eredményről. Ha valaki megbukik, ez annyit jelent, hogy tartozása van saját magával és az iskolával szemben. Mulasztás, amelyet pótolni, adósság, amelyet törleszteni kell. Nem helyrehozhatatlan szerencsétlenség, csak idejében jött figyelmeztetés. Kötelességet, feladatot jelent: helyre kell hozni a hibát, ezentúl komolyabban kell dolgozni. Ennek a feladatnak elvégzéséhez lendületre, önbizalomra, akaratra van szükség, nem pedig csüggedésre, kétségbeesésre.

A szülők iparkodjanak gyermekeikben ezt a megfelelő hangulatot felidézni. A rossz bizonyítvánnyal hazatérő gyermekhez csak az első szó le-

gyen korholó, rosszaló, a második már a kötelességteljesítésre való bátorítás, buzdítás: Hanyag voltál, hibát követtél el, mutasd meg, hogy valójában különb vagy, mint amilyennek ez a mostani bizonyítvány feltüntet, hogy több is telik tőled. Tudok eseteket, mikor néhány ilyen szó nagyszerű eredményeket hozott létre: a bukott diákból a második félévben jó tanuló lett.

A mulasztás helyrehozását, a komoly munkát azonban feltétlenül meg kell követelni. Érezze a diák, hogy nincsen más út számára, mint a kötelességteljesítés. Ha ez alól kibúvót keres, találja magát mind otthon, mind az iskolában egy áttörhetetlen ércfallal szembe.

A tragikus hangulat nem hozza meg az eredményt. Nem szabad olyan súlyos büntetést alkalmazni, amely a gyermeket a kétségbeesésbe kergeti, ahelyett, hogy a javulás útjára terelné. Előfordult már, hogy a szülők hetekig nem szóltak a bukott diákhoz egy szót sem, sőt az asztalhoz sem engedték ülni, valósággal kiközösítették a családból. A megalázottságnak ez az állapota nem alkalmas arra, hogy bizakodással, kedvvel fogjon mulasztásának helyrehozásához. Nem a rossz bizonyítvány, hanem az ilyenféle eljárások hozhatják létre a diák-tragédiákat.

Egyesek hőssé avatják azt a szerencsétlen gyermeket, akinek annyi lelkiereje sincs, hogy iskolai feladataival meg merjen birkózni, hogy egy szekunda kijavítására merjen vállalkozni, hanem ehelyett eldobja magától az életet, amelyet még alig kezdett meg. Ha valaki egy rossz bizonyítványon kétségbeesik, hogyan küzd meg majd az élettel? Itt sokkal nagyobb csapások sújtják az embert, sokszor helyrehozhatatlan kudarcok és mégis bizalommal, reménnyel, Isten akaratában való megnyugvással kell viselnünk a vállunkra tett keresztet.

Még mindig akadnak, akik azt a felfogást és hangulatot iparkodnak terjeszteni, hogy az iskola valami kegyetlen intézmény, hogy a tanárok zsarnokok, akik különös gyönyörüket találják a diákok megbuktatásában. Az ilyenek nem ismerik az iskolát, a tanárt. Nem tudják, hogy a tanárnak mennyire nem kellemes a buktatás. Neki is van szíve, sajnálja a diákot, még azt is, aki hanyagságával sok bosszúságot szerzett neki. Ő sem szívesen ismeri el, hogy munkája eredménytelen volt. A bizonyítványt nem egyes tanárok osztogatják, hanem a tanári testületek. Ezekben a testületekben őrködnek azon, hogy a tanulók elbírálása az igazság mellett megértő, méltányló szeretettel történjék. Ritkán döntenek az emberek sorsáról az illetőknek olyan alapos ismeretére támaszkodva, mint épen az iskolában, mert itt elég alkalom van arra, hogy a tanulók különböző időpontokban, más és más körülmények között megmutathassák, mit tudnak, hogyan dolgoznak. Ha egyszer nem sikerült valami, máskor kiküszöbölhetik a csorbát.

Ugyanaz a lelkület, amely a Mikulásból krampuszt csinált, akarja az iskolát is mindenáron kínzókamrának és a tanárokat mumusoknak feltüntetni. A tanárok és a tanulók, továbbá az iskola és a szülői ház közötti kapcsolatok mind közvetlenebbé válása lassanként elűzi ezeket a pedagógiai krampuszmeséket.

Úgy kell tehát várni és fogadni az értesítőt diáknak és szülőknek egyaránt, mint komoly, jóakaratú tudósítást, derüs megnyugvással, ha jó hírt hoz, okulással és erős elhatározással, ha nem felel meg a várakozásnak.

Dr. Bognár Cecil.

AZ ÚJ KÖZÉPISKOLAI TÖRVÉNY.

A mintaszerű alapossággal készült *Roloff*-féle pedagógiai lexikonban hiába keressük a *művelődés válságának* címszavát. Pedig csak *1917*-ben fejezték be szerkesztését. Ha a maiak közül veszünk kézbe egyet, sokkal kevésbbé gazdagot, a művelődésről írt cikkek közül sohasem hiányzik az annak válságáról szóló. Már a háború előtt is hangzottak el vélemények, melyek szerint a nyugateurópai kultúra válságos helyzetbe jutott, de csak az azt követő nyomasztó évek légköre tette szinte általánossá a *kulturpesszszimizmust,* azt a lelki állásfoglalást, mely az átélés erejével rögzíti meg a művelődés válságában és a kultureszmények elértéktelenedésében való hitet. A kilencvenes évek irodalmi *dekadencia-hangulata* általános lett a kultúra minden vonatkozásában. *Spengler* munkája a *nyugati művelődés alkonyáról,* megszokottá tette kultúrmorfológiai elmélkedéseinek következtetését: a nyugati kultúra végét éljük, s a többi nagy kultúrkörök mintájára ez is el fog enyészni, hogy az új ember lelke, új kulturát fejlesszen saját képe mására.

Platon az *állam* kötelességévé teszi az őrködést, hogy a zenét meg ne változtassák, a megszokott harmonia szét ne essék. A zenei hangok harmoniájánál még fontosabb az emberi szellem megnyilvánulásának harmoniája, a gondolat fogamzásának, kifejezésének közössége, a belső kapcsolat, mely a közlést lehetségessé teszi. Az aristotelesi filozófia által a középkor ki tudta fejezni nézetét a világról és a létezők összefüggéséről, minden kérdést egy középponti tárgyra *Istenre* vonatkoztatva, akin keresztül határt tudott vonni a csak gondolati és az érzéki világ dolgai között. A modern német filozófia, mely leginkább azonosítható a modern filozófiával, *Arnold Gehlen* szerint 150 éve a szellem elértéktelenítésén fárad, a szellemet a létezés középpontjától a perifériára utalja, kétségbevonja. Az életszerűség hangsúlyozása, a szellem szembehelyezése a reális lét gazdagságával a megismerés eszményét, az igazság és a feltétlen értékek elismerését tették kétségessé. A világnézeteknek egész sorozatára nyílik lehetőség. A világnézetek különbsége a pedagógia tudományos művelésében és a pedagógiai cselekvésben is megnyilvánul. A nevelés átformálás, átalakítás, ami valamely sajátságos értékrendszerben felfogott művelődési eszményt akar megközelíteni. A kultúra javainak értékelésében az emberiség története folyamán sok szempont merült fel, melyek a mai értékrendszerekben tovább élnek és hatnak. De az eszmények sokasága nemcsak a teoriában van meg. Az egyetemes kulturával az egész életünk összekapcsol, de *intézményesen az iskola hivatott a*

kulturjavak közlésére, az iskola feladata az az alakitás, amely az új nemzedéket a kultúra tudatos hordozójává és munkásává teszi. A művelődési eszmények elsősorban az iskolára hatottak és innen van, hogy az utolsó 150 évben az iskolaügy állandóan aktuális téma volt.

Iskolareformok elég sűrűn követték egymást a háború előtti években is, de a huszas években úgyszólván mindenütt serény reformáló törekvés igyekezett az iskolai oktatás átszervezésével gátat emelni az ifjúságban is terjedő művelődési válságnak, vagy kaput nyitni az utóbbi évek pedagógiai áramlatai előtt. Az állam a kulturának szerves része, eszményi célja a legfőbb művelődési javak megvalósítása. Elsőrendű érdeke tehát következetes kulturpolitikával az iskolaügyet úgy szabályozni, hogy éppen nevelés alatt álló nemzedéke korszerű, az egyetemes emberi és nemzeti művelődésnek megfelelő nevelésben részesüljön. *Nálunk az 1777-es Ratio Educationis óta az iskolapolitika legfőbb irányitója az állam.* Addig majdnem kizárólag vallási ügy volt az iskola, katolikus intézeteink nagyrészében a jezsuita és piarista szerzetek sajátságos célkitűzései époly hiánytalanul érvényesülhettek, mint protestáns iskoláinkban az egyes felekezetek nevelési eszményei. A *Ratio Educationis* a kor abszolutisztikus szellemének megfelelően állami felségjognak nyilvánította és a népiskolától az egyetemig egységes elgondolás keretébe illesztette bele az egész iskolaügyet. A középiskolát illetőleg az *utilitarista racionalizmus* érvényesül benne, a tantárgyak nagy mennyiség anyagilag is az egész általános műveltséget hivatott közölni. Művelődési eszménye *az állam számára hasznos polgár,* aki az állam szerkezetébe való beilleszkedését már a középiskolában közölt hasznos ismeretek elsajátításával kezdi el. A középiskola tagozata hármas volt. Az alapokat a *háromévfolyamos grammatikai* iskola vetette meg, erre épült a *két esztendős gimnáziumi tagozat,* amit a *két éves filozófiai kurzus* követett.

A *Ratio Educationis* a különböző iskolafenntartó vallásfelekezetek államhoz való viszonyát is egységessé tette. A *protestáns* vallásfelekezetek küzdöttek az idevágó rendelkezések ellen (a katolikus vallás *1848*-ig államvallás volt) és *1790*-ben sikerült *tanügyi autonómiájukat* újra biztosítani. Innen kezdve a katolikus és protestáns iskolaügy sorsa kettéágazódik. *A katolikus iskolák* az autonómia hijján *a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezése vagy vezetése alatt maradtak,* míg a protestánsok iskolaügye az állam főfelügyelete alatt széleskörű önrendelkezési jogot élvezett. Az eltérő jogi helyzet és az államhatalommal való szorosabb kapcsolat ellenére sem került sor kulturharcra a tanüggyel kapcsolatban. Az állami törvényhozás tiszteletben tartotta a katolikus egyház történelmi jogát, s a tanítórendek az állami rendelkezések pontos megtartása által semmivel sem maradtak el az állam iskoláival való versenyben. E tekintetben *a magyar katolikus iskolaügy szerencsésebb helyzetben volt és van, mint a német,* ahol az iskolatörvények sorozata állandó harcot jelentett, amelyeknek során felmerült ellentéteket maiglan sem lehetett áthidalni; *vagy a francia,* ahol a feltétlen szabadság lehetővé teszi, hogy az egyházi fennhatóság, főleg a püspökök, szabadon rendelkezzenek iskoláikban jórészt megfelelő képzettséget nélkülöző tanáraikkal, mert az állami tényezők előtti vizsgálat, a baccalaureatus, az intézetek teljes önállóságát úgyis illuzórikussá teszi. Nálunk *az egyház és állam viszonyát az iskolaügy terén a legteljesebb harmónia és*

bensőséges jóviszony jellemezték, ami kifejezésre jutott abban, hogy az *Országos Közoktatásügyi Tanács* elnöki, másod-, illetve alelnöki állásait nagyobbrészt a tanügyi téren kiváló *papi* férfiak töltötték be és a tankerületek igazgatásában *tanítószerzeteink jelesei* mindig szerephez jutottak.

Az *1777*-es *Ratio Educationis* nem tudott teljesen megvalósulni, *1806*-ban szükséges volt már átdolgozása, amely a fennálló körülményekhez alkalmazkodva leegyszerűsítette az első kiadást. *Legfontosabb változtatása a grammatikai iskola 4 évfolyamra* emelése, mely megvetette a hosszú ideig működő kisgimnázium alapját és a két felső tagozattal kiegészítve *a nyolc évfolyamos középiskola mintája lett.* A magyar iskolaügyben *1849*-ig nem is történt nagyobb változás. Nem mintha a meglévő rendszer nem kívánt volna reformot, de a sok terv közül egy sem valósult meg, még a *magyar tannyelv* sem teljes mértékben, melyet az *1843/44*-es országgyűlés törvényben is kimondott. Az első magyar minisztérium közoktatásügyi minisztere, *Eötvös József báró* az egész iskolarendszert át akarta szervezni, de rövid minisztersége miatt nem tudta terveit végrehajtani. Így tehát a magyar iskolaügy további fejlődési fázisát az abszolutizmus rendelkezése jelzi, mely az *Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Österreich* címen megjelent iskolareformot lépteti életbe nálunk is.

Az *Entwurf,* bár németesítő törekvései miatt nem találhatott kedvező fogadtatásra, mégis az *1777* óta alaposan hátramaradt *magyar iskolaügyet a kor pedagógiai színvonalára emelte.* Szerkesztői, *H. Bonitz* és *F. Exner* kiváló szakemberek voltak. Az *Entwurf* nevelési eszménye a *neohumanista* irányé: a művelt nemes jellem, melyet a tantárgyak nevelő hatása alakít ki.

Az iskolareform legfontosabb ténye a *reáliskolák létesítése* volt. A reáliskola szükségét két körülmény igazolta, a természettudományok művelődési javainak gyors gyarapodása, melyet a klasszikus studiumokat ápoló gimnázium már nem tudott befogadni, s a *technikai iskolák,* nevezetesen a műegyetem szükséglete, melyet jobban látszott kielégíteni a matematika-fizikán képzett nemzedék, mint a gimnáziumi kurzust végzett. A reáliskolák kezdetben tarka összevisszaságot mutattak, csak *1875-ben alakult ki nyolcévfolyamos formájuk.* A magyar iskolarendszer egységén rést ütött a reáliskola, mely az *1883*-iki középiskolai egyenragúsítás és az *1924*-es egyetemi tanulmányokra vonatkozó egyenjogúsítás ellenére sem tudott a társadalom előtt versenyre kelni a gimnáziummal. Kiinduló pontja ez az *egységes* középiskoláról szóló sok vitának, melynek legújabb fordulatát éppen az *1934*-es tanügyi reform jelenti.

Sokkal üdvösebb és változatlanul maradandóbb rendelkezései az *Entwurf*nak *a szaktanári rendszer* életbeléptetése az addigi osztálytanítóval szemben, az *osztályfőnökség* nevelési szempontból fontos intézményének megvalósítása, a *tankönyvbírálat,* mely véget vetett az egyoldalúan memorizálásra építő módszernek és korszerű tankönyveket adott az ifjúság kezébe. Az *érettségi vizsgálatokat* is az Entwurf honosította meg. A gimnáziumot meghagyta nyolcévfolyamúnak, de két felsőbb tagozat összevonásával kettős tagozatúvá tette, a meglévő kisgimnáziumra épült így a négy osztályos felsőgimnázium, melyek együttesen a főgimnáziumot tették.

Az *Entwurf* intézkedéseivel közoktatásügyünk nagy lépést tett előre, de a reform nélkülözte az egységet, amit csak nemzeti célkitűzés adhat.

A művelődési eszmény és az annak megvalósítására szánt eszközök nem voltak adaequat kifejezői a nemzet szellemének. *Báró Eötvös József* második miniszterségе megajándékozta a közoktatásügyünket korszerű népnevelési törvénnyel, azonban a középiskolai tervek (hármas tagozat kilenc évfolyammal, mely a harmadik fokon három ágra válik) végrehajtása meghiusult a miniszter halálával. A középiskolai tanítás reformja állandóan programmon volt, de a politikai élet változásai miatt csak *1883*-ban került megvalósításra.

Az *1883. évi XXX. t.-c.* a meglévő helyzetet kodifikálta. *„Középiskolák alatt ezen törvényben a gymnasiumok és reáliskolák értendők. A gymnasium és reáliskoláknak az a feladata, hogy az ifjúságot magasabb általános műveltséghez juttassa és a felsőbb tudományos képzésre előkészítse. A gymnasium e feladatot minden irányú humanisticus, főleg az ó-classicai tanulmányok segélyével, a reáliskola pedig főleg a modern nyelvek, a mennyiségtan és a természettudományok tanítása által oldja meg.“* A reáliskola ezzel 50 évre polgárjogot nyert. Célja azonos lett a gimnáziuméval, általános műveltséget volt hivatva adni más eszközökkel. De a két iskolanem között éles határvonalat húzott a *jogosítás* kérdése. A reáliskola szakjellege megmaradt abban a formában, hogy érettségi bizonyítványa a főiskoláknak csak *bizonyos* nemére, míg a gimnáziumé *minden* főiskolára jogosított. Igy a törvény betűi és értelme mellett rangkülönbség keletkezett már a kezdetben a két iskola között, hiszen a gimnaziális műveltség a nagyobb jogosítás miatt magasabbrendűnek nyilvánult, mint a reális jellegű. Régi intézeteink közül nem is alakult át reáliskolává egyik sem, *szerzetesi iskoláink és felekezeti intézeteink sem karolták fel az új tipust,* ami tűrt rokon szerepére kárhoztatva élt a régi bevált iskolák mellett. Társadalmi tekintetben sem sikerült hódítania, a középosztály kitartott a gimnázium mellett, míg a városi zsidóság szívesen adta fiait a praktikusabb jellegű reáliskolába. A reáliskola handicap-pel indult a versenyben és jórészt társadalmi okok következtében maradt le benne.

Az *1883*-as helyzet rendet teremtett az *Entwurf* sok változtatása által szétzilált tanügyünkben. Igazi törvényhozói bölcseséggel szabályozta az állam jogait és biztosította a nemzeti jellegű nevelés egységét a kisebbségi jogoknak ma is példaadó tiszteletbentartásával. Az iskolai közigazgatás nagy keretei máig sem változtak, úgyszintén a tanárképzésre vonatkozó rendeleteké sem. Az iskolafenntartó felekezetek jogi ügye is tisztázódott, a katolikusokét nem számítva, akik autonómiával nem rendelkezvén, tanügyi téren sem jutottak hozzá. De ez sem jelentett sérelmet, a törvény szellemét átlengő nemes liberalizmus nem bántotta a katolikus intézetek sajátszerű jellegét, sőt az egyes intézetek egyéni szellemét sem.

Amint láttuk, az *1883. évi XXX. t.-c.* nem volt forradalmi alkotás, hanem konzervatív reform, biztoskezű *mise au point*-je a fennálló viszonyoknak. Hatását nem is újdonságnak, hanem következetes gyakorlati végrehajtásának köszönhette. Az anyagi segély révén az államnak joga volt az autonóm felekezetek iskolaügyeiben is követelményekkel fellépni, ami biztosította színvonalát a legkisebb helyen lévő, legkevésbbé kulturált viszonyok között élő iskolának is. *A katolikus intézetek állami ellenőrzése pedig döntő befolyást gyakorolt szerzetesi iskoláink színvonaligényének kialakulására.*

1883-ban igazi újjászületés kora kezdődik a középiskolák terén, amiben a *XXX. t.-c.* jeles tanterve és az azokhoz készült kitünő utasítások is közrejátszottak. Magas pedagógiai műveltség, nevelői gyakorlattal páros tapintat nyilvánult meg mind a gimnáziumi, mind a reáliskolai tanterv utasításaiban, mely a *Budapesti Gyakorló Főgimnáziumban* képzett tanárnemzedékek munkáján keresztül Nagymagyarország legperiferiusabb intézeteiben is éreztette hatását.

A gimnázium és reáliskola *dualizmusa* csak *látszólagos nyugalmi* állapot volt, már létrejöttekor küzdöttek az egységes és a differenciált iskola hívei és a klasszikus tanulmányok ellenségeinek szava is egyre hangosabb lett. A fővárosi sajtó mindig készséges szócsöve volt a latin-görög ellenes véleményeknek és a kor erős szabadkőműves, keresztényellenes közvéleménye helyesen látta a keresztény nyugateurópai kultúra pilléreit, valamint a teológiai képzés szükségszerű előfeltételeit a klasszikus tanulmányokban. Különösen a görög volt kitéve erős támadásnak és az *1890. évi XXX. t.-c.* lehetővé tette a gimnáziumi tanulmányok folytatását a görögé nélkül, ami helyett *erősen alacsonyabbrendű* művelődési anyagot iktatott be a tantervbe. Alig 7 évi létezés után ténylegesen három iskolanem élt hazánkban a reál és a gimnázium mellett a görög nélküli gimnázium és mindhárom iskolafaj eltérő jogosítású bizonyítványt adott.

A *trializmus mellett* — talán éppen miatta — állandóan felszínen volt az egységes középiskola kérdése is. Mindegyik iskolatipus hívei szívesen tették volna meg a három fajta bármelyikét a középiskolai oktatás gerincének. Az 1892-ben és 1906-ban lefolyt tanácskozások a gimnázium alsó tagozatát vették közös alapnak, arra építették rá szétágazó rendszerrel a felső négy osztályt. De a kor *haladt,* 1913-ban Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter olyan alsó tagozatra gondolt, mely az egység elvét a *polgári iskolára is* kiterjesztette és a latin nyelvet az V. osztályra tolta volna ki, ahol is a reáliskolai tagozatot választó tanulókra nézve nem lett volna kötelező.

Voltak a középiskolának problémái már a háború előtt is, de a huszas évek általános művelődési válsága elkerülhetetlenné tette az új rendezést. Az *1924. évi XI. t.-c.* új helyzetet teremtett. „A középiskolának három faja van: *gimnázium, reálgimnázium és a reáliskola.*"

„A középiskolának az a feladata, hogy a tanulót vallásos alapon erkölcsös polgárrá nevelje, hazafias szellemben általános magasabb műveltséghez juttassa és a felsőbb tanulmányokhoz szükséges szellemi munkára képessé tegye."

„A közös nemzeti tárgyakon kívül a gimnázium e feladatot a minden irányú humanisztikus, elsősorban görög és latinnyelvi és irodalmi tanulmányokkal, a reálgimnázium latin és modern nyelvi és irodalmi tanulmányok segítségével, a reáliskola különösen a modern nyelvek és irodalmak, úgyszintén a mennyiségtani és természettudományi tárgyak tüzetesebb tanításával oldja meg." (1. §.)

Az *1924*-es törvény is iskolatipusok tekintetében az 1883-as mintájára szintén a meglévő állapotot szentesítette. *A reálgimnázium őse, a görög nélküli gimnázium, 1890* óta létezett már, csak a görögpótló szurrogátumok helyébe kellett beiktatni a modern nyelvet. Megmaradt tehát a trializmus,

de a kitűzött cél megvalósításának eszközei megváltoztak. Az *1883*-as törvény, mely a kitűzött feladatot a gimnázium- és reálban más-más módon akarta megvalósítani, tiszta dualizmus volt. Az *1890* utáni görög nélküli gimnázium, suta képződmény, részben nemzeti, részben klasszikus tanulmányok kompromisszumával igyekezett feladatának megfelelni. Az *1924. évi XI. t.-c.* szorosabb rendszert valósított meg. A három iskolanem művelődési célját elsősorban *a nemzeti tárgyakkal* valósítja meg, ez biztosítja a három iskola kapcsolatát, hiszen a három tantervben a közös tárgyakon kívül a gimnáziumban a latin és görög, a reálgimnáziumban a latin és modern nyelv, a reáliskolában a modern nyelv, ábrázoló mértan és kémia az eltérő tantárgyak, azaz két szomszéd között csak egy, illetőleg két tárgyban van eltérés. A nemzeti tantárgyak által biztosított egyöntetűséget még fokozza a *jogosítás egyöntetűsége,* megszűnik a gimnáziumi érettségi privilégiuma, a reálgimnázium és reáliskolai érettségi éppúgy jogosít minden felsőbb tanulmányra. Ezenkívül miniszteri rendelet értelmében a tanítórendek és az autonóm felekezetek főgimnáziumaiknak jórészét reálgimnáziumra változtatták, ami az új iskolanemnek egy csapásra biztosította a *nemes régiség* presztizsét és patináját.

Az *1924*-es törvény legszerencsésebb alkotásának gyakorlatban a *reálgimnázium* bizonyult, habár elméleti szempontból kevésbbé tiszta típus a két másik iskolanemnél. *Vonzó ereje a modern nyelv* volt, melynek praktikus értéke a szülők számára sokkal szembeötlőbb a görögénél. Érdekes, hogy az egyenjogúsított reáliskola nem biztonyult erős ellenfélnek, sőt a reáliskolai tanulók jórésze felsőbb osztályokban önként tanulta a latin nyelvet, amint a gimnáziumi növendékek egyrésze görög helyett angolt, franciát vagy olaszt tanult. Ilyesformán a *három főág* mellett *két mellékhajtás* is megeredt, aminek magyarázata a reálgimnáziumi tipus életrevalósága, pontosabban a latin és modern nyelv szerencsés kombinációja.

Az egyenlő jogosítás a valóságban meglehetősen csalókának bizonyult. Az egyetemek gondoskodnak, hogy reáliskolát végzett hallgatóik pótolhassák a görög-latin, de főleg latinnyelvű képzésük hiányát. Azonban ez a kedvezmény a hallgatót az egyetemi tanulmányokban erősen hátraveti és mindenki szívesebben *nem* az egyetemen bizonyítja be a klasszikus nyelvekben való jártasságát. Az egyenjogúsítás nem ment be olyan mértékben a köztudatba, mint várták és ezáltal a három iskolanem egyenrangúsága sem valósult meg.

A szétágazódás elfajulása szolgáltatott alkalmat az *iskolaügy átszervezésére,* melyet az *1934. évi XI. t.-c.* foglal magában. Az egész *1924*-es törvényt és az *1883*-as törvénynek nagyrészét hatályon kívül helyező jogi alkotás csak *Trefort* művével és a *Ratio Educationissal* hasonlítható össze. Első paragrafusa kimondja: *„A magyar középiskola feladata, hogy a tanulókat vallásos alapon erkölcsös pogárrá nevelje, a magyar nemzeti művelődés szellemének megfelelő általános műveltséghez juttassa s az egyetemi és más főiskolai tanulmányokra képessé tegye."* Csak középiskoláról van szó, a magyar középiskola visszatér az *egységes* tipus útjára, melyet *1850-ben idegen beavatkozás* következtében hagyott el.

Egyébként az új törvény a középiskola célkitűzésénél változatlanul első helyen említi, hogy feladata a tanulót *vallásos* alapon *erkölcsös* polgárrá

nevelni. Cikkünk itt kíván foglalkozni az *1924* és *1934*-es törvényeknek katolikus szempontból legfontosabb részével, mellyel adva van a középiskola legfőbb feladata: *a nevelés.* Méltán foglalja el az első helyet, mint *a pedagógiai tevékenység legáltalánosabb megnyilvánulása,* ami megelőz, magában foglal oktatást és képzést. A gyermekben megvan fejlődő egyéniségének bizonyos alapformája, genotipikus és fenotipikus adottsága, mely a fejlődés ösztöne, a környező világ, a kezdetlegesből egyre fejlődő tapasztalás, a megismerés és átélés spontán keresése által egyre fejlődik. Mindezt áthatja és felhasználja a nevelés, ami tehát *adva van magával az emberrel.* Akár primitív formában nyilvánuljon meg, nélkülözve minden tudatos célkitűzést, akár tudatosan kialakított rendszerben, a nevelésnek mindíg jellemző vonása, hogy *a fejlődő emberi lélek magasabbrendűségére,* emelésére, a fejlődő lélek alkatának *kialakítására törekszik.*

A nevelésről korunk pedagógiai irodalma több szempont szerint ítél és ezek a nevelés folyamatában ható *végső* tényezővel függenek össze. A hagyományos *induvidualista* felfogás a legfőbb tényezőt a nevelő akaratában látja. *Nevelő-tanítvány az alaprelációja* a nevelésnek még akkor is, ha mint a középiskolában, mindkét részről az egyének egész csoportja szerepel. A tudatos nevelői ráhatás, amely megfontolt módszereket alkalmaz, hivatott a kitűzött célhoz elvezetni.

A *szociális* nevelés teoretikusai a társadalomban látják a nevelés végső tényezőjét. Az előző nemzedék magához hasonlítja a következőt. Konkrét megnyilvánulásban két hatóerő, a sajátos jellegű *egyéni lélek és a közösség formatörvényei alakítják ki az embert.* Kölcsönhatásuk szövi át a nevelés egész folyamatát, mindenki nevel, az új nemzedék is hat az előzőre. A nevelés fogalmának körét ez a felfogás egész tágan fogja fel és azonosítja a hatást magával a neveléssel, melyet megfoszt legfőbb jellegétől, a magasabb értékekre törekvéstől.

A *kulturfilozófiai* felfogás szerint a nevelés túlmegy az egyén-egyén, egyén-társadalom közti relációkon. A kulturfilozófia egyik pillére az *objektiv* és *szubjektiv szellem korrelatív fogalompárja.* Amaz magában foglalja mindazon javakat, amiket az emberi szellem a történelmi kultúra során felhalmozott és amelyek egymással strukturális összefüggésben, mint állam, társadalom, jog, tudomány, gazdaság, technika, művészet és vallás képezik a tudományos analizis tárgyát. Az objektív szellembe kapcsolódik be az egyéni szellem, az objektív kultúrába a szubjektív. A hatás itt is kölcsönös. *Az értékek átvétele, átélése teszi a művelődést és a művelt egyén tevékenysége teremti a kultúrát.* Igaza van a kultúrfilozófiai neveléselméletnek, amikor azt mondja, hogy a nevelés lefolyásában a nyelv, tudomány, társadalom stb. kulturjavak közvetítésével él a nevelő, de túlságosan tágkörű a meghatározása, ha tekintetbe vesszük a kulturjavaknak sajátságos szempontjai mért, tehát *egyéni* jellegű kiválasztását és hogy ezen felfogás nem számol a *nem szellemi* dolgok nevelőhatásával, pl. a *természetével,* mely szintén nagy hatással van az egyéniség kialakulására.

Minden *vallásos* jellegű nevelési elmélet *két végső tényezőt, egy objektív, tárgyi és egy személyes tényezőt tesz fel. Az objektív jellegű az egész mindenség.* Az egész kozmosz, természet, kultúra, társadalom, értékeket hordoz, mert abszolút szellemi lény műve, elgondolása. Az elgondoló alkotó

a végső személyi tényező, mely az érzékeny emberi lélekre kaotikusan rázúduló világnak célt és törvényeket szabott. Minden nevelési elmélet érzi, hogy egy felsőbb hatalmat kell elismernie, hogy a nevelés egyetemes problémáját megmagyarázhassa. Akár az emberi szellem önteremtő aktusával, akár a társadalomnak szellemi organizmusként elgondolásával, vagy az értékek rendszerének abszolút érvényességével operáljanak, az *isteniben* keresik a nevelés végső alapját De az az isteni náluk *immanens* jellegű, a jelenségek világától nem különböző, egyéni lélekhez, a társadalomhoz, a kultúrához kötött. A monisztikus, panteisztikus felfogásban pedig nincsen helye a *szabadságnak, nem lehetséges jó vagy rossz nevelés,* csak nevelés egyáltalán, mely époly szükségszerűséggel folyik le, mint a termetett világ természetfolyamata. *Az objektiv nevelési tényező* tehát *rendező elvet kiván, ami,* ha nem akarunk a panteizmus circulus vitiosusába keveredni, csak az abszolút szellemi lény, *csak Isten lehet.*

Az ember, az anyagbakötött szellemi szubstancia duplán osztozik a mindenség folyamatában, anyagi mivoltának megkötöttsége és szellemiségének szabadsága által. Ez a kettősség teszi őt *nevelhetővé* és utalja is rá a nevelésre. Benne magában van meg az anyagi és szellemi valóság, az alacsonyabb és magasabbrendű. *Isten* elgondolása a magasabbratörés, az emberi uralma a természet felett s ez elsősorban az *önnevelésben* valósul meg, amely a keresztény felfogásban nem választható el a nevelői működéstől. Másodsorban megnyilvánul Isten elgondolásának megvalósítása *mások nevelésében,* amennyiben a pedagógiai tevékenységet Isten nevelő akaratának rendeljük alá. Igy törkeszik a nevelés a teremtett világ amorf nevelő hatását a célok és értékek szerint strukturált szellemiség szférájába emelni és ezáltal lesz *erkölcsi cselekedet és erkölcsi kötelesség.* A nevelő és tanítvány kapcsolata pedig az Isten lényegét kifejező, az emberi lélek legszublimáltabb ténye, az Isten felé irányuló s az emberekre visszasugárzó *szeretet.*

A nevelői szeretet *háromféle* irányban nyilvánul meg; először arra törekszik, hogy ami csak hajlandóság formájában van meg a gyermeki lélekben kifejlődésre, megvalósulásra segítse. Ezt a funkciót *gondozásnak* szokás nevezni tökéletlen magyar terminussal és *célja az érettség.* Továbbá a tanítvány szellemi kincseit is *gazdagitani akarja,* közöl, tanít, ajándékoz és *célja a müveltség.* Végül a nevelés a szellemi gyarapodást és a fejlődést *irányitani* is akarja a helyes erkölcsi normák szerint és ez a harmadik funkció a vezetés, melynek *célja az erkölcsi jellem kialakitása.* A nevelési funkciók, abstrakciók, elvontságok, a valóságban csak pedagógiai aktusok vannak, melyet három szempontból értékelhetünk. Ugyanigy az érettség, a műveltség és a jellem is csak *elméletileg* külön részei a nevelés végcéljának, az általános tökéletességnek, melyből Istennek spontán szeretete és tisztelete fakad.

Az *1883*-as törvény nem beszél külön a nevelésről, az *1924*-es és az *1934*-es első helyen említi és hangsúlyozza, hogy *a nevelés alapja a vallás és célja az erkölcsös egyéniség.* A nevelés feladatáról az előző kor középiskolája sem feledkezett el, hiszen láttuk, hogy a nevelés magában foglalja a művelődést, nem lehetséges kulturjavak közlése, lelki képességek fejlődése, legalább is módosulása nélkül. *A két újabb törvény szava intelem akar lenni az egyoldalú intellektualizmus ellen,* teljesebb célt akar a közép-

iskola elé tűzni. Hisszük, hogy a jövendő tanterv, annak utasításai és a rendtartás meg is fogják jelölni azon utakat, amelyek a célhoz, a középiskola *gyakorlatában* is elvezetnek.

A második célt az új törvény a nemzeti művelődés szellemének megfelelő *általános műveltségben látja.* Az általános műveltségen sokan azt értik, hogy mindenben legyen járatos a művelt ember, mindenhez értsen, vagy legalább *mindenről tudjon beszélni valamit. Az általános műveltség pedagógiai-filozófiai értelemben más.* A műveltség önmagában részesedés az univerzum szellemi tartalmában. Általános műveltségről olyan értelemben, hogy valaki ezt a szellemi tartalmat teljesen magáévá tegye, nem beszélhetünk. De bizonyos kezdetleges összetétel mégis csak meghatározható, amely körül, mint mag körül, a többi kulturjavak széles gyűrűje foglal helyet. A kultúra gazdagsága csak bizonyos körcikket enged elsajátítani, mely egyének szerint többé-kevésbbé tág és mély lehet, de ezt a műveltségi területet már nem lehet mechanikusan kijelölni, mint azt az életfeladatot sem, amely mégis minden egyénre vár.

Ha az *értékelmélet* szempontjából nézzük a műveltséget, akkor az *értékek rendszerét* látjuk benne, amelyek a megismerő, felvevő lélekben a szubjektív értelemben vett műveltséget hozzák létre. De a kultúrjavak lényegét nem meríti ki azoknak értékekként való felfogása, hiszen ők más tulajdonságok hordozói is, sőt valóságuk felismerése is külön mozzanat. De említettük azt is már, hogy nemcsak a kultúra javai, hanem az egész kozmosz tényezője a nevelésnek, ennek megfelelően *a műveltség tartalmi felépítésének is univerzálisnak kell lennie.* Bármekkora legyen is az egyéni műveltség terjedelme és mélysége, tartalma szerint magában kell foglalnia a mechanikus okság alá vetett természetet, az emberi szellem akarati okságával kapcsolatos kultúrát és a dolgok metafizikai összefüggését reveláló értékek és az igazságok rendjét.

Ha *pszihológiai* szempontból vizsgáljuk a műveltséget, akkor a műveltség bizonyos *szellemi forma,* ami a lélekben kialakul és az embert tökéletesebbé teszi. Hagyományszerű a *materiális* és *formális képzés* megkülönböztetése, amely szerint bizonyos tanulmány, pl. a matematika elvégzése után, ha a megtanult anyag, a materia, feledésbe merül is, megmarad formális hatása, bizonyos szellemi forma, pallérozottság, mely más ismeretterület és a gyakorlati élet vonatkozásaiban érezteti jó hatását. A pszihológiai szempontnak azonban érvényesülnie kell magának a tudásnak és az akaratnak értékelésében és a szellemi képességek mellé őket is oda kell állítanunk, ha vizsgálat tárgyává tesszük a műveltség hatását az emberi lélekre. A pszihológiai értékelésben tehát a *totalitás* elvének kell érvényesülnie, mely a tudás, a szellemi képességek és az akarat fejlesztésének célkitűzéseit egyformán szem előtt tartja. Ilyen szempont szerint ítélve az a tudás lesz jó, amely nem *emlékezet-ballaszt,* enciklopedikus ismeretek összesége, hanem *munka-tudás,* mely gyarapodik, fejlődik, mert a továbbhaladás principiuma. *A formális műveltség* sem drill, hanem *szellemi képesség,* melyből készség, szokás, azaz erény lesz. Az *akarat* szublimált formája a *lelkület* lesz, az értékek iránti érzék amely felkelti a törekvést a kulturjavak elérésére és gyarapítására.

A műveltség vizsgálatánál a *teleológiai* szempontnak is érvényesülnie

kell, mert különféle célkitűzés lehetséges. A *neohumanizmus* gimnáziumának művelődési célja esztétikus jellegű volt, a harmónikus egyéniség kialakítására törekedett. Lehetséges azonban más célkitűzés is, mely *gyakorlati, etikai, szociális* vagy *vallási* érdeket tart szem előtt. Napjainknak antiintellektuális és antiindividuális áramlatai nem kedveznek az esztétikai jellegű művelődési ideálnak és *az állampolgári műveltség eszménye, a Ratio Educationis-é, visszatért középiskolai törvényünkbe, de az eszmény már nem az utilitarizmus, hanem a szociális-etikus, valláserkölcsi életszemlélet piedesztálján áll.*

A műveltség *univerzális, totális* és előbb említett alapon álló *állampolgári* jellegű célkitűzéseit az iskola a tantárgyakon keresztül valósítja meg. A tanterv, a középiskolákban tanítandó tárgyak összesége csak felsorolásban van megadva, részletesen csak az első két osztályé, ezért bővebben nem is szólhatunk még róla. Az előző tantervektől abban mindenesetre különbözik, hogy a tantárgyak számával mind az *1883*-as, mind az *1924*-es törvények megszabta tantervet *felülmúlja*. A részletes tanterv hiánya azonban nem akadálya annak, hogy az új egységes középiskoláról képet alkothassunk magunknak. Előzetesen már vázoltuk a gimnázium-reáliskola dualizmusának történetét, mely hamarosan trializmusra vezetett, amit az *1924*-es törvény meghozatala szentesített is, hogy a továbbfejlődés öt lehetséges iskolanemben teljesedjék ki. *A kultúrjavak gazdagsága megenged még erősebb szétágazódást, specializálódást is,* az államé és a többi iskolafenntartóké már kevésbbé. De a specializálódás gyakorlati megvalósítása *nem is kívánja* a nyolcosztályos középiskola *teljes* adaptálását, mert pszihológiailag a tehetségtipusok elkülönülése jóval később, általában a *14—15* életévben kezdődik csak meg. Ezen szempontból tökéletesen *megalapozott az alsóbb tagozat egységesítése,* amely elejét veszi a korai iskolaválasztás meglehetősen kényszerű megtartásából fakadó káros következményeknek és ezek közt első a tanuló egyéniségének alkalmatlan képzés *eredménytelensége*. Az alsó tagozat egységének problémája a latin nyelv. Az új középiskola váratlan fordulattal visszahelyezi az első osztályba a latin nyelvet, mely a reálgimnáziumban is a harmadik osztályra szorult és még ott is fenyegette a további kitolás veszélye. Bizonyos, hogy lesznek hangok, melyek a latin általános kötelezettségét támadni fogják, de *Klebelsberg Kunó gróf* helyesen mutatott rá, hogy a latin nélküli egységes tagozat a középiskolát menthetetlenül a polgári iskolák színvonalára szállítaná le, ami iskolaügyünk szempontjából végzetes kár lenne. A latin szerepének fontosságára fényt vet az *1924*-es törvény rendelkezése az egyes iskolanemek érettségijének egyenjogúsításáról. A trialisztikus rendszer felülről egyenjogúsította a különböző iskolatípusokat. Az érettségi bizonyítvány szézámjára minden főiskola kapuja kinyílt, de a belépő ifjú kezei meg voltak kötve, ha nem volt a latin nyelv birtokában. Az új iskola főleg az alsó tagozat négyéves latin tanulmányával egyenjogúsít, ami az előzőnél sokkal alaposabb megoldásnak tekinthető. *Az ötödik évben ugyanis a tanuló választhat a görög, vagy a második modern nyelv studiuma között, de az új törvény lehetővé teszi, hogy az ötödik osztálytól kezdve a latin nyelv helyett a tanuló ábrázoló mértant és kémiát tanulhasson.* Az egységes magyar középiskola az ötödik osztálytól kezdve három ágra szakad, viszontlátjuk a régi gim-

náziumot, a reálgimnáziumot, a reáliskolát és így az új törvény biztosítja a differenciált iskolarendszer előnyeit is. Az egységes alapra épülő gimnázium és reálgimnázium harmóniája teljes, csak a reáliskolai felső tagozat összhangját zavarja a négyéves latin studium bizonyos befejezetlensége. Reméljük, hogy ez a hiány a megvalósulásban ki fog küszöbölődni. A legelőnyösebb a megvalósításban a három felső tagozatot illetőleg természetesen az lenne, ha minden iskola mindhárom tagozatot megvalósítaná. Az anyagiak hiánya nem veszi el reményünket, hogy ez meg is fog történni a belátható időben.

Az új középiskolai törvény megváltoztatta a felekezetek államhoz való viszonyát is abban a vonatkozásban, hogy a *katolikus és protestáns iskolaügy 1790 óta szétágazó fejlődése ismét egységes lett.* Az egyházi hatóság alatt álló középiskolák tekintet nélkül katolikus vagy protestáns jellegükre az állam főfelügyelete alatt állanak, ami a katolikus Egyház, nevezetesen a tanítórendek számára a régóhajtott *tanügyi autonómia* megvalósítását jelenti. Az állam vezetése alatt elmúlt *51 év tanítórendjeinkben tradiciót alakított ki.* Már említettük ezen rendszer jó hatását. Bizton reménhetjük, hogy a katolikus középiskolák a nagymultú szerzetek értékes hagyományainak gazdagabb érvényesítésével az eddiginél még nagyobb szolgálatot fognak tenni a magyar művelődésnek.

Az *1934. évi XI. t.-c.* gondoskodni akar arról, hogy a középiskola munkáját oda nem való elemek ne zavarhassák. A *33. §.* második és harmadik bekezdése kimondja: *„Az a tanuló, akinek a... rendes tantárgyak közül két, három, vagy négy tantárgyból elért tanulmányi eredményét elégtelennek minősítették, vagy aki a... javítóvizsgálaton nem felelt meg, úgyszintén az, aki két egymást követő osztályt már javítóvizsgálattal végzett s a következő osztályban egy tantárgyból elért eredményét ismét elégtelennek minősítették, tanulmányait csak az osztály ismétlésével folytathatja.“*

„Az a tanuló, akinek tanulmányi eredményét (a rendes) tantárgyak közül négynél több tárgyból minősítették elégtelennek, vagy aki középiskolai tanulmányai folyamán már két ízben ismételt osztályt és a második osztályismétlést követő tanévben tanulmányi eredményét egy tantárgyból elégtelennek minősítették, vagy akinek mint ismétlőnek tanulmányi eredményét két vagy több tantárgyból minősítették elégtelennek, középiskolai tanulmányokat többé nem folytathat.“

Ez a két erős, de bölcsen mérsékelt szabály kiküszöböli a bukdácsoló rendszert, mely a tanítás munkáját erősen megnehezítette.

A szelekció célját szolgálja az érettségi vizsgálatnak módosítása is. Az érettségi vizsgálat lezárja, összefoglalja a nyolc középiskolai esztendő munkájának legfőbb eredményeit és mint ilyen, *középiskolai* jellegű intézmény. De az érettségi egyúttal felvételi jogot is biztosít az egyetemekre és főiskolákra, ezen szempontból *egyetemi* jellegű vizsgálat, ami pl. *Franciaországban* valóban az egyetemen történik. Sajnos, az utolsó 10 esztendő nézeteltérést teremtett elemi és középiskola, középiskola és egyetem között. Ennek részletezése túlmegy cikkünk keretein, csak azt említjük meg, hogy az új törvény az érettségi kettős jellegének szétválasztásával akarja a kérdést megoldani. *A sikeres érettségi, bár lezárja a középiskolai tanulmányokat, az egyetem kapuit csak azon esetben nyitja meg, ha külön képesítő ha-*

tállyal van ellátva. (37. §. 3. bek.) A képesítő hatály megadásánál a tanulmányi szempont mellett erkölcsiek is érvényesülnek, úgyszintén a tanuló egyéniségének gondos mérlegelése is. A képesítő hatály megállapításának részletes szabályait rendelet fogja szabályozni. *A törvény olyan erős szelekciós elvet akar ezen intézménnyel megvalósítani, hogy a képesítő hatályt nem nyert tanuló egyébként sikeres érettségijét a klauzula megszerzése céljából csak egy év mulva és csak egy ízben ismételheti meg.* Ezen intézkedés mellett az ismétlő és javító érettségi vizsgálatok szabályait is szigorította a törvény. Az egyenjogúsítás problémája a középiskola egységével megszünt, de a trifurkáció miatt a vallás- és közoktatásügyi miniszter a középiskola keretében fog gondoskodni az egyes egyetemi vagy főiskolai tanulmányokhoz szükséges, de az érettségi vizsgálatok anyagában nem foglalt szakismeretek megszerzésének lehetőségéről.

A középiskolai törvényről szólva sok szó esett annak multjáról, talán több, mint az új törvény teremtette helyzetről. Ennek kettős oka van. A középiskola kérdését és így az új törvényt sem érthetjük kellőképen, ha nem vesszük tekintetbe az intézmény fejlődését, amely beleágyazva a kor általános fejlődésébe, szellemi áramlatok irányába, mindig vett fel új indításokat ,amelyek csak akkor bizonyultak életrevalónak, *ha kapcsolatba kerültek azzal, ami a multból, mint élő valóság származott át a jelenre. Az új középiskolai törvény* életrevalóságát is az bizonyítja, hogy *szerves továbbfejlődése a réginek,* sőt visszakapcsolódik a *régi egységes magyar középiskolához,* melynek szüksége *latens* formában talán még ott él a mai nemzedék lelkében is. De szükséges a mult ismerete azért is, mert a magyar közoktatási törvényhozás akarta is mindig a kapcsolatot a régivel. Távol állott tőle a kisérletező radikálizmus és mondhatjuk, hogy a napi sajtó gyakori támadása ellenére, *a magyar középiskola sokkal kevesebb rázkódtatással tette meg az 1883-as, az 1924-es és az új törvény állomásaival jelzett utat, mint akár a francia, az olasz, vagy a német.* Az élet fejlődik, az új szükségletek módosításokat követelnek, az új törvény sem akarja megkövesíteni a középiskolát. Fejlődésre azonban elég lehetőség nyílik jó pár évig saját keretein belül is. Az előző törvények is azt mutatják, hogy nem a jelszó, hanem a rendelkezések következetes és az áldozattól vissza nem riadó végrehajtása bitosította maradandó hatásukat. Az egységes középiskola az egységes nemzeti szellemi elitet van hivatva nevelni, a magyar szellemi élet egységét kell biztosítania. Erre van legnagyobb szükségünk, ha elesettségünkből ki akarunk emelkedni.

Brunner Emőd O. S. B.

Könyvek: F. Eggersdorfer: Jugendbildung. A. Gehlen: Staat und Philosophie. Spranger: Volk, Staat, Erziehung. Huizinga: Im Schatten von Morgen. Spieler: Lex d. Päd. d. Gegenwart. Pedagógiai Lexikon. Kornis Gy.: A kultúra válsága.

CSERKÉSZCSAPATUNK TÍZ ÉVE.

A cserkészmozgalom már 25 éves; 1919 óta van már szervezett szövetség. Egyes csapatok már életük 25-ik évének megünneplésére készülnek. Mi mégis büszke öntudattal ünnepelünk. A csapat a mi intézetünkben olyan régi, amilyen régi csak lehet. Intézetünk fennállásának második évében, mikor a fiúk még csak a 12-ik évükben voltak — előbb nem lehet senki sem cserkész — megindult a mozgósítás.

A bencés rend az összes iskoláiban már a kezdet kezdetén megindította a cserkészetet. Hogy is maradhatott volna el a pesti reálgimnázium ettől a mozgalomtól!

Ezért az intézet akkori igazgatója, dr. Kemenes Illés, tanker. kir. főigazgató úr őméltósága, aki mindig a családias nevelés szeretet-harcosa volt, 1925 áprilisában megbízta Vlasits Róbert bencés tanárt, hogy toborozzon össze cserkészeket és egyben jelentse a be a M. Cs. Sz.-nek, hogy a cserkészet nálunk is megalakult, illetve erre engedélyt kérjen.

Tíz esztendővel ezelőtt az intézetnek még csak két osztálya volt, mikor 1925. április 17-én kelt a csapat első parancsa. Aláírta az igazgató úr és Vlasits parancsnok. Meleg hangon felszólítja a II. osztályos fiúkat, hogy jöjjenek össze egy megbeszélésre. A buzdító szónak megvolt a hatása. Ápr. 25-én — Szent Györgynek, a cserkészet védőszentjének ünnepén — az intézet II. osztályának 54 tanulója közül 34 jelölt jelentkezett próbaidőre; majd ehhez május 2-án még öten vétették fel magukat. És így tíz esztendővel ezelőtt megkezdődik a cserkészélet. Mindenki csupa tűz. Itt még nincs elfásult, cserkészetet unó fiú. Megkezdődik az egyeneslelkű, a kötelességteljesítő, másokon segítő fiútípus kialakítása. A legfőbb ideáljuk: embernél emberebb, krisztusibb ember és magyarnál magyarabb magyar. Nehezen megy jónak lenni. Nem mindenki tudja magát megfegyelmezni. A vidámság mellett ott a gyerekes meggondolatlanság. De a parancsnok, Vlasits Róbert résen van. Csak a jelöltek színejavát tartja meg. Június hó 9-én megjelenik a szigorú parancs: A jövő alkalommal az örsi gyűlésen csak a megnevezett 22 fiú jelenhet meg. S a többi 17? A jelöltek másik fele? Gondolja meg, van-e hivatása a cserkészéletre, s ha igen, majd a következő iskolai év elején, az új toborzáson jelentkezhetik; s kezdheti előlről. „Szeressék továbbra is a cserkészetet!"

A vakációban még tábor nem volt tartható: a csapat még nem volt igazolva. A következő iskolai év őszén újra megindul a munka. December 8-án az első cserkészfogadalom letétele. A jegyző megörökíti, hogy ezt a

nevezetes ünnepélyt minél emlékezetesebbé akarták tenni. Ezért a Mária-kongregáció ünnepével közösen ünnepeljük meg. Ma sokat vitatott kérdéssé lett: kongregáció, vagy cserkészet? A csapat mindjárt a kezdet kezdetén feleletet adott egész öntudatlanul is erre. A cserkészet járjon karöltve a Mária kongregációval. A cserkészet a derék embert akarja fejleszteni; ehhez szükséges a saját akaratunk, a napi jótett, az ügyesség, a megfigyelés, a jónak és a jóravaló lehetőségeknek a meglátása és erre a cserkészetnek több eszköze van. De ugyanekkor kell az Isten kegyelme, kell a lélek mélysége: ezt a kongregáció van hivatva ápolni. A főapát urunk intenciója is ez volt: karöltve működni, és ezért a kongregációk mind a három szakaszának prézese cserkészparancsnok is.

Az ünnepélyes felvétel csak gyarapítja a lelkesedést. Nem csak a II. osztályból, hanem a III. osztályból is szépen jelentkeznek a fiúk. Az 1926. évre a cserkészek látszáma 46-ra emelkedik. A gimnáziumi növendékek 33 százalékára.

S mialatt folyt a belső munka, eljött annak az ideje is, hogy a csapat kifelé is megmutassa erejét. Egyelőre a bencés csapatok fognak össze és mérik össze erejüket. 1926. év május 21-ére Mattyasóvszky Kasszián, akkor esztergomi igazgató, bencés jamboreet hirdetett Pannonhalmára. A bencés jamborek azt a célt szolgálták, hogy a bencés csapatok egymás közt a testvériséget kimélyítsék. Nagyon kedves három-négynapos táborozást jelentettek. Volt itt verseny, parancsnoki megbeszélés, vidám élet, mesés tábortűz. De még nagyobb volt a mi cserkészfiaink várakozása, készülődése. S midőn elért a várvavárt 1926 május 21-ike, a gondos és aggódó szülők könnyes szemekkel bocsátották el először a legdrágább kincsüket a nehéz útra. Mert bizony nehéz volt az első tábor. Zuhogó eső. A tábort nem lehetett felverni, első nap a vonatban kellett aludni! Nedves szalma, nedves tüzelőfa mind próbára tették a kisfiúk gyakorlati ügyességét. De ez nem törte meg a fiúk kedvét.

Közben a csapat egy öregcserkészt is kapott. Tanos Ferenc úr, a Feri bá 1925. május 17-én a csapatgyűlésen fogadalmat tett és amíg Vlasits Róbert parancsnok volt, mindig nagy odaadással segítette a csapatot. Előkészítette a tábort, elkísérte a fiúkat kirándulásra, elment velük a táborba. A nyári Nemzeti Nagytáboron azonban nem vehettek részt: a fiúk még nem 14 évesek. Csak a parancsnok, Vlasits Róbert szerepel az I. ker. vezetősége közt.

Az 1926—27. évben a létszám 58-ra emelkedik. Folyik a belső munka. Hadijáték, nagy kirándulások. Lelkes munka: a csapatgyűlésekről ritka, hogy egy-két fiú hiányzik. Megjelenik az első II. osztályú cserkész: Tanos Ferenc. Kitűnnek még a munkájukkal: Mudrány István, aki összekötő a parancsnok és a csapat közt. A mentőszolgálat irányítója, őrsvezető, később titkár, majd ideiglenes segédtiszt (VI. o. korában!). A parancskönyvben nagyon ki van emelve Brúzer József, majd Olofsson Karcsi, akik később szintén mint rajvezetők működtek, s a mostani VII., illetve VI. o. tanulók szívébe kiolthatatlanul beleíródott a nevük.

A 3-ik iskolai év végén két táborra is folyt a készülődés: mind a kettő Dorog közelében volt. Az első a dorogi Jamboree. 1927. június 23—27. Résztvettek 38 fővel. Ez a tábor az összefoglaló ismétlő órák után volt, mintegy befejezője az egész évi munkának. Jó időben, melegben; bár ha-

talmas zivatarban is volt részük. A versenyben és az esztergomi délutáni ünnepélyben résztvettek. Utána a felszerelést a 14-es Hollók oltalmára bízva Te Deumra jöttek haza, hogy július 4—20. közt az első hosszabb, *kéthetes* tábort végigélvezzék. Micsoda élmény! A dorogi cseresznye; a reggeli mosakodás; az éjjeli őrség; a főzés. Éjjeli hadijáték az esztergomiakkal. A csapat naplója a fiúk jelentései alapján készült, s élvezet olvasni a kis fiúk örömét, boldogságát.

A következő iskolai évben a létszám 60-ra emelkedik. Már megjelennek az I. o. cserkészek, a legöregebbek már felsősök; a csapatban 14 fiú örsvezetői tanfolyamra jár, s közülök 8 valódi, vizsgázott örsvezető.

A további élet hasonló az eddigihez, csak a vezetők mások, s a fiúk változnak. A csapat kiépült. Folyik a gondos munka. Most már mindig nagyobb lesz a tábor létszáma, 1928-ban a tihanyi táborban 47 fő; az 1929-i parádi táborban 50, 1930-ban Mozsgón 56, 1931-ben ugyan csak 45, de ennek magyarázata, hogy a fiúk először külföldi táborra készültek, s mikor ezt a jelentkezők kis száma és egyéb okok miatt lefujták, a szülők jórészének már más volt a programmja. Igy nem jöttek már többen a hazai táborba sem.

Közben nagy változásokon ment át a csapat is. 1928 őszén a Főapát úr őméltósága Vlasits Róbertet Lequitóba küldte a kis király nevelésére s az árván maradt csapatot Borbély Kamill, majd a következő két évre dr. Sívós Donát parancsnok vezette. A parancsnok urak nagy ügybuzgósággal vették át a csapatot, nagy terveket valósítottak meg: vonós zenekar, elektrotechnikai tanfolyam, könyvkötészet, síelés, stb. De minden munkájuk ellenére is látszik, hogy a csapat megszenvedte a parancsnok változását. Hogyis ne? Az iskola osztálya megérzi, ha az osztályfőnöke távozik. Hát ha egy parancsnok hagyja el a csapatot!

Borbély Kamill parancsnok úr ezt érezte is. A csapat nyugtalansága sok fiút elvesztett a cserkészet számára. Még az örsi beosztást is meg kellett szüntetnie s csak raj-, illetve csapatkeretben működtek... Három és fél havi ilyen élet után április 18-ig mindenkit kihallgatva, újra elkészítette az őrsi beosztást és az év végén Borbély Kamill is elkerült Budapestről.

Hasonló nehézségek voltak, midőn Szívós Donát vette át a parancsnokságot. Dr. Szívós Donát azonban szónoki erejével, nagyszabású ünnepélyek rendezésével, síkirándulásokkal, korcsolyázással, stb., magához édesgette a cserkészeket. De csak két évig maradt a fiúk vezetője. 1931 nyarán a Főapát úrtól felmentését kérte. 1931-ben újra parancsnokváltozás állt be. A főapát úr Havasi Luciust nevezte ki cserkészparancsnoknak. A csapat most is súlyosan megérezte. Az új parancsnok intézkedéseinek kritizálása sok egyébként ügyes fiút szakított le a cserkészet fájáról. De mivel 1931 őszén Mattyasovszky Kasszián a cserkészszervező bizottság elnöke lett, emelkedés állt be a visszaesés helyett. Imeretes, milyen szívvel és lélekkel törődött ő a cserkészettel. Szent meggyőződése volt, hogy a cserkészet, és egyedül a cserkészet tud az ifjúság nyelvén beszélni — s azt hiszem, nagyon szívesen látta volna, ha az intézet valamennyi tanulója cserkész is lett volna. Az ő igazgatósága idején a cserkészet erősen fejlődésnek indul. Dr. Szunyogh Xavér az öregcserkészeket szervezi meg, dr. Nagy Amadé az I. és II. osztályból a farkaskölyköket gyüjti össze. Már 1931-ben megindítja a mozgalmat, hogy a viziraj megalakuljon. 1933-ban dr. Brunner

Emőd vezetésével — gyönyörű viziház elkészülte után — kiépül a viziraj is. A következő iskolai évben a fúvós kar is működni kezd Boldoghy Máriusz vezetésével. A fiatalabb vállalkozó tanárokat felkérte, vállaljanak ők is cserkészmunkát, hogy lehetőleg minden rajnak legyen egy papi parancsnoka. Így került a csapat életébe Simonyi Kunó és Barabás Ince. A csapat kiépítésére az volt a felfogása, hogy mindenkit fel kell venni jelöltnek, s csak, ha mint ilyen nem javul, akkor nem kell fogadalomra bocsátani. Így 1932-ben a csapat már annyira nagy lett, hogy a régi 50-es létszám után 1932-ben a sajószentpéteri táborban 91-en, az 1933-as Világtáboron 102-en, Tihanyban 105-en voltunk táborozni. 1935 decemberében a létszám a farkaskölykekkel és az öregcserkészekkel együtt 192.

Még ki kell emelnem a csapat életéből, hogy Szívós Donát rengeteg pénzt, 2000 pengőt hagyott hátra a csapatparancsnok utódának, s ez lehetővé tette, hogy a csapat felszerelését kiegészítsük, 1932-ben a csapat zászlót szenteltetett. A csapat zászlóanyai méltóságát Hóman Bálintné Őnagyméltósága vállalta. Az utóbbi években a csapat erősen belekapcsolódott a Szövetség és kerület munkájába, ma már 15 országos kiképző örsvezetőnk (Höktagunk) van, akik a Hárshegyi cserkészpark országos és kerületi örsvezetői tanfolyamán, sőt a nagyvakációban a tiszti képző táborokon gyakorlatokat és ügyességeket begyakoroltatják. A Világjamboreen 30 francia, illetve német idegenvezetővel tettük könnyűvé az idegeneknek itteni tartózkodását és segítettük a Jamboree vezetőségének munkáját. Ma is körülbelül 20 cserkészfiú állandó levelezéssel teszi ismertté a magyar nevet Angliában, Franciaországban, Lettországban, a lengyeleknél, stb. Résztvettünk a kerület által rendezett versenyeken is. Itt Mlinkó Zoltán I. lett. Ott voltunk minden hadijátékon. A vizicserkészek alig hogy megalakultak Brunner E. vezetésével s Osterer G. irányításával, a csónak-modellversenyekben elsők lettek. Az idei vakációban a Szt. István napi díszes csónakfelvonuláskor I. díjat nyertek; az országos vízi akadályverseny alkalmával egy sereg jutalmat nyertek és az ország első vízicsapatának mondták őket. Brunner Emőd, mint pénzügyi kapacitás, a viziraj csónakállományát annyira felszaporította, hogy most 14 csónakkal rendelkezünk.

De nem folytatom. Tizedik év végéhez érünk. Egy új, hasonlóan szép jövő elé nézünk. És bátran nézünk eléje.

Sokan vannak ugyan, akik előtt ott ül a kétség, ott ül a kérdés: mi értelme mindennek? Érdemes-e bizalommal a cserkészetünk következő 10 éve elé tekintenünk? Sokan vannak, akik nem látják arányosnak a befektetett munkaerőt az eredménnyel. Sokan vannak, akik nem látják a cserkészet célját s kérdezik tőlünk: 10 év óta mily nagyot alkottunk?

A cserkészmozgalom célja a belső munka: a jellemképzés. És ha nem várunk mást az iskolától, mint hogy kiművelve a diákok eszét és jellemét kidolgozva az életre neveljen, a cserkészettől se várjunk valami nagy külső megmozdulást. A cserkészet is gyüjtés ideje; a cserkészet a jóra, a jellemre nevel. És e téren merjük mondani, hogy egészen más, igazibb embertípust nevelt már eddig is.

Visszagondolhatunk a régi időkre: hol volt azelőtt a bizalom a tanár és a tanítvány között? Az a régi nemcserkész-generáció hogy állott az Istennel és embertársaival szemben fennálló kötelességei előtt? S ma? Hogy közel jut a diák a tanárhoz, ebben nagy része van a cserkészetnek! Hogy

szociális érzékű férfiak nőnek fel, azt nagy részben a cserkészet nevelte ki! S ha rágondolok a napi jótettre, az elsősegély nyujtásra, ha rágondolok a természet szeretetére, kirándulásokra és táborozásokra s eszembe jut a régi, szobákban, szivarfüstben szórakozó régi diáktípus, látom a nagy eredményt, amiért érdemes heti több órát ráfordítani a cserkészmunkára. S említsem-e a takarékosságot? Az igénytelenséget a tábori életben? A szexuális ösztönök elől elfordított csillogószemű fiúk lelkét? Említsem-e a levelezéseket, melyek már eddig hány idegen ifjú szívét fordították felénk, magyarok felé? Említsem-e a magyar föld, a magyar nép megismerését az igazán olcsó utazások és táborozások által? S a magyar testvériességet, mely szerint a cserkészetben összefog az inascserkész a tanult cserkésszel?

A cserkészet eddig is nagyot alkotott, ha nem is feltűnő a munkája. A cserkészet az életre nevelés legjobb iskolájának bizonyult. Tíz év óta kivettük mi is részünket a munkában. Bár a mi csapatunk a jövőben még többet alkothatna!

Havasi Lucius.

EGGYEL KEVESEBBEN.

† SCHUMANN GYÖRGY

Elment, halkan, csendesen, észrevétlenül, mint ahogyan élt. Sokan csak szeptemberben tudták meg, hogy nincs többé. HÖK.-tábori cserkészpajtásaival fürödni ment a Dunára. Előzőleg a józsefvárosi templomban szent áldozáshoz járult. Az egyetlen vígasztaló esemény ebben a szomorú tragédiában: Fehéren ment a halálba. Halálának okát még ma is örök homály fedi. Gondatlan felügyelet? szívbénulás? örvény? vízsodra?... nem tudni. Fiatal testét Pakson vetette ki a Duna. Ott temették el, távol szüleitől, pajtásaitól.

És jött a szeptember. Tudtuk, hogy már csendesen pihen s valahogy mégis keserű volt a szánk, valahányszor eszünkbe jutott... Valahol a szívünk mélyén felpattant egy gondolatszirom: *hazahozni!*

S két hónap múlva itthon volt...

Halkan zizegett a novemberi szél. A szomorú temetőfák az útra hullatták aranylevelüket, hogy a halottaskocsi puhábban gördülhessen. A délutáni nap felhőkből szőtt aranyfátylat arcára s csak lágyan szórta sugarait a kék kárpitos ravatalra. Mintha a természet is requiemet susogott volna a koporsó mellett. Csend remegett köröskörül, mély, szívbemarkoló, halk némaság. Csak néha tört fel itt-ott a zokogás és a bágyadt szomorú harangszó belefúródott a gyászoló lelkekbe. A halottaskocsik egymásután gördültek el. Csak Ő feküdt még ott virágillatos koporsójában és várta, hogy a földi kapu kulcsa utolsót forduljon mögötte.

A forró könycseppek lassan, félve peregtek le a sápadt arcokon és égetve hasogatták a lelkeket. „Circumdederunt me" — búgott a kar és a szél lábujjhegyen végigszaladt a temetőn. Nyomában meghajoltak a fák s úgy rémlett, mintha ők is zokogtak volna: „Circumdederunt me".

És lassan megnyíltak a sorok... Virágok, koszorúk tömkelegét hozták ki ravataláról és a halottaskocsin helyezték el. Végül feltünt a koporsó: Egy bencés diák egyszerű, szomorú, örök fekhelye... Utána a fejfa: *Schumann György,* élt 17 évet...

És mielőtt bezárult volna a sápadt üvegajtó, a bencés sapka koporsójára került. Mintha az a gazdátlanul maradt kis diáksapka addig sírt, zokogott volna, míg meg nem pihenhetett amellett, aki 6 esztendőn keresztül büszkén

viselte ezt az egyetlen kincsét. Oly szívbemarkoló látvány volt: ... Egy halott és koporsóján talizmánja, az a kopott kis diáksapka. Oh, ha az a sapka megszólalt volna, milyen szép mesék fakadtak volna halványkék keresztes címeréből?... De néma maradt, mint az, akinek édes álma felett őrködött.

Megindult a menet! Szomorú „ballagás" volt. Lehorgasztott fejjel kísértük kétoldalt kocsiját. Most eszméltünk csak rá: Nincs többé. Örökre elvesztettük azt, aki 6 év alatt annyira szívünkhöz nőtt. Itt hagyott bennünket az a halkszavú, csendes és mégis aranyoskedvű *Gumó* (ahogy mi hívtuk).

És zúgott a harang, zokogott a tömeg, susogott a szél, halk szívsikolyok gyászindulója hömpölygött koporsója mögött. A menet a sírhoz ért... kétségbeesés remegett az arcokon. Ez a barna, sáros, agyagos föld lesz a Te fekvőhelyed?... Hisz mindig a napsugarat, a mosolygó életet kerested s most rögök állják el előled a kacagó fényt? Itt kell majd pihenned, holott nem régen még velünk játszottál? Bizarr gondolatok ezek, de kegyetlen ridegségüket megédesítette egy halk, rózsaszín remény: Neked mégis csak jobb!... Te már valahol a felhős kékségen túl régen felébredtél. Fájdalmat, szenvedést Te már nem ismersz, hisz jóság, szeretet, erény szirmaiból pár-náztad ki magadnak mennyei utadat. S érdekes! — ez a kettős gondolat minden jelenlévőben felcsillant s az arcok mégis komorak maradtak, a szívek mégis remegtek.

Búcsúztatták. A szónok ott állt a „megvetett ágynál", a frissen ásott sírhant mellett...

Mély szavak voltak...

Drága Gyurikánk!

Még alig láttál valamit az életből, még alig élveztél valamit az ifjúság örömeiből, midőn itthagytál minket. Egy, apró fekete betűkkel szedett újságcikk könnyeket fakasztott szemünkből. Azok az apró fekete betűk intézetünknek, de különösen nekünk, hetedikeseknek pótolhatatlan veszteséget jelentettek. Elveszítettünk Téged, aki vasszorgalommal párosult tehetséggel, mindig messze előttünk s magasan felettünk szárnyaltál. Alig tudtunk követni és felnézni Rád, míg Te mindenkor szeretettel fordultál felénk. Mindnyájunkhoz kedves voltál, mindegyikünket igaz barátsággal tüntettél ki. Még koporsódból is érezzük ifjúságod illatát és üdeségét.

Ha visszagondolok az együtt eltöltött hat esztendőre, mely idő alatt annyira összeforrtunk, száz meg száz kis kedves emlék rajzolódik lelki szemem elé. Látlak, mint kis elsős diákot az iskola udvarán játszadozni. Látlak, amint szombat délután a kápolna csendjében szent gyónásra készülsz, látlak dalos ajakkal, ragyogó szemmel a cserkésztábortüzeknél. De leginkább az a kép vésődött emlékezetembe, melyet egy látogatás alkalmával szerény, de meleg otthonodban tapasztalhattam.

Azok számára, akikkel együtt éltél, Te tetted azt kedvessé és megelégedetté. A Te mosolyod buzdította jó szüleidet az élet nehéz küzdelmeiben. A Te vidámságod adott nekik kitartást, a Te örömöd és kedvességed varázsolt derűt az ő arcukra. A legnagyobb kincsük, életük reménysége és boldogsága Te voltál. A Beléd vetett reménységük, Irántad égő szeretetük melegítette azt a kis családi tűzhelyet. És most?... Most mindennek vége?... Elveszítettünk Téged örökre?... Nem! Az nem lehet! Te nem veszhettél el a mi számunkra. Te most is a miénk vagy. Te csak a jó Isten kifürkész-

hetetlen akaratából előre mentél oda, ahová mindnyájunk útja vezet: Az örök boldogság honába.

És most mi, akik mindig felnéztünk Rád, kérünk Téged, tekints le hozzánk és kérd a jó Istent, hogy adjon nekünk vígasztalást és megnyugvást az Ő szent akaratában. Különösen légy szószólója azoknak, akiknek korai távozásod a legnagyobb fájdalmat okozta, légy közbenjárója a Te drága jó szüleidnek.

Az ő mély gyászukban szolgáljon vígasztalásukra az a tudat, hogy az eddigi gyönge köteléket immár egy erős és állandó szent kötelék váltja fel. És ez a kötelék lesz biztosítéka annak, hogy ha majd mi is elérünk ezen élet határához, akkor újra és elválaszthatatlanul találkozunk Veled egy végtelen örökké virágzó életben. Drága Gyurikánk, Isten Veled!

Ez a halk, szomorú búcsúztató belebúgott a jelenlévők szívébe. Valahogy éreztük, hogy az elhangzott szavak nem üres szóvirágok voltak... Valóság volt... igazság... megtörtént... Igen! Így volt.

Egyenruhás cserkész lép a sír mellé. Ő is búcsúztat... Az elfojtott zokogások most nyiltan feltörnek. Leírhatatlan fájdalom remeg a levegőben... És jött a vég... a kegyetlen elválás, a nincs tovább. Deszkák ropogtak, kötelek sikítottak és a koporsó tompa reccsenéssel a földbe ereszkedett. A fejek lekonyultak, remegő kezek egy marok földet szórnak a friss gödörbe... és a szívek könnyzáporából halk altatódal száll: Aludj! Aludj! Álmod legyen édes és zavartalan! Dübörög a göröngy... a rög gyászindulót pereg...

Alkonyodik!... A harang is halkabban szól... Isten Veled Gyurikánk, — a viszontlátásra!...

Szemere György VII. oszt. tan.

AZ 1935—36. ISKOLAÉV.

I.

Iskolánk multja.

A magyarországi Szent Bendek-rend nagy alapítójáról és a nyugati szerzetesek pátriárkájáról elnevezett intézetét, mint gimnáziumot, 1923 szeptemberében nyitotta meg, 56 tanulóval. Az 1924—25. iskolai évben az 1924. évi XI. tc. értelmében az intézet átalakult reálgimnáziummá.

Első otthonunk a VIII., Mária Terézia-tér 8. sz. alatt lévő Pedagógiai Szeminárium volt, mivel a székesfővárostól átengedett VIII., Baross-utca 62. sz. alatt lévő megszűnt elemi iskolában még menekültek laktak. Ebbe az épületbe az 1925—26. iskolai év elején költözött az intézet.

1931 nov. hó 18-án 1010-4-1732/XI. ü. o. szám alatt az akkori magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter: Ernszt Sándor dr. és a magyar kir. pénzügyminisztérium vezetésével megbízott államtitkár: Vargha Imre dr. jóváhagyták ama „csere és illetve adásvételi szerződést", melynek értelmében a szomszédos dohányraktár (VIII., Baross-u. 58—60. sz. és Rigó-u. 3. sz.) a Szent Benedek-rend birtokába ment át. Ezen a helyen szándékozunk felépíteni középiskolai és főiskolai internátussal és félinternátussal kapcsolatos végleges modern intézetünket.

Tankerületünk eddigi főigazgatója: Pintér Jenő dr. (1923-tól).

Iskolánk eddigi igazgatói: † Kádár Titusz (1923—24), Kemenes Illés dr. (1924—31), † Mattyasóvszky Kasszián dr. (1931—1935), Horváth Kandid (1935—).

Iskolánk eddigi tanárai: Alfay Pongrác, Barabás Ince, Bognár Cecil dr., Boldoghy Máriusz, Borbély Kamill, Brunner Emőd dr., Dobrovich Ágoston dr., Esztergálos Tibor, Havasi Lucius, Heckenast Kolos dr., Holenda Barnabás dr., Horváth Anzelm, Horváth Kandid, Karle Sándor, Kelemen Krizosztom, Kelemen Szulpic, Koller Pius, Kováts Arisztid, Kurzweil Géza dr., Kühár Flóris dr., Linzer Szilárd, Nagy Amadé dr., Nagy Julián, Nemes Vazul, Pados Ottokár, Sarang K. Péter, Simonyi Kunó, Sólymoss Vendel, Szekeres Bónis, Szivós Donát dr., Szegedi Tasziló, Szunyogh X. Ferenc dr., Tardos Vida dr., Várkonyi Hildebrand dr., Vlasics Róbert szentbenedekrendiek és Kaposi Gyula, Rozgonyi László, Zászlós István világiak.

Iskolánk volt tanárai közül Kelemen Krizosztomot a római Szentszék pannonhalmi főapáttá, Kemenes Illés dr.-t a m. kir. kultuszminiszter tanker főigazgatóvá, a kormányzó a Signum laudis tulajdonosává, Bognár Cecil dr.-t pedig egyetemi c. rk. tanárrá, Kovács Arisztidet a pannonhalmi főapát kőszegi igazgatóvá, majd pan-

nonhalmi alperjellé és rendi főpénztárossá, Dobrovich Ágoston dr.-t pápai, Kühár Flórist egy. c. rendkívüli tanárrá, Sólymoss Vendelt köszegi igazgatóvá nevezte ki, Szegedi Tasziló leánygimn. igazgató, Várkonyi Hildebrand dr., filozófiai író, a szegedi tudományegyetem ny. r. tanára, Holenda Barnabás dr., Esztergálos Tibor, Kurzweil Géza dr. és Tardos Vida dr. a pannonhalmi tanárképző intézet tanárai, Koller Pius dr. a tihanyi biológiai intézet adjunktusa lett, aki most meghívásra angol egyetemeken tart előadásokat.

A most lefolyt iskolai évben iskolánk fennállásának tizenharmadik évét töltötte be.

II.

Iskolánk belső élete.

1. **Az iskolai év lefolyása.** Az 1935—36. iskolai évre szóló beiratásokat június hó 18-án és 19-én, folytatólagosan pedig szeptember 6-án és 7-én végeztük. Szept. 5-én és a következő napokban a magán-, javító- és különbözeti vizsgálatokat ejtettük meg. Az ünnepies Veni Sancte szeptember 9-én volt a józsefvárosi plébániatemplomban. Utána nagyszámú szülő jelenlétében az intézet udvarán az igazgató beszéddel nyitotta meg az iskolai évet. Ugyanezen alkalommal Peller Károly I. o. tanuló az I. osztályos tanulók nevében, Hóman Bálint VIII. o. tanuló pedig a legidősebb tanulók nevében köszöntötte a tanári testületet és diáktársait.

Az előadásokat szeptember 10-én kezdtük meg. Az előadások az egész iskolai év folyamán rendesen folytak. A karácsonyi szünidőt december 21-én kezdtük meg. A szünet a nagym. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendelkezése szerint január 6-ig bezárólag tartott.

Az utolsó előadási nap június 13-a volt. Június 15-én és 16-án tartottuk meg a vallástani vizsgálatokat Bliesznér Ágoston józsefvárosi prépost-plébános úr jelenlétében. Az I—VII. osztályokban az összefoglalások június 16—20. közt folytak le. A magánvizsgálatok írásbeli része június 8—9—10-én, szóbeli része pedig június 12. és 13-án volt. A magánvizsgálatokon Oberle József, tanügyi tanácsos, középiskolai igazgató úr elnökölt.

A VIII. o. tanulóknál az utolsó előadási nap május 8-án volt. Május 9-től 13-ig bonyolítottuk le a vallástani vizsgálatokat és összefoglalásokat. Az írásbeli érettségi vizsgálatok május 18, 19. és 20-án voltak. A szóbeli érettségi vizsgálatok június 2—9-ig tartottak, Kocsis Lénárd dr., pannonhalmi kat. középiskolai főigazgató elnöksége alatt. A kormány képviselője Kopp Tibor dr., c. igazgató, az áll. VII. ker., Madách Imre-gimnázium tanára volt.

Június 25-én fejeztük be az iskolai évet ünnepies Te Deummal és iskolai ünneppel. Ekkor kapták meg a tanulók bizonyítványaikat és osztottuk ki a jutalmakat.

2. **Változás a tanári karban.** Kelemenen Krizosztom pannonhalmi főapát úr szeretett igazgatónk elhalálozásával árván maradt intézetünk élére Horváth Kandidot, budapesti intézetünk tanárát állította. Nemes Vazul dr. és Barabás Ince a pannonhalmi Sz. Gellért főiskola tanárai lettek. Helyükbe kerültek dr. Kühár Flóris, Pados Ottokár és Kelemen Szulpic.

Nemes Vazul dr. egy évig volt köztünk, de nemes személye, szerzetesi lelkülete, jóságos atyai szive előttünk és kis tanítványai körében nagyon kedveltté tették őt. — *Barabás Incét* az ifjúság megértése, az értük végzett áldozatos munka

jellemezte. Különösen fáradhatatlanul dolgozott a cserkészetben, és még a vakációban is feláldozta idejét a tőle nagyon szeretett cserkészek foglalkoztatásában. Munkájának legértékesebb elismerése volt, amikor könnyes szemű cserkészek állták körül a cserkésztáborban, kérve, hogy ne hagyja el őket.

Az iskolai évben *Rozgonyi László* rajztanárunk is elhagyta intézetünket, aki 2 évig helyettesítette beteg Zászlós István rendes rajztanárunkat. Ezen idő alatt szeretetreméltó egyéniségével kartársainak megbecsülését érdemelte ki. Művészi lelkének kisugárzásával növendékeiben a művészetek megértését, megszeretését, a művészi értékek felismerését mozdította elő.

3. **Hivatalos látogatások.**

Krywald Ottó prelátus, érseki főbiztos több vallástani órát látogatott meg, s részt vett a VIII. o. vallástani vizsgálatán. A kinevezett szakfelügyelők sűrűn látogatták a felügyeletükre bízott órákat.

Szakfelügyelők: Vallástan: *Krywald Ottó* pápai prelátus (I., Böszörményi-út 3/a.). Magyar és latin: *dr. Várdai Béla* c. igazgató (Kinizsi-utca 15.). Német: *Sándor Vence* középiskolai igazgató (Jósika-u. 28.). Francia: *Petrich Béla* gyakorló középiskolai r. tanár (Győri-út 2/b.). Mennyiségtan, fizika: *Tóth Géza* főiskolai tanár (Felsőerdősor-utca 1.). Földrajz, természetrajz: *Kerékgyártó Árpád* tanügyi főtanácsos. Rajz: *Balogh Sándor* reáliskolai tanár (Greguss-utca 3.). Gyorsirás: *Galamb Ödön dr.* (Mária Terézia-tér 16. V. 4.). Az ének tanulmányozására kiküldött: *Sándor Vence.* Testnevelés: *Szukováthy Imre* Testnevelési Főiskolai igazgató (Győri-út 13. sz.).

4. **Az iskola épülete** a székesfőváros nemes jóvoltából fővárosi épületben van elhelyezve. Jóllehet az idetóduló ifjak számára kevés termünk van, de ezek eléggé tágasak, világosak és szellősek. Hála és köszönet a város megértő és áldozatkész támogatásáért.

5. **Valláserkölcs és hazafias nevelés.** A vallásos nevelés szelleme áthatotta egész tanításunkat. Minden tárgy keretében megkerestük az alkalmat, amikor a katolikus világnézetet kiépíthettük és megszilárdíthattuk növendékeinkben. Az irodalom tanításán kívül a történelem oktatásában is, valamint a természettudományok tanításában fontosságuknak megfelelően érvényesítettük az apologetikus és vallásos jelentőségű mozzanatokat.

A vasárnapi és ünnepnapi szentmiséket növendékeink nagy száma miatt két csoportban végeztük. Ezeknek nevelő hatását fokozta az a törekvésünk, hogy növendékeink ezen vallásos kötelességük teljesítésében necsak jelen legyenek a szentmisén és hallgassák azt, hanem Krisztus Urunk parancsának megfelelően: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre", ők maguk is cselekvően vegyenek részt a szentáldozat bemutatásán. Ezt a liturgiát cselekvő közösséget szeretnők egyre jobban kialakítani intézeti miséinken. Ünnepnapokon énekes nagymiséket tartottunk. Egyébként népénekes misék váltakoztak latin és magyar „missa recitata"-val .A szentmisék alkalmával az istentisztelet céljaira önkéntes adományokat gyüjtöttünk.

Az egyházi évvel való együttélésre nemcsak az időszakoknak megfelelő rövid imádsággal akartuk nevelni növendékeinket, hanem rendházunk kápolnájában tartott ájtatosságokkal is (éjféli mise, évvégi hálaadás, szentségimádás, stb.). Ezeken mindig szép számmal voltak jelen növendékeink is.

Az évközben tartott rendes közös szentáldozásokon kívül minden vasárnap egyre több és több diákunk és velük együtt sok szülő is magához vette az Úr szent testét a vasárnapi és ünnepi szentmiséinken.

Megtartottuk a lelkigyakorlatokat is; a felső osztályosok szónoka Szunyogh

Xavér Ferenc, intézetünk tanára volt, az alsó három osztályosoknak pedig dr. Nemes Vazul, pannonhalmi főisk. tanár mondott elmélkedő beszédeket. Ugyanekkor a szülők és hozzártatozóik részére is tartottunk lelkigyakorlatokat, külön a férfiak és külön a nők részére. Ezeket a lelkigyakorlatokat a hölgyek részére dr. Szunyogh Xavér, az urak részére dr. Szívós Donát rendtársunk tartotta. Mindkét lelkigyakorlat a szokottnál is látogatottabb volt. Elmélkedéseik sikerét bizonyítja, hogy a szülők legnagyobb része a tanulókkal *együtt* közösen járult a husvéti szentáldozáshoz. Ez a körülmény különös örömünkre szolgál, hiszen intézetünk családi jellegét a közös szentáldozás domborítja ki legjobban.

Hogy tanítványaink élete is leesdje az Úr kegyét intézetünkre, azért régebbi határozatunknak megfelelően az egész intézetet, tanárságot és tanulókat felajánlottuk Jézus Szentséges Szívének, s minden hónap első péntekén az osztályok egymásután — minden hónapban más és más — megismételte ezt a felajánlást és esdette ki az isteni kegyelmet intézetünk számára.

Résztvettünk Budapest *Szent Gellért* ünnepén szept. 22-én a tabáni templomban és a gellérthegyi Sz. Gellért-szobornál, ahol dr. Kühár Flóris, házfőnök mondta az ünnepi beszédet; ott voltunk a Kat. Nagygyűléssel kapcsolatos *eukarisztikus körmeneten* szept. 29-én. Hasonlóképen díszben vonultunk fel az ősi koronázó Nagyboldogasszony-templomba *XI. Pius pápa* koronázási évfordulóján (febr. 9-én). — Hamvazásban, Balázs-áldásban részesítettük tanítványainkat s a bérmáláshoz is 102 ifjút vezettünk. Fúvóskarunk az *úrnapi körmenten* szerepelt s az egyházközség külön hálás köszönetét érdemelte ki.

Minden alkalmat megragadtunk, hogy tanulóinkban a hazafias érzést gyarapítsuk. Ünnepélyek voltak vagy az egész intézet számára közösen, vagy az egyes osztályokban: az aradi vértanuk emlékére október 6-án, a trianoni béke igazságtalanságai ellen nov. 14-én, a magyar szabadság ünnepén márc. 15-én és a hősök ünnepén május utolsó vasárnapján.

Megemlékeztünk a *finn-ugor* kapcsolatokról, Liszt Ferencről, Berzsenyi Dánielről, a Pázmány Péter tudomány-egyetem 300 éves jubileumáról, dec. 10-én a *limanovai hősök* napját használtuk fel a hazaszeretet ébrentartására. Egyébként is egész életünk, minden tanításunk a magyar hazafiság élő hirdetése volt.

6. **Fegyelmi állapot.** A fegyelmi szabályokat az igazgató külön a felsősöknek és külön az alsósoknak felolvasta és megmagyarázta. Minden szülő kézhez kapta és elolvasását jelezte, megtartásukat megígérte.

Végigtekintve az elmult iskolai év történetén, nyugodt lélekkel állapíthatjuk meg, hogy semmi nagyobb fegyelmi vétség nem fordult elő.

A fegyelmezés terén erős támaszunk volt a cserkészet, a Mária-kongregáció s a túlzásoktól mentes sportolás.

7. **Tanulmányi előmenetel.** Iskolánk többé-kevésbbé kiválogatja tanulóit tehetség, tanulmányi előmenetel szempontjából, hiszen a jelentkezők nagy számából négy párhuzamos osztályt is állíthatnánk fel egy-egy osztályból. Ez meg is látszik az eredményen, amelyet általában jónak kell mondanunk. Az országos tanulmányi versenyre három tantárgyból küldöttünk fel jelesrendű tanulókat.

Ebben az iskolai évben egy tanulónk kapta meg a köztsztviselő gyermekek számára létesített ösztöndíjat, névszerint vitéz Szoboszlay Zoltán.

8. **Rendkívüli tárgyak.**

Az intézet igyekszik mindent megadni növendékeinek, ami tudományos, művészi igényük van a kötelező tárgyakon kivül, azonban a szellem és fegyelem egységének kedvéért intézeten kívüli magánórákat csak előzetes igazgatói enge-

déllyel hallgathatnak növendékeink, valamint az intézet keretein belül vállalt magánórák hallgatását is csak igazgatói engedély alapján hagyhatják abba.

a) *Német társalgás.* Az I. osztályban heti két órában folyt. Az egyszerű mondatalkotás és társalgó beszélgetés alapozta meg a szókincset és nevelte a nyelvi készséget. — A társalgás tárgyai: otthon, iskola, üdvözlések, család, ház, étkezés, időjárás, stb. Imákat, hazafias költeményeket, énekeket szíves örömmel tanultak. — A tanfolyam vezetője: *Szekeres Bónis.*

A II. osztályosok külön csoportban tanultak heti 2 órában. Kemény Ferenc társalgókönyvét használták. Az ismertebb német énekeket is megtanulták. Tanár: *Szekeres Bónis.*

A III. osztályból 14-en vettek részt a német társalgási órán. Vezérkönyvünk: Kemény Ferenc: Német-magyar beszédgyakorlatok. — A bennünket körülvevő mindennapos élet megbeszélésein kívül különösen hazánk és fővárosunk ismertetésével foglalkoztunk. — Vezető: *Sarang K. Péter.*

A IV. osztályos csoportban Kemény Ferenc: Német társalgója alapján szerdán és csütörtökön voltak társalgási órák. A ház, iskola, család élete köréből vett társalgási gyakorlatok után különösen Budapestről és Magyarországról folyt a beszélgetés. Ezzel kapcsolatban a használtabb szavak és kifejezések leírása és begyakorlása.

b) *Francia társalgás.* A kezdők csoportjában az ötödik osztály tanulói voltak az alsó osztályok növendékeivel. Létszámuk: 10. Direkt módszerrel kezdtük, vezérkönyvünk Strohmeyer: Franzősisches Lehrbuch I. kötetének adaptációja volt. Az olvasás, de különösen a kiejtés megtanulása után csak összefüggő szövegeket tárgyaltunk. A II. félévben erősebben alkalmaztuk az analytikus módszert, melynek segítségével az alsó osztályosok együtt haladhattak az ötödikesekkel nyelvtaniakban is.

A hatodik osztályból 2, a hetedikből 3 tanuló vett részt, a társalgás alapja részben egy-egy rövid, kerek elbeszélés volt, melynek megtárgyalása francia nyelven folyt le, az iskolai élet aktuális kérdéseit tárgyaltuk meg francia nyelven. Az élénkség sokszor olyan nagy volt, hogy a kitűzött időn túl is sokszor együttmaradt a kis társaság.

A heti órák száma minden csoportnál 2 volt, de az I. csoport alsó osztályos tagjainál 2 pótórát s állítottunk be a nívókülönbség kiküszöbölésére. A társalgás vezetője mindhárom csoportban *Brunner Emőd* volt.

c) *Gyorsírás.* Vezető tanár: *Nagy Julián.* Előrehaladottságunknak megfelelően 4 sebességi csoportban heti 2—2 órában tanultak dr. Radnai Béla tankönyvéből. (L. még Gyorsírókör.)

d) *Vegyeskar.* A vegyeskar idei munkáját januárban kezdte el, amikor a kórus vezetését *Forrai Miklós* vette át. Az intézet alapos átrostálása után 150 tagú lett a kar, melynek tagjai az I—VIII. osztályokból kerültek ki. A szólam-arány: szoprán 45, alt 40, tenor 30, basszus 35. A próbákat szerdán és pénteken tartottuk.

Betanulásra kerültek a következő művek: Pitoni: 150. zsoltár, Bárdos Lajos: Ékes nap, Ó gyönyörű szép..., Krisztus a mennybe felmene című művei, illetőleg feldolgozásai, mint egyházi művek, világi műsorként pedig Bárdos Lajos 4 tábori dala és 3 vitézi éneke. A kótaanyagot jórészt a Magyar Kórus kiadványaiból szereztük be

A nyilvánosság elé két ízben állt az énekkar, mindkétszer a Zeneművészeti Főiskolán. Első alkalommal március 21-én, Szent Benedek napján az intézet díszhangversenyén, másodszor Bárdos Lajos tíz éves egyházzenei működése alkalmából.

e) *Korális ének.* A bencés hagyományokhoz hiven igyekeztünk a gregorián éneket felkarolni. Az énekesek közül 80 tag alkotta a gregorián kart. Korális misét énekeltünk a Veni Sancte-n, márc. 21-én, Szent Benedek ünnepén az ünnepélyes diákmisén, pünkösd vasárnapján a cserkészjelöltek fogadalomtétele alkalmával és Te Deum napján. — A kar vezetője: *Forrai Miklós.*

A korális énekkar az I. félévben *Simonyi Kunó* tanár vezetésével Schumann György VII. o. tanuló és Molnár Bertalan rendtársunk temetésén is szerepelt. Március 21-én a Zeneművészeti Akadémia nagytermében rendezett díszhangversenyünkön Forrai Miklós vezetésével adtunk elő két Szent Benedek-himnuszt.

f) *Zene.* Növendékeinknek közel negyedrésze tanult zenét részben az intézetben, részben otthon. Az intézeti fegyelem egységessége érdekében az igazgatóság nem szívesen és csak nagyon indokolt esetben ad engedélyt külső zeneiskolában való tanulásra. Az intézeten belül a zongorát ceglédi *Szekeres Ferenc,* a hegedűt *Pótz Nagy Árpád,* a fúvószenét *Járai Mihály, Bokor Miklós* és *Istváni József* tanították.

g) *Vonószenekar.* Vezető tanár: *Pótz Nagy Árpád.* A vasár- és ünnepnapokon tartott próbákon zenekari műveket tanult. Közreműködött a Mária-kongregáció ünnepélyein önálló számokkal. Az elmult iskolaévben hét új művet tanult meg szimfonikus feldolgozásban. A II. félévben már az egész szimfonikus zenekar intézetünk növendékeiből került ki.

A vonószenekar tagjai:

I. osztály: Bajusz Huba, Macsek Zoltán, Nagy Géza.

II. osztály: Bazsó Miklós, Sasvári József.

III. osztály: Bajkor József, Balázs Zoltán, Hartmann János, Kója Béla, Mikulass Endre, Pirity Jenő, Takcsányi Alán, Vigyázó György.

IV. osztály: Mikultsi László.

V. osztály: Bogdán Sándor.

VI. osztály: Pálfy József.

VIII. osztály: Hausvater József, Csordás Ödön, Pótz Nagy László.

h) *Fúvós zenekar.* Az elmult iskolaévben tovább fejlődött. Az oktatás három szólamcsoportban történt és minden szólamcsoportban külön heti két-két órájuk volt a haladóknak és kezdőknek. Szerepelt zenekarunk az intézet házi ünnepélyein, az országos eukarisztikus körmeneten, a katolikus cserkészek Szent György-ünnepén, a menekült oroszok cserkészcsapatának ünnepélyén, cserkészkörzeti díszszemlén, az úrnapi körmeneten, az évzáró tornavizsgán és az intézet minden testületi kivonulásán. Zenekarunk fenntartására a zeneszertárnál kimutatott összegen felül 625.— P-t fordítottunk. A zenekar tagjai:

I. osztály: Galambos Gyula.

II. osztály: Bakk Béla, Borka József, Elbert Ferenc, Galambos László, Háder Lajos, Krassay Antal, Sever László, Szigeti Tivadar, Tatár Béla, Valka Gábor.

IV. osztály: Aczél György, Foitl Vilmos, Gönye László, Károlyi Imre, Kamvisák Károly, Réfi Imre, Rónai Endre, Thoma Frigyes, Thoma József, Vágvölgyi Ádám.

V. osztály: Madaras Jenő, Nógrády István, Szeberényi László, Varga János, Weszely Ernő.

VI. osztály: Baján László, Bauer Antal, Foitl Károly, Galambos Ferenc, Schüller Gusztáv, Teleky Károly gr., Timkó Imre, Zubcsek Oszkár.

VIII. osztály: Fenyőházi Ernő, Hegedüs László, Miklós Ferenc, vitéz Szakváry Károly, Székely Tibor.

Megmaradt zenekarunk kötelékében Geréb Zoltán bölcsészhallgató, volt növendékünk, aki példátmutató áldozatkészséggel vett részt próbáinkon és minden szereplésünkön.

i) *Kémiai gyakorlatok.* A fiúk kérésére az őszi hónapokban kémiai gyakorlatokat is tartottunk. Egyrészt azért, hogy a szülőket megkíméljük az otthoni kísérletezések kellemetlenségeitől, másrészt, hogy az érdeklődők aktivitását kielégítsük és őket a kísérletezésbe bevezessük. Háromszor ötös csoportban a fiúk maguk végezték a kísérleteket: kénnel, foszforral, kaliummal, lúgokkal, savakkal, stb. Sajnos, azonban egész évi rendszeres és szimultán gyakorlatokat a felmerült nehézségek miatt nem végezhettünk. — Vezető tanár: *Dr. Nagy Amadé.*

j) *Fizikai gyakorlatok.* Vezető tanár: *Nagy Julián.* — Második éve végeztük a munkáltató fizikatanítást három csoportban a III., VII. és VIII. o. tanulókkal heti 2—2 órában rendszeresen, szimultán gyakorlatokban. Törekvésünk oda irányul, hogy a demonstratív jellegű kísérletek helyébe mentül több s mentül pontosabban elvégezhető metrikus kísérletet iktassunk a quantitatív törvényszerűségek élményszerűsítése érdekében.

Hálás köszönetet kell mondanunk Varsányi Imre úrnak, aki műszereink beszerzésénél számtalan s eléggé fel nem értékelhető praktikus tanácsával, bőséges tapasztalatával s fáradhatatlan utánjárásával állandóan nélkülözhetetlen segítségünkre volt.

k) *Rendkívüli rajz.* Az iskolaév folyamán heti 2 órában megtartott külön rajzon 15—17 növendék vett részt. Sík formák rajzolásában, csendélet festésében gyakorolták képességeiket; megpróbálkoztak figurális feladatokkal is, a plakát- és üvegablak tervezésben. A nagyobbak élő modell után is készítettek fejrajzokat.

l) *Vívás és különtorna.* Vezető tanár: *Kaposi Gyula.* — Mindkét tárgyat heti 2, illetve 3 órában, öt csoportban tanulták a növendékek. Az elért eredményről az évközben megtartott házi versenyeken, s az országos versenyeken számoltak be.

m) *Tánc.* A VII. o. tánctanfolyama az ősszel Kreutz Gyula, az I—III. o. tanulók tánctanfolyama pedig tavasszal, husvét után volt *Podmanitzky Edit bárónő* vezetése mellett. A többi osztályoknak tánctanulást nem engedélyezett a tanári kar.

9. **Egészségi állapot.** Az egész évnek egészségi állapota elég jónak mondható. Súlyosabb természetű megbetegedés csak néhány volt. Ragályos és fertőző betegség mindössze 5 volt. Többször fertőtlenítettük az osztályokat, s minden teremben kifüggesztettük az egészségi szabályokat, melyeket az osztályfőnökök külön is megmagyaráztak.

A kétszer végzett szemvizsgálatkor az iskola orvosa nem talált trachomás szembetegségeket. Május hónapban a kerületi tisztiorvos 12 tanulót újraoltott.

10. **A tanulók biztosítása.** Tanulónkint 50 fillért fizettünk be az Első Magyar Általános Biztosító Társaságnak, amely ennek fejében vállalta minden tanulónak baleset ellen való biztosítását a Veni Sancte napjától kezdve a Te Deumig az iskolában és az iskolába jövet s onnan menet a ház kapujáig. Ebbe beleszámítódnak az iskolai, tanári felügyelet alatt végzett kirándulások is. A biztosító társaság két ízben fizetett tetemes összeget, többet, mint összes befizetésünk.

11. **Iskolai ünnepélyek.** Október 6-án az aradi vértanukról emlékeztünk meg. A szentmise után műsoros ünnepség volt szavalatokkal és énekkel. Az ünnepi beszédet *Vigh Béla* VIII. o. tanuló mondta. Decemberi kongr. ünnepségeinkről másutt számolunk be. Március 15-én a szentmisét a hazáért ajánlottuk fel s ünnep keretében gr.*Cziráky Miklós* VIII. o. tanuló beszélt. Március 21-ét, Szent Benedek napját ünnepi szentmisével ültük meg, melyet Bleszner Ágoston, József-városi

prépostplébános úr tartott. E napon a Zeneakadémia nagytermében díszhangversenyt is rendeztünk a bencés diákok üdülőtelepe javára, melynek műsora a következő volt:

1. *Deserta valles...*, Szent Benedek himnusza. Előadta az intézet korális kara. — 2. *Csajkovszkij:* Pique-Dame-ária, *Hildach:* Tavasz. Énekelte *P. Budanovits Mária*, a m. kir. Operaház tagja. — 3. *Massenet:* Ária a Manon c. operából, *Sárkány F.:* Szerenád. Énekelte *Laurisin Lajos*, a m kir. Operaház tagja. — 4. *Stefániai Imre* kamaraművész, a m. kir. Zeneművészeti Főiskola tanára *Liszt Ferenc* műveiből adott elő. — 5. *Városi István* költő, teológiai tanár költeményeiből adott elő. — 6. *Laeta dies...*, Szent Benedek miséjének sequentiá-ja, *Pitoni:* Laudate Dominum, 150. zsoltár. Előadta az intézet korális és vegyeskara. — 7. *Schmidthauer L.:* Orgona-fantázia egy háborús katona-dalra. 1. Erdőn-mezőn, 2. Hadbavonuás, 3. Gyászinduló, 4. Hiszekegy. Előadta: *Schmidthauer Lajos* orgonaművész. — 8. *Verdi:* Ária a Trubadur c. operából, *Lavotta:* Rég volt . . . Énekelte *Osváth Julia*, a m. kir. Operaház tagja. 9. *Mozart:* Ária a Varázsfuvola c. operából, Bordal. Énekelte *Korék Endre*, a m. kir. Operaház tagja. 10. *Chaminade-Kreisler:* Serenade espagnole, *Sarasate:* Introduction et Tarantelle. Hegedűn előadta *Jancsin Ferenc*, a m. kir. Operaház tagja. 11. *Bárdos Lajos:* Hét jó nóta. 1. Tábori dalok (Négy cserkésznóta népi dallamokra), 2. Huszárélet (Három vitézi ének). Előadta az intézet vegyeskara. Zongorán kísérte *Laurisin Miklós* zongoraművész, a m. kir. Zeneművészeti Főiskola tanára. Az énekkarokat vezényelte: *Forrai Miklós*, az intézet karnagya.

Május hó első vasárnapján az anyák napját tartottuk meg, a hó utolsó vasárnapján pedig a hősök emlékének áldoztunk.

Egy-egy előadási órán megemlékeztünk a takarékosságról, mint nagyérdekű nemzeti erényről, a könyvnapról, a limanovai hősökről, az idegenforgalomról, az erdélyi írókról s Erődi Harrach Béláról, a budapesti tankerület elhúnyt főigazgatójáról.

Májusi kirándulásaink alkalmával minden osztály megtartotta a madarak és fák napját.

12. **Sírgondozás.** A hazafias nevelést és a nemzeti nagyjaink iránt való kegyelet ápolását szolgálta, hogy intézetünk Czuczor Gergelynek, a magyar Szent Benedek-rend e kiváló költőjének és tudós tagjának sírját gondozta. A sírt a halottak napjára az intézet cserkészcsapatának tagjai hozták rendbe, november 1-én fél 10-től este fél 6 óráig a csapat 2—2 tagja negyedórai váltással állt a sír mellett díszőrséget. November 2-án délelőtt az egész intézet kivonult a sírhoz. Itt az ifjúsághoz szóló kegyeleti beszédet Simkó Béla, VIII. o. tanuló mondotta, megemlékezve az elhúnyt tanárokról és iskolatársakról is. Az ünnepség elején és végén az ifjúság gyászéneket énekelt.

13. **Szülői értekezlet.** Az iskolai év első felében az igazgató a Veni Sanctén mondott beszédét szánta a szülői értekezlet tárgyának s az iskolát, annak szellemét s a szülői otthont érdeklő közös kérdésekről szólt. A második értekezlet a gyermek otthoni önfegyelmezését tárgyalta. Régi és mégis mindig új téma. Az előadó igazgató törekvése az volt, hogy hallgatóit rávezesse arra az igazságra, hogy semmi sem csekélység, ami a jellemre hatással van; ha csekély is a kötelesség, de teljesítésének megszokása, vagy meg nem szokása végtelenül fontos. Nincs igazságosság pontoság nélkül. Egyébként minden tanár hetenkint, az igazgató naponkint tartott fogadó órát, amelyen szülő és tanár kölcsönös felvilágosítás út-

ján mélyebben megismerhette a gyermeki s nemkülönben a fejlődő ifjúi lelket s az a bizalmas beszélgetés sok-sok helyesebb értékelésnek lett a forrása.

14. Kirándulások. Az egy-egy délutánra rendezett kirándulásoknak az volt a célja, hogy a tanulók a természet ölén töltsenek gondtalan játékban néhány órát. Ilyen kirándulásokat az egyes osztályok az őszi és tavaszi ünnep előtti délutánonkint rendeztek osztályfőnökük vezetése mellett.

A kirándulások másik fajának szorosan tanulmányi jellege volt. Hivatásuk az ismeretek tágítása, illetőleg a tanultak szemléltetése.

Az *I. osztály* tanulmányi kirándulást tett a Néprajzi Múzeum magyar osztályába *dr. Nagy Amadé* vezetésével.

A *II. osztály* megtekintette a Néprajzi Múzeum külföldi részét, az Országház épületét, az Állatkertet, és földrajzi kiránduláson volt a Szent Gellért-hegy nyugati lejtőjén.

A *III. osztály* tanulói szeptemberben *Szunyogh X. Ferenc dr.* vezetésével megnézte a Kamaraerdőben lévő Szent Szabina kolostor romjait, ahol Szent Gellért a vértanuhalálát megelőző éjtszakát töltötte. 1936 május 20-án az Akadémia épületében lévő Történelmi Arcképcsarnokot tekintették meg. Utközben megállottak gr. Zichy Nándor, Prohászka Ottokár, Verbőczy és Pázmány, Erzsébet királyné, Petőfi Sándor, Deák Ferenc és Széchenyi István szobrai előtt és ott röviden összefoglalták a fontos tudnivalókat. A vezető tanár, *Havasi Lucius* az utat felhasználta arra is, hogy a tanulókat bevezesse egyes korok esztétikai felfogásába, rámutatva a barokk, neoklasszikus, romantikus korok s a modern kor épületeire, s a művészek idealizáló és realisztikus törekvéseire.

A *IV. osztály* március 23-án megtekintette az Országos Mezőgazdasági Kiállítást. Volt a Nemzeti Múzeumban, a Nemzetközi Vásáron és a szaktanár úr vezetésével botanikai kirándulásokon.

Az *V. osztály* 1936 március 17-én *Havasi Lucius* tanár vezetésével a Halászbástyát, a Boldogasszony templomot és a városmajori templomot tekintette meg. A vezető tanár felhasználta az út alkalmát Budapest szobrai, barokk, neoklasszikus és romantikus kori épületeinek szemléltetésére. Állomásai voltak: Zichy Nándor szobra és a Jézus Szíve templom, a Nemzeti Múzeum, az egyetemi templom, az Apponyi-tér; a Duna-parti romantikus kori épületek.

A *VI. osztály* november 28-án *Havasi Lucius,* történelem tanár vezetésével a Szépművészeti Múzeum régi képtárát tekintette meg. Különös tekintettel a tanult anyagra, a renaissancera és a barokk korra. Ugyanezen alkalommal megtekintettük a renaissance és barokk kor nagy szobrászai remekműveinek gipszmásolatát.

Május 22-én *dr. Szunyogh X. Ferenc* tanár vezetésével a Tenyészállatvásárt tekintették meg.

A *VII. osztály* az iskolai év folyamán 5 kiránduláson vett részt:

1—2. *Nagy Julián* tanár úr vezetésével megtekintették *a)* az autókiállítást; *b)* a Nemzetközi Árumintavásárt.

3. *Szegedi Tasziló* tanár úrral megnézték a Mezőgazdasági Kiállítást.

4. *Kaposi Gyula* tanár úr vezetésével síkiránduláson voltak a budai hegyekben.

5. Többen résztvettek a pannonhalmi zarándoklaton.

Az egész intézet számára nagyobb szabású kirándulás volt a május 21-én, Áldozócsütörtökön Pannonhalmára rendezett zarándokút. Külön vonattal ment intézetünk s a kedves szülőkkel és ismerősökkel együtt ezerkétszázan vettünk részt. Régi tervünk vált valóra s a jó Isten kedvezéséből az idő is kedvező volt. Lélek-

emelő volt a székesegyházi szentmise, melyen a Patrona Hungariae leánygimnázium és intézetünk adott elő énekszámokat. Utána a díszudvarra vonultunk, ahonnan *Horváth Kandid* igazgató intézett köszöntő szavakat *Kelemen Krizosztom* főapát úrhoz, aki gyönyörű beszédben tett vallomást intézetünk iránt érzett szeretetéről.

Megtekintettük a kolostor valamennyi nevezetességét és hálás köszönetet kell e helyen mondanunk *Kováts Arisztid* alperjel úrnak s a főiskola sok tanárának és növendékének, kik lehetővé tették, hogy mindenki megelégedetten, felejthetetlen élménnyel jött vissza a Szent Helyről.

Ifjúsági színházi előadások. A világirodalom és a magyar dráma megismerése céljából Budapest Székesfőváros tanügyi osztálya a Városi Színházban és az Operaházban rendezett előadásokat. A Nemzeti Színház igazgatósága is havonkint adott alkalmat az ifjúságnak valamilyen klasszikus darab megtekintésére. Az előadásokon való részvétel azonban az intézetünkben a hanyatlás képét mutatja. Majdnem minden felhívásra felhívtuk a tanulók figyelmét, de a jelentkezők száma már sok esetben csak 10—15 tanuló volt. Ennek okát részint a gazdasági helyzettel magyarázhatjuk, de azzal is, hogy némely hónapban a tanulóknak 4 előadást is hirdettünk. —

Tanuló ifjúságunk az iskolai év folyamán a következő darabokat nézte meg:

Október 7.: Ruggiere Leoncavallo: Bajazzók és Kodály Zoltán: Kurucmese. (Operaház.)
Október 14.: Shakespeare: Hamlet. (Nemzeti Sz.)
Október 22.: Csiki Gergely: Nagymama. (Városi Sz.)
November 4.: Molière: Fösvény. (Nemzeti Sz.)
November 12.: Hercegh Ferenc: Déryné ifj'asszony. (Városi Sz.)
November 18.: Egressy Gábor—Erkel Ferenc: Hunyadi László. (Opera.)
December 6. és 17.: Madách I.: Az ember tragédiája. (Nemzeti Sz.)
December 13.: Bakonyi—Kálmán Imre: Az obsitos. (Városi Színház.)
December 16.: Beethoven: Fidelio. (Operaház.)
Január 13.: Herczeg Ferenc: Bizánc. (Nemzeti Sz.)
Január 30.: Wagner Richard: Bolygó hollandi. (Opera.)
Január 24.: Gárdonyi G.: A bor. (Városi Sz.)
Február 3.: Kisfaludy K.: Csalódások. (Nemzeti Sz.)
Február 20.: Jókai M.—Hevesi S.: A kőszívű ember fiai. (Városi Színház.)
Február 24.: Plaquette Róbert: Ripp van Winkle. (Operaház.)
Március 9.: Shakespeare: Macbeth. (Nemzeti Sz.)
Március 9.: Liszt Ferenc: Magyar ábránd és Kodály Z.: Székely fonó. (Opera.)
Március 12.: Rákosi Viktor—Malonyai Dezső: Az elnémült harangok. (V. Sz.)
Április 27.: Szép E.—Lányi V.—Zádor Jenő: Azra. (Opera.)
Április 30.: Herczegh Ferenc: Gyurkovits lányok. (Városi Sz.)
Május 25.: Shakespeare: Vízkereszt. (Nemzeti Sz.)

Október hónaptól kezdve a Magyar Színház nagy sikerrel mutatta be a közönségnek Lavery: Az Ur katonái c. darabját. Tanuló ifjúságunk igen nagy létszámmal vett részt ennek megtekintésében: körülbelül 300-an.

Havasi Lucius,
az ifjúsági színházlátogatások intézeti felügyelője.

16. **Korcsolya- és tenniszpálya.** Az idei tél nem kedvezett úgy a téli sportoknak s így a korcsolyázásnak sem, mint a tavalyi. Mindent elkövettünk, hogy a

december 13—24-ig és február 10—17-ig tartó hideget kihasználhassuk. 18 jégnapot úgy sikerült elérnünk, hogy a vékony jeget éjjel is állandóan locsoltattuk és így a hokkizóknak is alkalmat nyujtottunk a játékra. Némileg pótoltuk a rövid idényt azáltal is, hogy a délelőtti tornaórákon mentek le diákjaink korcsolyázni. Sőt szépen sikerült jégünnepélyt is tartottunk. A díszes jelmezesek felvonulásában és Kállay Kristóf VI. oszt. tanuló műkorcsolyázásában gyönyörködött a számos és előkelő közönség.

A tenniszezés előkészítéséhez már március 9-én hozzákezdtünk. A téli rongálások nagyobbarányú javításokat tettek szükségessé. Két kocsi vörös salakkal a pályát felfrissítettük és kb. 120 m drótkerítéssel pótoltuk a hiányokat. Április elején szép lendülettel meg is indult a játék, melyet azután a gyakori májusi esők zavartak egy kissé. Sajnos, a minimálisra lecsökkentett érték ellenére sem tudott ez a szép és egészséges sport a diákok szélesebb rétegeiben elterjedni.

Dr. Nagy Amadé,
a korcsolya- és tenniszpálya vezetője.

17. Misszió. Két vasárnap tartottunk missziós beszédet és gyüjtést. A missziók ügye valamennyiünk ügye s úgyszólván minden hittanórán igyekeztünk a missziós gondolatot a fiúk lelkében ébrentartani. A II. és III. osztály növendékei valamennyien tagjai a Hitterjesztés egyesületének és heti 2 fillér tagsági díjaikkal közel 120 pengőt juttattak a missziónak. Adományból 40 pengővel segitettük ezt a nagy ügyet. A missziós folyóiratok közül a Katolikus Világmissziókat 20 példányban, a Missziós Ifjúságot 6 példányban járatták diákjaink.

18. **Segélyezések, jutalmak.** 1. *Tandíjelengedés.* Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát úr 3560 P tandíjkedezményt nyujtott intézetünk növendékeinek.

2. *Adományok. Pénzbeliek:* Blieszner Ágoston józsefvárosi prépostplébános úr közbenjárására a Szent József Egyházközség 360 P segélyt adott szegény fiúk tandíjának rendezésére. Ugyanezen célra ismeretlen jótevő 120 pengőt adott. Török úr elhúnyt fia emlékére 20 P-t, Álgyai-Hubert Pál 10 pengőt ajándékozott.

3. Az ifjúsági szentmise helyének díszítésére a következő adományok érkeztek: névtelen jótevőktől 750 P, VII. o.-tól 223 P, a Mária Kongregációtól 100 P, egy viola miseruha dr. Stühmer Frigyesné úrnőtől, az érettségizett növendékektől egy zöld miseruha, a IV. o.-tól egy zöld antipendium.

4. *Természetbeliek.* Trunkhahn Leopold vezérigazgató úr 8 öltözet ruhát, 1 darab felsőkabátot, 4 körgallért, 2 darab nadrágot, özv. Laub Jánosné úrnő 2 db felöltőt, 1 öltözet ruhát, karácsonykor pedig az egyes osztályok nagymennyiségű ruhát és cipőt hordtak össze, hogy ajándékukkal szegény elemi iskolás fiúknak szerezzenek örömöt.

5. A *Dobrovich-alap* ezévi kamatját példás magaviseletéért és szorgalmas tanulásáért Soós József V. o. t. kapta.

6. *Szertárainknak és könyvtárainknak* nyujtott adományokból a kimutatást l. a szertárak és könyvtárak c. fejezetben.

7. *Évvégi jutalmazásra* Főapát úr 100, a Szent József Egyházközség 100, Kousz Nándor úr 6, az Élet 10 darab könyvet ajándékozott.

8. Külön kell megemlékeznünk arról a megható együttérzésről, amellyel növendékeink szülei elhúnyt tanítványunk, Schumann György hazahozatalának és temetésének költségeit összeadták. A szülői szeretet nemes ténye volt az 548 P-s ajándék.

9. *Mattyasovszky Kasszián-alap.* Az 1935. év május 21-én tragikus véget ért, felejthetetlen igazgatónk emlékére a szülők gyüjtést rendeztek. Két nap alatt tartott nyilvános gyüjtés idején 1326 P 60 fillér jött össze. Utóbb beadott összegek az alap értékét 1455 P 60 fillérre emelték. Az idei iskolai évben az összeghez adományok folytán 28 P, majd 27 P 50 fillér járult, úgyhogy a bencés diákszövetség kőszegi osztályának 50 pengős, Werner Adolf zirci apát úr őméltóságának 100 pengős adományával kiegészítve az idei tanév végén az alap 1661.10 P. A tanári kar az 1936. év június 15-én tartott értekezleten úgy határozott, hogy az 1935 december 31-ig járó 24.59 fillér kamatot az alaptőkéhez csatolja. Igy az alap értéke: 1685.69 P.

Minden adományért az ifjúság nevében is a leghálásabb köszönetemet fejezem ki s Isten áldása legyen a nemes adakozók legértékesebb jutalma.

III.

A tanári testület működési köre.

1. Az egységes középiskola, az autonóm kat. középiskolák és az iskolai hatóságok.

A magyar középiskola az utóbbi években jelentékeny változáson ment át.

1. az 1934. évi XI. törvénycikk *egységes magyar középiskolát* teremtett, amennyiben a középiskolák különböző típusai (gimnázium, reálgimnázium, reáliskola, leánygimnázium, leányliceum) helyébe a *gimnáziumot*, illetve *leánygimnáziumot* léptette, megreformált alakjában. Ez az új, egységes középiskola, a gimnázium, az 1935—36. iskolai évben az I. osztályban életbe is lépett.

2. Az 1935. évi VI. tc. az említett tanügyi reformmal kapcsolatban *új közoktatásügyi igazgatást* is állapított meg. És pedig:

a) Az ország területét 8 tankerületre osztotta s ezek élére *tankerületi királyi főigazgatókat* állított.

E főigazgatók hatásköre a tankerületükben lévő középiskolákra és más egyéb iskolára és tanügyi intézményre terjed ki és ezenkívül a vallás- és közoktatásügyi minisztérium az egyházi hatóságok alá tartozó középiskolák feletti állami főfelügyeleti jogát is általuk gyakorolja.

b) Minthogy az 1935. VI. tc. 8. §-a kijelenti, hogy az egyházi hatóság alá tartozó középiskolákat az illetékes egyházi hatóságok saját szabályaik szerint igazgatják: *a katolikus egyházi hatóságok alá tartozó középiskolák autonóm katolikus középiskolákká lettek.*

Ezen iskoláknak legfőbb közigazgatási hatósága: a *Katolikus Középiskolai Főhatóság (K. K. F.)*, melynek mindenkori elnöke a hercegprímás, tagjai a püspöki karból kiküldött két püspök és középiskolát fenntartó férfiszerzetesrendek főnökei.

A Kat. Középiskolai Főhatóság az autonóm kat. középiskolákat az állami főfelügyelet fennforgása mellett az említett törvénycikkben megszabott keretek közt saját szabályai szerint igazgatják és felügyel a nevelés és tanítás munkájára. Tanügyi közigazgatás szempontjából a Kat. Középiskolai Főhatóság hat testületbe osztotta be az alája tartozó középiskolákat.

3. *Hatóságok.* A budapesti szentbenedekrendi kat. Szt. Benedek reálgimn. fenntartója a **Pannonhalmi Szt. Benedek-rend.** Kegyura **Kelemen Krizosztom,** pannonhalmi főapát. Az intézet a Kat. Középisk. Főhatóság legfőbb igazgatása és felügyelete alatt áll. Katolikus tankerületünk vezetője **Kocsis Lénárd dr.,** a Pannonhalmi Szt. Benedek-rend tagja. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter **Hóman Bálint dr.,** aki iskolánk felett **dr. Pintér Jenő** budapesti tankerületi kir. főigazgató útján gyakorolja az állami főfelügyeleti jogot.

Érseki főbiztos: **Krywald Ottó** prépost, prelátus.

2. Tanári testület.

a) Igazgató:

Horváth Kandid, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: magyar és latin. Tanította a magyar és latin nyelvet a VIII. o.-ban. Szolgálati éveinek száma: 20. Ebben az iskolában: 13.

b) *A tanári testület tagjai:*

1. A Szent Benedek-rend tagjai:

Dr. Bognár Cecil, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: mennyiségtan, természettan és filozófia. A VIII. osztály főnöke. Tanította a vallástant az I., a mennyiségtant a VII. és VIII., a filozófiát a VIII. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 30. Ebben az intézetben: 7.

Boldoghy Máriusz, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: földrajz, természetrajz. A II. osztály főnöke, a zeneszertár őre, az intézeti zeneoktatás felügyelője. Tanította a hittant a II. osztályban, a földrajzot a II., III. és VI. osztályban, a természetrajzot a II. és VI. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 16. Ebben az iskolában: 3.

Dr. Brunner Emőd, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: magyar és francia. A IV. osztály főnöke, hitszónok, cserkészparancsnok és prézes. Tanította a magyar nyelvet a IV. osztályban, a francia nyelvet az V., VI., VII. és VIII. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 5. Ebben az iskolában: 3.

Havasi Lucius, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: latin, történelem. Cserkészparancsnok, a Mária-kongregáció felső szakaszának prézese, a Magyar Cserkész és Mária Kongregáció folyóiratok kezelője, a tanulók színházlátogatásának felügyelője, a felső osztályú tanulók egyh. énekének vezetője; ifjúsági hitszónok, ünnepélyrendező, a színházi szertár őre, érettségi jegyző. A VI. osztály főnöke. Tanította a latint a VI. o.-ban, a történelmet a III., V., VI. és VIII. o.-ban, (az első félévben) az éneket a II. o.-ban. Szolgálati éveinek száma: 12. Ebben az iskolában 5.

Kelemen Szulpic, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: mennyiségtan, természettan. Tanította a mennyiségtant az I. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 2. Ebben az iskolában: 1.

Dr. Kühár Flóris, bencés áldozópap, a hittudományok doktora. Tanította a vallástant a VI., VII. és VIII. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 20. Ebben az iskolában: 1.

Dr. Nagy Amadé, bencés áldozópap. Szaktárgyai a földrajz és természetrajz. A természetrajzi, földrajzi szertár őre. A korcsolya- és tenniszpálya ügyeinek intézője. Kiscserkészvezető. Tanította a földrajzot az I., IV. és VII. o.-ban, a természetrajzot az I., IV. és V. o.-ban, az egészségtant a VII. és VIII. o.-ban. Szolgálati éveinek száma: 7. Ebben az iskolában: 7.

Nagy Julián, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: matematika és fizika.

A fizikai és mennyiségtani szertár őre, a gyorsírókör és aerókör vezetője, tandijkezelő, a filmalap kezelője. Tanította a mennyiségtant a II., V., VI. o.-ban, a fizikát a VII. o.-ban, a gyorsírást a IV. és V. o-ban. Szolgálati éveinek száma 13. Ebben az iskolában: 8.

Pados Ottokár, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: magyar, latin. Az I. o. főnöke, a tanári könyvtár őre. Tanította a magyar nyelvet az I. osztályban, a latin nyelvet az I. és V. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 3. Ebben az iskolában: 1.

Sarang K. Péter, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: magyar, német. Az V. oszt. főnöke. Tanította a vallsátant az V. o.-ban, a magyart az V. és VI. o-ban, a németet a III., V és VII. o.-ban. Tanári éveinek száma: 16. Ebben az iskolában: 7.

Simonyi Kunó, bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: matematika és fizika. A III. o. főnöke, a Mária-kongregáció alsó szakaszának prézese, ifjúsági hitszónok, cserkész rajparancsnok, igazgatói és értekezleti jegyző, az énekszertár őre. Tanította a vallástant a III. osztályban, a matematikát a III. és IV. osztályban, a fizikát a III. és VIII. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 3. Ebben az iskolában: 3.

Szegedi Tasziló, bencés áldozópap, okl. r. tanár. Szaktárgyai: latin, történelem. Tanította a történelmet a IV. és VII. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 25. Ebben az intézetben 7.

Szekeres Bónis, bencés áldozópap, okl. r. t., igazgatóhelyettes. Szaktárgyai: latin és német. Tanította a német nyelvet a II., IV., VI. és VIII. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 35. Ebben az intézetben: 6.

Szívós Donát dr., bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: latin és görög. A VII. osztály főnöke, hitszónok. Tanította a latin nyelvet a III., IV., VII. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 14. Ebben az iskolában: 7.

Szunyogh Xav. Ferenc dr., bencés áldozópap, okl. r. t. Szaktárgyai: magyar és latin. Ifjúsági hitszónok. Tanította a hittant a IV. osztályban, a magyart a II., III. és VI. osztályban, az éneket (az első félévben) az I. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 18. Ebben az iskolában: 8.

3. Világi tanárok.

Forrai Miklós, okl. énektanár, egyházi karnagy. Tanította az éneket az I—II. o.-ban és vezette a vegyeskari éneket. Szolgálati éveinek száma: 1. Ebben az iskolában: 1.

Kaposi Gyula, okl. r. testnevelési tanár. A sportkör vezetője, a tornaszertár őre. Tanította a testgyakorlást az I—VIII. osztályokban. Szolgálati éveinek száma: 11. Ebben az iskolában: 9.

Zászlós István, okl. r. tanár. Szobrászművész. A rajzszertár és a művészettörténeti szertár őre. Tanította a rajzot az I—VIII. osztályban. Szolgálati éveinek száma: 11. Ebben az iskolában: 11.

c) *Rendkívüli tárgyak tanárai:*

Kaposi Gyula, tanította a vívást.

Nagy Julián, tanította a gyorsírást.

Podmaniczky Edit bárónő és **Kreutz Gyula** a táncot.

Potz N. Árpád a hegedűt.

Forrai Miklós a vegyeskari és korális éneket.

Sarang K. Péter és **Szekeres Bónis** a német társalgási gyakorlatokat, **Brunner Emőd dr.** a francia társalgási gyakorlatokat vezette.

Szekeres Ferenc a zongorát, **Zászlós István** a rendkívüli rajzot tanította.

d) *Az iskola orvosa:* **Martin Endre dr.**

e) *Altisztek:* **Szkiva János** és **Berzsenyi Lajos.**

Tantárgyfelosztás:

Név	Szaktárgy	I. o.	II. o.	III. o.	IV. o.	V. o.	VI. o.	VII. o.	VIII. o.	Heti órák	Osztályfőnök	Mellék-tisztségek
Horváth Kandid	magyar-latin								magyar 3 latin 4	7		Igazgató
Dr. Bognár Cecil	matem.-fizika filozófia	vallástan 2						matem. 3	matem. 3 filozófia 2	10	VIII.	
Boldoghy Máriusz	földrajz-természetrajz		vallást. 2, földrajz 4, termr. 3 osztályf. 1	földrajz 2			term.-r. 3 földrajz 1			16	II.	A zenekar vezetője
Dr. Brunner Emőd	magy.-francia				magyar 3	francia 4	francia 5	francia 4	francia 4	20	IV.	Prézes, ifj. hitsz. Cserkészpar.
Havasi Lucius	latin-történ.		I. félév (ének 1)	történ. 3		történ. 3	latin 4 történ. 3		történ. 3	17	VI.	Prézes, Cserkészpar. ifj. szónok
Kaposi Gyula	testnevelés	testgyak. 4	testgyak. 3	testgyak. 3	testgyak. 3	testgyak. 3	testgyak. 3	testgyak. 3	testgyak. 3	25		A sportkör vez., tornaszertárőr
Kelemen Sulpic	matem.-fizika	matem. 5								5		
Dr. Kühár Flóris	theológia						vallástan 2	vallástan 2	vallástan 2	6		
Dr. Nagy Amadé	földrajz-természetrajz	földrajz 3 term.-r. 2			term.-r. 4 földrajz 1	term.-r. 3		földrajz 2 egészségtan 2	egészségt. 2	17		A term -r. és földr. sz. ő., farkask. v.
Nagy Julián	matem.-fizika		matem. 4		gyorírás 2	matem. 3 gyorsírás 2	matem. 3	fizika 4		18		Fiz. sz. ő., a gy.-író- és aero-kör v.
Pados Ottokár	magyar-latin	magyar 5 latin 4 osztályf. 1				latin 5				15	I.	
Sarang K. Péter	magyar-német			német 3		vallástan 2 magyar 3 német 2		magyar 3 német 2		15	V.	
Simonyi Kunó	matem.-fizika			vallástan 2 matematika 4 fizika 2	matem. 3				fizika 4	15	III.	Ig. és írt. jegyző, prézes, hitszón., énekszert. őre
Szegedi Tasziló	latin-történ.				történ. 3			történ. 3		6		
Szekeres Bónis	latin-német		német 5		német 3		német 3		német 2	13		H. igazgató, félintern. ig.
Dr. Szivós Donát	latin-görög			latin 6	latin 5			latin 4		15	VII.	Ifj. szónok
Dr. Szunyogh Xavér Ferenc	magyar-latin	(ének 2) I. félév	magyar 5	magyar 4	vallástan 2		magyar 3			16		Ifj. szónok
Zászlós István	rajz	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 1	rajz 1	rajz 1	rajz 1	13		Rajzszertárőr
Forrai Miklós	ének	ének 2	ének 1							3		

IV.

A tanárok társadalmi és irodalmi munkássága.

Horváth Kandid, igazgató, a Kat. Tanáregyesület igazgató tanácsának és választmányának, a Kat. Háziasszonyok Orsz. Szöv.-nek választmányi, a józsefvárosi Egyházközség képviselőtestületének tagja. Előadást tartott az intézet szülői értekezletén s hitvédelmi előadásokat iparostanoncoknak.

Bognár Cecil dr., a budapesti Pázmány Péter egyetem bölcsészeti karának c. nyilv. rendkívüli tanára, a Magyar Gyermektanulmányi Társaság pszichológiai szakosztályának elnöke, a Szent István Akadémia, a Magyar Pedagógiai Társaság, az Aquinói Szent Tamás Társaság és a győri Kisfaludy Kör rendes, a Magyar Filozófiai Társaság, a Magyar Psychologiai Társaság választmányi tagja. Az Országos Közoktatási Tanács, az Országos Középiskolai és az Orsz. Polgáriiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagja. Előadásokat tartott az egyetemen, a Székesfőv. és a Tudományegyetem Szabadegyetemén, a Rádióban, a Magy. Filozófiai Társaságban, a M. Psych. Társ. Neveléslélektani Szakosztályán, a Kat. Háziasszonyok Élet Iskolájá-ban, a Székesfővárosi iskolaorvosok továbbképző tanfolyamán, a Pázmány P. egyetem orvosi karán, az iskolaorvosokat képző tanfolyamon. Tanulmányt írt a Gyermek c. folyóiratba. Elnökölt a székesfehérvári k. ciszt. r. Sz. István reálgimn. érettségi vizsgálatán.

Brunner Emőd dr., írt a Pannonhalmi Szemlébe, a Korunk Szavába és a gimn. Értesítőbe. Szentbeszédet mondott több helyen.

Havasi Lucius, a pannonhalmi főapátság borpincészete budapesti lerakatának gondnoka. Cserkésztiszti tábort végzett csapattiszt. A Magyar Cserkészszövetség budapesti kerületében a józsefvárosi körzet vezetője. Mint ilyen a havi körzetgyűlésen való elnökségen kívül résztvett a körzet kémkereső versenye, a körzeti egységnap, a körzeti hadijáték megrendezésében, az őrsvezetői tanfolyam előkészítésében és vezetésében, képviselte a körzetet a körzetbe tartozó csoportok ünnepélyein. A budapesti cserkészkerület intézőbizottságának tagja. Mint ilyen az 1935. évi cserkészkerületi közgyűlésen a választás szavazatainak ellenőrzésében, a táborozási segélyelosztó bizottságban vett részt, továbbá a Szendy polgármester úr díszoklevelét átadó küldöttség tagja volt. A szeptember 21—22-én rendezett kerületi hadijátékon a józsefvárosi csoport parancsnoka s a kék fél lelkésze volt. A róm. kat. cserkészek Cordiale szervezetében tanácstag. Résztvett e minőségben a Szt. György ünnepély előkészítésében. A középiskolai Mária-Kongregációk Központi tanácsának tagja. A Virgo Reparatrix apácák vezetése alatt álló Asszonyok Mária-Kongregációjának prézese. A Foederatio Emericana Arrabona corporatio-jának lelkésze. Az ifjúság kuriális ülésein előadást tartott a Rerum novarum és a Quadragesino anno szociális elveiről. A korporáció ülésein karácsonykor és az avatáskor mondott ünnepi beszédet. A Szociális Testvérek rendes gyóntatója. A Keresztes Nővérek kápolnájában az istentiszteleteket végezte. Lelkigyakorlatokat tartott az említett Mária kongregáció tagjainak (10 beszéd), a Pongrác-úti lelkészség híveinek. Tihanyban a bencés rend gazdasági alkalmazottainak számára háromnapos missziót vezetett. Előadásokat tartott az őrsvezetői tanfolyamon a jó őrsvezetőről, a vezetői erényekről, a kiscserkész vezető tisztjeinek a kisfiúk vallási és erkölcsi neveléséről, a Szociális Testvéreknek Szent Benedek rendjének történetéről. Szentbeszédet tartott Dadon, Tihanyban és budapesti templomokban.

Kelen:en Szulpic, szentbeszédet mondott és gyóntatott.

Kühár Flóris dr., a hittudományok doktora, a budapesti Pázmány-egyetem hittudományi karának bekebelezett doktora és a „Vallásbölcselet" c. nyilv. rk. tanára, a római Szt. Anzelm pápai egyetem volt rendes tanára, a budapesti bencés székház főnöke, a Foederatio Emericana praelatusa, tb. szentszéki tanácsos, a pápai jubileumi Bene Merenti tulajdonosa, a Szent István Társulat Igazgatóválasztmányának, a Magyar Psychologiai Társaság Választmányának, a Szent István Akadémiának, az Aquinoi Szent Tamás Társaságnak, a győri Kisfaludy Körnek, a Vasvármegyei Kulturegyesület szépirodalmi osztályának rendes, a Műemlékek Országos Bizottságának levelező, a Madách-szoborbizottság, a józsefvárosi Egyházközség képviselőtestületének és tanácsának tagja, az Actio Catholica budapesti .Tanárképző Tanfolyamának igazgatósági tagja és tanára, az Esztergomi Kat. Nyári Egyetem előkészítő bizottságának tagja, a Szent Benedek Leányai vácegyházmegyei szerzet püspöki biztosa. — *Előadásokat tartott:* A Pázmány egyetem hittudományi karán, a Kat. Tanárképzőn, a Kat. Háziasszonyok Élet Iskolája sorozatán, az Emericana lelkészi coronáin, miskolci Rákóczyana corporatioban, a váci Erzsébet egyletben, a szolnoki Eucharisztikus díszgyűlésen, az Obláta Szövetség közgyűlésén, a budapesti cisztercita gimnázium Szt. Imre-ünnepén. Vezette az Americana férfiainak, a kecskeméti férfiaknak, a tiszaujfalusi bencés nővéreknek lelkigyakorlatát. — *Szentbeszédeket mondott:* A bencés székházban a bírák havi miséin, u. o. a házi alkalmazottaknak havonkint kétszer, a józsefvárosi templomban, a Ranolder-intézetben, a Várkápolnában (rádió), az Obláták kápolnájában, májusi beszédet a Józsefvárosban és a sziklatemplomban, családvédelmi kurzust tartott Tiszaujfalun, beszélt a Szt. Gellért-ünnepen. — *Irodalmi működése:* Egyetemes Vallástörténet. I. Szent István-könyvek. 123—4. sz. 343 l. Tanulmányok: A nemzeti eszme a nemzetfölötti Egyházban. Magyar Kultura. U. a. Unio Cleri Évkönyvében. Olvasós Boldogasszony az Utunk-ban. A mártirvér miszteriuma. A magyar szerzetesiskola nevelő-eszménye az Uj Kor-ban. Békesség Fejedelme Korunk Szavában. A magyar bencések a feloszlatás után: a Ph. Szemlében. Az Eucharisztia, mint a kegyelmek forrása: Eucharisztikus Értesítőben. Összefoglaló ismertetés a vallástört. irodalomról: Theologia. Egyes ismertetések: Kat. Szemle. Élet, Pannonhalmi Szemle.

Nagy Amadé dr., a pestszentlőrinci Erzsébettelepen rendszeres pasztorációs munkát végzett. Előadásokat tartott Pestszentlőrincen a szülőknek. Kisegített a józsefvárosi plébánián. Lelkigyakorlatokat tartott a Patrona Hungariae leánygimnázium felső osztályainak. A Foed. Americana corp. Boconia lelkésze. Száznégy szentbeszédett mondott.

Nagy Julián, a Magyar Gyorsírók Orsz. Szövetsége elméleti, pedagógiai osztályának és választmányának tagja, gyorsírókörі szakosztályának elnöke, a Gyors-, Gép- és Szépírástanítókat vizsgáztató állami bizottság tagja, a Hegedű Magyar Barátainak Egyesületé-nek választmányi tagja, a Stefánia gyermekkórház lelkésze. Értekezést írt a Gyorsírótudomány c. szaklapba.

Szegedi Tasziló, az Isteni Szeretet Leányai „Patrona Hungariae" leánygimnáziumának igazgatója, a Katolikus Tanügyi Tanács középiskolai szakosztályának ülnöke, Urinők „Patrona Hungariae" Mária-Kongregációjának prézese. Több lelkigyakorlatot vezetett, köztük a budapesti Veres Pálné leánygimnáziumot, a szentgotthárdi állami reálgimnázium fiú- és leánynövendékeiét. Ugyanitt a szülőknek konferencia-beszédeket mondott. Izsákfán (Vas vm.) népmissziót tartott.

Szekeres Bónis, h. házfőnök, h. igazgató, a félinternátus igazgatója, a Signum

Laudis tulajdonosa, a pápai belvárosi Kat. Kör tisztb. tagja, a budapest—józsefvárosi Ker. Polgárok Körének tisztb. elnöke, a budapesti Széchenyi népfőiskolai Szövetség tisztb. tagja, a Kat. Háziasszonyok Orsz. Szövetségének és a budapesti Szent Skolasztika Obláta Szövetség lelki igazgatója, a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara tagja, az Actio Catholica Kulturális és szociális osztályának tanácsosa, az Országos Faluszövetség, Orsz. Tisztviselő Kaszinó, a Bencés Diákszövetség budapesti osztályának választm. tagja, a budapesti Orsolyiták r. gyóntatója. Szentbeszédeket, előadásokat tartott Budapesten és vidéken. Könyvbirálatokat írt a kultuszminisztérium megbízásából a Népkönyvtárak számára.

Szívós Donát dr., miséző és hitszónok a József fiúárvaházban. — Lelkigyakorlatokat tartott: 1. Székesfehérvárott a realistáknak; 2. Rákosfalván a híveknek; 3. Sopronban a bencés nagydiákoknak; 4. Sopronban a szülőknek; 5. Budapesten a férfiaknak; 6. Budapesten az Emericánás hölgyeknek; 7. Egerben a jogakadémia tanárainak és hallgatóinak. — Beszélt: rádióban; Rákoshegyen; a kat. cserkészeknek az országzászlónál; Sziklakápolnában; Anyák napján a Máv. gépgyárban; Szolnokon az egyházmegyei eucharisztikus kongresszus alkalmával; Esztergomban a Viziváros szentségimádási triduumán; Józsefvárosi templomban bérmáláskor. — Előadásokat tartott: a józsefvárosi és ferencvárosi Krédóban a szociális kérdésről; a fehérvári szemináriumban Szt. Benedekről; az esztergomi szemináriumban az oroszországi útjáról; Mátyásföldön a ma vallásos emberéről; Budapesten az „Élet iskolájában" a gyermek lelki táplálkozásáról; a Mária kongregációk országos magisztrátusi gyűlése alkalmával a jelöltképzésről; a Hitterjesztési egyesület rendezésében a missziok ügyéről. — Sorozatos cikkeket írt az „Utunk" c. aszketikus folyóiratban.

Szunyogh Xax. Ferenc dr., a Szent István Akadémia, Aq. Szt. Tamás Társulat r. tagja; tart. százados-lelkész, a Hadiérem tul.; cserkésztiszt, az olasz Croce di benencerenza tul., a Ward Mária kollegiumban és a polgári iskolai tanárnőképzőben a liturgia, illetve a kat. világnézet tanára. — *Lelkipásztori tevékenysége:* Az Angolkisasszonyok zugligeti zárdájának r. gyóntatója, u. o. a Jézus Szíve Szövetség, valamint a bencés oblátusok Szt. József szövetségének igazgatója; a rendőrlegénység valláserkölcsi oktatója; az önkéntes vezeklők szervezője; egy bibliakör vezetője; az Actio Catholica hitbuzgalmi és erkölcsvédelmi oszt. vál. tagja. — *Szónoki működése* a fenti egyesületekben mondott heti, illetve havi szentbeszéden kívül tizenkilenc lelkigyakorlat és misszió. Budapesten intézetünk felső osztályos tanulóinak és az édesanyáknak, a felső nőipari iskolában, az Elnök-utcai polgári fiúiskolában, a Ward Maria kollegiumban, a cisztercita gimnáziumban, a rendőrlegénységnek, Közép-Ferencvárosban a férfiaknak, a Boldogasszony-templomban, a Stephaneum alkalmazottainak, Érden az iskolás lányoknak, a kongregációban és a felnőtteknek, Szolnokon a férfiaknak és a nőknek, Pestszenterzsébeten az Emericanában, Győrszentmártonban stb. Egyes előadásokat Budapesten a rádióban, a lágymányosi Crédóban, a Sophianum tanári kongregációjában, az Erzsébet Nőiskolában, az Emericana lelkészi konferenciáján, Cinkotán a tanítónőképzőn, Miskolcon a Schola Emericanában, Pestújhelyen, Komáromban, Jászberényben, Terecskén stb.

Irodalmi működése. 1. Justitia aut caritas. Pannonhalmi Szemle. 2. Gyermekimádságok. Steinbrenner. 3. A szt. mise kialakulása. Bp. Szt. István Társulat. 4, Krisztus szt. titkai. Rákospalota, Don Bosco. 5. Oltár és élet. Liturgikus hetilap u. o. 6. Szent Benedek hírnöke. Bencés és liturgikus hetilap u. o. 7. A szociális diák. Bp. Studium. 8. Panek: A szentmise magyarázata. Szoc. Missziotársulat. 9. Szár-

nyaló szívvel. A diadalmas életnézet. Bp. Szentírás Egyesület. 10. Kiáltás a mélyből. A mai idők imádságai. U. o. — *Tanulmányi utat tett* Klosterneuburgba, Salzburgba és St. Ostilenbe, főként a népliturgikus mozgalom megismerésére.

A világi tanárok munkássága:

Forrai Miklós, a Magyar Kórus munkatársa, megjelent munkája: A karvezető. Kamarakórusával önálló hangversenyt adott a Zeneakadémián.

Kaposi Gyula, okl. r. testnevelési tanár, a Testnevelési Tanárok Országos Egyesületének választmányi tagja, a Magyar Országos Torna Szövetség tanácstagja és versenybírója, a Magyar Atletikai Club női tornaszakosztályának igazgatója, levente főoktató, a Magyar Uszó Szövetség iskolai bizottságának tagja.

Zászlós István, szobrászművész, tartalékos honvéd hadnagy. A bronz vitézségi érem és Károly csapatkereszt tulajdonosa. A győri képző- és iparművészeti társulat tagja. Résztvett a Győri Képző- és Iparművészeti Társulat mult év őszén tartott kiállításán.

V.

Tananyag.

Az 1889. Gimnáziumi Tantervben s a miniszteri rendeletekben, illetőleg az 1926. évi Tantervben és miniszteri rendeletekben megkívánt tanítási anyagot a maga teljességében elvégeztük.

VI.

Tankönyvek.

(Az 1935—36. isk. évben használt könyvek.)

I. osztály. Római nagyobb katekizmus. — Alszeghy—Sík: Magyar nyelvtan, I—II. — Alszeghy—Sík: Magyar olvasókönyv, I. — Jirka: Latin olvasókönyv. — Jámbor—Kemenes: Latin nyelvtan. — Kerékgyártó—Mohay: Természetrajz, I. r. — Kalmár—Vargha: Földrajz, I. r., 3. k. — Gidró—Mattyasóvszky: Számtan és geometria I. — Szt. István-Társ. rendszeres földr. atlasz. — Akadémiai helyesírás. — Német—Sólymoss: Daloskönyv, I—II. oszt.

II. osztály. Római nagyobb katekizmus. — Radó—Rajeczky: Ószövetségi bibliai tört. — Alszeghy—Sík: Magyar nyelvtan, I—II. — Alszeghy—Sík: Magyar olvasókönyv, II. — Bitter: Német nyelvkönyv a reálgimn. és reálisk. II. oszt. számára, — Kerékgyártó—Mohay: Természetrajz, II. — Kalmár—Vargha: Földrajz, II. — Gidró—Mattyasóvszky: Számtan és geometria, II. oszt. — Szent István-Társ. rendszeres földrajzi atlasz. — Akadémiai helyesírás. — Német—Sólymoss: Daloskönyv, I—II. oszt.

III. osztály. Római nagyobb katekizmus. — Radó—Rajeczky: Ujszövetségi bibliai tört. Alszeghy—Sík: Rendszeres magyar nyelvtan. — Alszeghy—Sík: Magyar olvasókönyv, III. — Jámbor—Kemenes: Latin nyelvtan. — Jirka: Latin ol-

vasó, rg. III. oszt. — Bitter: Német nyelvkönyv, III. — Kalmár—Vargha: Földrajz, III. — Mattyasóvszky—Bodócs: A fizika elemei. Reálgimn. III. oszt., 3. k. — Balogh: Magyarország története, III. oszt. — Gidró—Mattyasóvszky: Számtan és geometria, III. oszt. — Bartos—Kurucz: Tört. atlasz, magyar tört. tan. — Akadémiai helyesírás. — Szent István-Társ. rendszeres földrajzi atlasz

IV. osztály. Pokorny: Szertartástan, 18. k. — Alszeghy—Sík: Stilisztika, 2. kiadás. — Lehr: Arany Toldija. — Jámbor—Kemenes: Latin nyelvtan. — Jirka: Latin olvasókönyv, IV. — Bitter: Német nyelvkönyv, IV. o. — Marczell—Szolomajer: Egyetemes tört., I. — Kalmár—Vargha: Földrajz. IV. o. — Kerékgyártó—Somogyi: Ásványtan és vegytan, 2. kiadás. — Borosay—Mattyasóvszky: Algebra, IV—V. — Borosay—Mattyasóvszky: Geometria, IV—VI. o. — Kogutowicz: Iskolai atlasz. — Barthos—Kurucz: Tört. atlasz, Ó-kor. — Akadémiai helyesírás. — Radnai: Egységes gyorsírás, I. r., 4. k.

V. osztály. Schütz: Hittan. — Alszeghy—Sík: Retorika. — Jámbor—Kemenes: Latin nyelvtan, II. — Márkus: Szemelvények Ovidius műveiből. Kuzmics F.: Szemelvények Cicero műveiből. — Bitter—Teveli: Német nyelvkönyv, V. o. — Birkás: Francia nyelvkönyv. reálgimn. V—VI. o., 2. k. — Marczell—Szolomajer: Egyet. tört., II. — Kerékgyártó—Mohay: Növénytan. — Borosay—Mattyasóvszky: Algebra, I. rész, IV—V. oszt. — Borosay—Mattyasóvszky: Geometria, IV—VI. o. — Bartos—Kurucz: Tört. atlasz, II. — Akadémiai helyesírás. — Radnai: Egységes gyorsírás, II. r., 3. k.

VI. osztály. Schütz: Erkölcstan. — Alszeghy—Sík: Poetika. — Székely—Kemenes—Friml: latin nyelvtan, II. — Láng: Sallustius. — Kerényi: Vergilius, I. r. — Kuzmics: Cicero. — Bitter—Teveli: Német nyelvkönyv. VI. o. — Birkás: Francia nyelvkönyv, reálgimn. V—VI. o., 2. k. — Marczell—Szolomajer: Egyet. tört., VI. o., 3. k. — Barthos—Kurucz: Történelmi atlasz, II. r. — Kalmár—Vargha: Földrajz, rg. VI. o. — Kerékgyártó—Mohay: Az ember és állatok természetrajza. — Borosay—Mattyasóvszky: Algebra, II. rész, VI—VII. o., 10. kiadás. — Borosay—Mattyasóvszky: Geometria. I. r. — Akadémiai helyesírás. — Horváth—Simon: Négyjegyű logaritmustábla.

VII. osztály. Schütz: Egyháztörténet. — Prónai—Alszeghy—Sík: Magyar irodalomtörténeti olvasókönyv, I. r., VII. oszt. — Huszti: Plinius levelei. — Fehér: Cicero de Signis. — Kerényi: Vergilius Aeneis, II. — Székely—Friml—Kemenes: Latin nyelvt., I—II. — Bitter: Schiller: Wilhelm Tell. — Bitter—Teveli: Német nyelvkönyv, VII. o. — Birkás: Francia irod. olvasókönyv, reálgimn. VII oszt. — Birkás: Rendszeres francia nyelvtan. — Marczell—Szolomajer: Egyet. tört., IV. r. — Barthos—Kurucz: Tört. atlasz, III. r. — Kalmár—Vargha: Földrajz, rg. VII. o. — Mattyasóvszky—Bodócs: Fizika. I. r. — Borosay—Mattyasóvszky: Algebra. II. r. — Borosay: Geometria, II. r. — Horváth—Simon: Logaritmustábla. — Melly—Párdányi: Egészségtan. — Akadémiai helyesírás.

VIII. osztály. Schütz: Apologetika. — Prónai—Alszeghy—Sík: Magyar irodalomtörténet és olvasókönyv, II. r., VIII. o. — Vézner: Horatius. — Balogh: Tacitus. — Bitter: Német irod. tört. olvasókönyv, VIII. o. — Maywald: Goethe: Iphigenie auf Tauris. — Birkás: Francia irod. olvasókönyv, II. r. — Miskolczy—Szolomajer: Magyar okny. tört. — Barthos—Kurucz: Tört. atlasz a magy. tört. tan. — Mattyasóvszky—Bodócs: Fizika, II. — Borosay—Mattyasóvszky: Algebra, II. — Borosay—Mattyasovszky: Geometria, II. — Horváth—Simon: Logaritmustáblák. — Kornis: Logika és pszichológia. 9. kiadás. — Melly—Párdányi: Egészségtan.

Segédkönyvek. IV—VII. Burián: Latin-magyar és magyar-latin szótár, I—II. — Jámbor—Kemenes: Római régiségtan. — IV—VII. Kelemen: Magyar-német és német-magyar szótár. — I—VII. Fojtényi: Égi lant. Kapható az intézetben. — Ujváry: Magyar-francia és francia-magyar szótár. — Tudomány és honvédelem, I—IV. r. — Tudomány és honvédelem, V. r. — I—VIII. Kőmives: Magyar irodalmi olvasmányok.

VII.

Könyvtárak és szertárak.

1. **Tanári könyvtár.** Gyarapodás. 1. Vétel útján: A magyarság néprajza, III. kötet. Babits Mihály: Az európai irodalom története. I—II. kötet. Szerb Antal: Magyar irodalomtörténet. I—II. kötet. Balla Antal: A legújabb kor gazdasági története. Eckhardt Sándor: Magyar-francia szótár. Buday—Ortutay: Székely népballadák. Gaál István: Amit rosszul tudunk. Harsányi Zsolt: Magyar rapszódia. Herder Lexikon. X—XI. kötete.

2. Ajándékozás útján: Dr. Kühár Flóris házfőnök úr legújabban megjelent művével, a Vallás történettel gazdagította könyvtárunkat. Ajándékozott még: Dr. Emszt Kálmán igazgató úr, a Magyar Kir. Földtani Intézet Évkönyveit és Évi jelentését 25 kötetben. Névtelen adakozó teológiai tárgyú művet adományozott hat kötetben.

3. A könyvtárnak a következő folyóiratok jártak: Egyházi lapok, Magyar Szemle, Katolikus Nevelés, Pannonhalmi Szemle, Katolikus Szemle, Tanáregyesületi Közlemények, Pedagógiai Szeminárium, Magyar Kultura, Irodalomtörténet, Magyar nyelv, Magyarosan, Élet, Turistaság és Alpinizmus, Testnevelés. Külön köszönetet mondunk dr. Kemenes Illés főigazgató úrnak, aki nagylelkű adományával lehetővé tette, hogy folyóirataink hiányos évszámait kiegészíthettük.

A könyvtár idei általánya 300 P volt. Ezen összeget részint a fenti könyvek és folyóiratok beszerzésére, részint az előző évek nagyobb beszerzésének részleteire fordítottuk. A könyvtár jelenleg rendezés alatt áll s így jelenlegi állományáról pontos kimutatást nem adhatunk. *Pados Ottokár,* könyvtáros.

2. **Ifjúsági könyvtár.** Az ifjúsági könyvtár gyarapításánál az a főszempont vezetett bennünket, hogy a kötelező olvasmányokat, mint: Ludas Matyi-t, Mikes levelei-t, Toldi estéjé-t, Egy régi udvarház-at stb. kellő számban beszerezzük. A könyvbarátok kis és nagy könyveit is évenkint megkapjuk, mint a könyvtár tagja a szövetségnek. Megszereztük a Franklin Társulat kiadásában a földrajzi könyvsorozatot, továbbá a Légvédelmi jegyzeteket, Kalmár Gusztáv értékes könyveit és még számos, újonnan megjelent s az ifjúságot érdeklő műveket. Könyvbeszerzésre 238 P-t fordítottunk. Vettünk összesen 136 darab könyvet és ajándékba kaptunk kilencet.

Eperjessi László VI. oszt. tanulótól: 1 Mikszáth: Apró gentri és a nép-et; 1 Sienkievitz: Keresztes lovagok-at; Pastciner Iván V. oszt. tan.: 5 darab Cooper-könyvet; Hóman Bálint VIII. oszt. tan. 2 kémiai füzetet. Hetenkint egyszer, szombaton délután volt könyvváltás teljesen díjtalanul. Kiadtunk az év folyamán összesen 725 könyvet 212 fiúnak. *Dr. Nagy Amadé,* ifj. könyvtáros.

3. **Segélyző könyvtár.** 1935—36. iskola év kezdetén kiadtunk 140 tanulónak 828 drb könyvet. Egy könyv után 30 fill. használati díjat szedtünk s az így összejött 157.90 P-ből ismét könyveket vettünk. A szegénysorsú tanulók között 340 drb könyvet osztottunk ki díjmentesen. Ezúton is kérjük a kedves szülőket és jobbmódú tanulókat, hogy a régi iskolakönyveket ajándékozzák a segélyző könyvtárnak, hogy minél több szegény tanuló könyvbeszerzését megkönnyíthessük.

Dr. Nagy Amadé, könyvtáros.

4. **Fizikai szertár.** Gyarapodása vétel útján: 1 darab Vízszívó-fúvó készülék, 1 darab üvegvágó, 1 drb Hoffmann-f. vízbontó, 1 darab thuringiai fa fúvólámpa, 1 darab kiöntő vödör, 6 darab afrikai színes korong, 1 darab oktató-film, álló képekkel, 1 darab kis vetítő-körte. Gyarapodás és javítások értéke 124·70 P. Ajándék útján gyarapodott: Wessely Vilmos főmérnök úr ajándékai: stroboszkóp, 1 Bunsen-állvány, 1 kocka-köbdeciméter, 1 hármas bifiláris inga, 1 S'Gravcsand-készülék, 1 Buncsen-lámpa, 1 függő óra, 1 ebonit-rúd dörzsölővel, 3 hőmérő, 1 areometer, 2 üvegdugós lombik, 1 drb 100 gr-os mérleg, 1 drb 500 gr-os mérleg, törtsúlyok, 1 drb köpűs légszivattyú, 1 fajsúly-mérleg, 2 drb üvegdugós hengeres üveg, 1 lejtő. *Nagy Julián,* szertárőr.

5. **Mennyiségtani szertár.** Gyarapodott 20 darab krétatartó akasztós faliállvánnyal 9 P értékben. *Nagy Julián,* szertárőr.

6. **Természetrajzi szertár.** A természetrajzi szertár állományában lényeges változás nem történt, néhány drb lombikot és vegyszert kellett pótolni a kémiai kísérletekhez.

A szertárnak ajándékoztak: Fertsek Leó főügyész úr 1 kitömött ölyvet. Gr. Cziráky Pál VII. oszt. tan. egy gyönyörű fakó keselyűt.

Vida Sándor II. oszt. tan. 2 nagy doboz, saját gyüjtésű rovar- és lepke-gyüjteményt. *Dr. Nagy Amadé,* szertáros.

7. **Földrajzi és történelmi szertár.** Az 1935—36. tanévben a földrajzi és történelmi szertár állományában lényeges változás nem történt. Kisebb javításokat kellett végezni a térképtartókon. Megszereztük Közép-Európa közlekedési térképét és Végváry Gyula IV. o. tanulótól ajándékba kaptunk két új vászonra húzott Európa hegy-, vízrajzi és politikai térképet. *Dr. Nagy Amadé,* szertáros.

8. **A művészettörténeti szertár** állományában változás nem állott elő. Tervbe vettük, hogy az intézet falaira kihelyezzük az összes bencés apátság képeit. A munka megindult, befejezéshez nem jutott még.

Zászlós István, a művészettörténeti szertár őre.

9. **Rajzszertár.** Gyarapodott ajándékozás révén: Berán Lajos úr 9 drb. nagytérformát (4 drb. kockát, 1 drb. négyzetes hasábot, 2 drb. egyenes körhengert, 1 drb. egyenes körkúpot és 1 drb. négyzetes gulát), Wessely György VII. o. t. 4 drb. építészeti formákat imitáló famodellt, Tóth József V. o. t. 3 drb. gipszmintát ajándékozott.

10. **Színházi szertár.** Állománya 1 db papírmasé sült libával gyarapodott. Sternischa Károly úr ajándéka. A dobogó kijavítását az igazgató úr jóvoltából végezhettük. Az idei színielőadáshoz (Karácsonyéji álom) a hátsó falat csak egy felvonáshoz festtettük át. Az átfestést, temető jelenethez, Romek Árpád festőművész és Wiesner Frigyes festőművész, rajztanár urak voltak szívesek vállalni. Ugyancsak köszönettel és hálával említjük meg Varsányi Imre urat, aki az ünnepélyünk alkalmával a vetítőgép és a villanyfelszerelésével tett szolgálatot.

Havasi Lucius, a színházi szertár őre.

11. **Tornaszertár.** A tornaszertár állománya ez évben egy padló feltörlő s portalanító készülékkel gyarapodott 150 P értékben, továbbá 24 drb. fapuskával 130 pengő értékben. *Kaposi Gyula,* a tornaszertár őre.

12. **Sportszertár.** A sportszertár állománya beszerzés folytán 1 futball labdával és 4 pár football cipővel gyarapodott 80 P értékben, adományozás útján Wessely Vilmos főmérnök úrtól egyszer 1000 drb., majd ismét 5000 drb. céllövő fegyverhez való töltényt kaptunk 216 P értékben, Ulbitz István úrtól pedig football lábszárvédőket, nadrágokat és ingeket kaptunk 100 P értékben.

Kaposi Gyula, a sportszertár őre.

13. **Énekszertár.** Gyarapodás az 1935—36. iskolai évben: Vétel útján a Magyar Kórus Kiadásaiból 40 drb. temetési szertartás (korális), 500 drb. Te Deum (korális), 50 drb. Missa de Angelis (korális), 15 drb. Pitoni: 150 zsoltár, 50 drb. Bárdos: Hét jó nóta, sokszorosított kottákból 150 drb. Deserta valles és Laeta dies (korális), Bárdos-művek 150 példányban, Bárdos Lajos zeneműv. főisklai tanár úr ajándékaként pedig 100 drb. litografált Pitoni-zsoltár összesen 82 P értékben.

Simonyi Kunó, az énekszertár őre.

14. **Zeneszertár.** Gyarapodás: 11 darab zenekari mű és 8 darab új kottatartó. Ezekre, valamint a hangszerek karbantartására az elmúlt iskolaévben 186.96 P-t fordítottunk. *Boldoghy Máriusz,* a zeneszertár őre.

VIII.

Ifjúsági egyesületek.

1. **Mária-Kongregáció.** A Mária-Kongregáció három tagozatban működött. *A felső szakaszhoz* tartoznak az intézet VIII., VII. és VI. osztályos kongreganistái. Prézesük: Havasi Lucius. Tisztikara: Márton Zoltán, prefektus; Olajos Andor és Szádeczky-Kardoss Gábor VIII. o. tanulók asszisztensek. Tóth Ferenc VII. és Baczony László VI. o. t. secretariusok; Boldvai Ferenc VIII. o. t. háznagy.

A felső szakasz kongreganistáinak belső élete az idei évben az előző évekhez képest feltűnő hanyatlást mutatott. Meglátszott ez abban, hogy a Mária-Kongregáció folyóiratot feltűnően gyér számban járatták a tanulók, meglátszott abban is, hogy a gyűlések összehívása ellen egy-két osztály majdnem mindig nehézséget támasztott; de különösen feltűnő megnyilatkozása volt, hogy az egyik osztály kongreganistái szinte feltűnően nagy számban távolmaradtak a gyűlésekről.

A kongregáció az idei évben is szakosztályokban működött. A közös összejöveteleken aktuális kérdések kerültek szóba, a prézes beszédének tárgya a bencés rend kialakulása és a középkori története volt.

A *sajtószakosztály* vezetője Olajos Andor volt. Célja a katolikus irodalom mélyebb ismerete, s az irodalom katolikus szempontból való szemlélete. A gyűléseken a tagok az Élet, a Korunk Szava folyóiratok alapján ismerkedtek meg a modern kor problémáival, megjelent könyvekkel, a színház és mozi darabjaival. A szakosztály tagjai az irodalom és szellemi élet iránt érdeklődő kongreganisták.

A *szociális szakosztály* vezetője Márton Zoltán prefektus volt. A gyűlések tárgya Mihelics Vid: A szociális kérdés és a szocializmus c. könyvéből való felolvasás és ezeknek, valamint más szociális kérdéseknek megvitatása volt. Tagjai leg-

inkább a cserkészfiúkból kerültek ki. A működésük célja a mai nyomor megismertetése és a kivezető útról való elméletek ismerete. Tevékenységük Krisztus alaptörvényein nyugszanak: „Arról ismernek meg titeket, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy szeretitek egymást". Szemük előtt lebegett az Apostolok cselekedeteiben olvasható őskeresztény élet: „„A hivek sokaságának egy szívük és lelkük volt... Nem volt senki szűkölködő".

A *liturgikus szakosztály* vezetője Szádeczky-Kardoss Gábor VIII. o. t. volt. Tagjai általában a papi pályára készülő tanulók voltak. Gyűléseiken a szentmisével és az egyházi évvel foglalkoztak. A liturgiának e két részét kell a katolikus ifjúnak megismernie. Ezzel, sajnos, a IV. osztályos hittan anyaga eléggé röviden foglalkozik. Ezen ismeretek kiegészítése volna a szakosztály feladata. A szentmisének nem csak a szertartásait tanulmányozták, hanem a liturgikus zeneirodalommal is foglalkoztak: a gregorián énekkel és a kiválóbb zeneszerzőkkel, akik az egyházi zenével foglalkoztak (Liszt Ferenc, Beethoven). Beethovennel kapcsolatban áttértek a liturgikus drámairodalomra is, s így a legszebb magyar liturgikus színdarabra: a Missa Sollemnisre, de tanulmányozták a külföldi liturgikus drámákat is. Az egyházi év részei közül az idei évben részletesebben a nagyböjtöt tárgyalták. Megismerték a szent idő legszebb szentleckéit és evangéliumait. A hétköznapok liturgiájának szövegével foglalkoztak bővebben, hisz vasárnap maguk is résztvesznek a szent idők liturgiájában, másrészt a hétköznapra eső szövegek a szent könyvek nagyon szép, bűnbánatra és felebaráti szeretetre hangoló részei. Legfőbb segédkönyvük a Missale volt, kiegészítésül Mihályfi Ákos: Nyilvános istentisztelet, Unghváry Antal: A római egyház liturgiája c. könyvek és liturgikus folyóiratok szolgáltak.

A Mária-Kongregáció foglalkozik a Kongregációs Könyvtár felállításának gondolatával. Megszerezte hozzá Tóth Tihamér összes munkáit, összegyüjti a régi kongreganisták — osztályonkint összeadott — könyveit. Folyóiratok közül a következők járnak: Mária Kongregáció (több példányban), Korunk Szava, Uj Kor, Vigilia, Élet, Zászlónk.

A kongregációnk tisztikara bekapcsolódott a budapesti és pestkörnyéki kongregációk magisztrátusainak közös munkájába. A tisztikar sok tapasztalatot nyert ezen összejöveteleken. Az 1936. május 9—10-én tartott országos tisztikari kongresszuson is részt vettek; annál is inkább, mert egyik gyűlésen a kongregansiták sokra becsült lelkiatyja, dr. Szívós Donát bencés tanár volt az előadó. Várdai István VI. o. t. pedig a Budapestre feljövő vidéki diák-kongreganisták kalauzolására vállalkozott. — A prézes pedig a középiskolai kongregációk központi tanácsának tagja.

Havasi Lucius,
a kongr. felső szakaszának prézese.

A *középső tagozatban* a IV. és V. osztályba járó kongreganisták voltak. Prézesük Brunner Emőd volt. Gyűléseiket eleinte közösen, később külön tartották. Különösen az V. osztály volt rendkívül dícséretreméltó az ülések tartásában. A gyűlések témáját, az aktualitásoktól eltekintve, az egyházi év eseményei szabták meg. Ebben a fiúk aktive is résztvettek azzal, hogy a prézestől felvetett témákhoz hozzászóltak s a prézes vezetésével maguk értek el a kitűzött célhoz.

Két szakosztály működött az idén: I. eucharisztikus és II. missziós szakosztály. Az eucharisztikus szakosztály keretein belül a kongreganisták igyekeztek gyakorlatilag is szolgálni az Oltáriszentségben élő Jézust. Gyakori, a kötelező havi szentáldozáson túlmenő egyesülés az Eucharisztiával bizonyosan megerősítette lelkük életét és átsegítette őket a kamaszkor sok nehézségén. Az iskolaéven át ká-

polnánkban és a sekrestyében napról-napra teljesítettek szolgálatokat az eucharisztikus Jézusnak. A kongregációknak köszönhetik, hogy nagyobb ünnepek alkalmából, de különösen a Boldogságos Szűz és a Szent Szív havában valóságos virágerdőben gyönyörködhetett az Ur.

A missziós szakosztály érdeklődött és érdeklődést ébresztett a missziók ügye iránt és imahadjáratot tartott a missziók sikeréért. Missziós adományaikkal is segítettek a nemes ügyön. *Brunner Emöd*, prézes.

Az *alsó tagozat* prézese Simonyi Kunó. Tagjai a II. és III. osztályból kerületek ki. A tagok száma: 44.

A jelöltek fogadalomtételéig, illetőleg felvételéig külön tartottuk a gyűléseket a jelöltek és külön a régi kongreganisták részére. A jelöltképző gyűlések hetenként voltak, míg a rendes tagok kéthetenként jöttek össze.

A jelöltképzés tárgya volt a kongreganista élet. A prézes alapul véve a szabályzatot a lelkiéletnek a kisdiák-kongreganistákra is érvényes, általuk is megvalósítható elveit ismertette.

A felvétel dec. 8-án, Szeplőtelen fogantatás ünnepén volt. A felvételt dr. Kemenes Illés O. S. B., tanker. kir. főigazgató úr végezte. Aznap, valamint 7-én és 15-én ünnepélyt rendeztünk, melynek műsora a következő volt:

1. Nyitány. Boïeldieu: A bagdadi kalifa. Előadta az intézet zenekara. Vezényelt: Potz-Nagy Árpád zenetanár. — 2. Karácsonyéji álom. Szindarab 5 felvonásban. Dickens regénye után. Szereplők: Scrooge, tőkepénzes Tóth Ferenc VII. o. t. Fridrik, Scrooge unokaöccse Schümichen Vilmos VI. o. t. Beth, Scrooge ügynöke Szemere György VII. o. t., Marek Ervin VIII. o. t. Gratchit Róbert, Scrooge irnoka Keppler László VII. o. t., Simkó Béla VIII. o. t. Malvin, Róbert neje *** Péter Iványkovits Ernő IV. o. t., Sereg Kálmán II. o. t. Pali Jókay Imre III. o. t., Henrik Kertész Béla I. o. t., Vili Springer István II. o. t., Jenőke Mensáros László I. o. t., Tim Nagy Sándor I. o. t. gyermekeik. Dr. Strong, orvos Sass-Kortsák István VIII. o. t. Topper, ker. előljáró Cziráky Miklós gr., Zólyomi László VIII. o. t., Gutrik, tanító Hóman Bálint VIII., Sztrakos György VII. o. t. Sírásók Fekete Géza és Tas József VII. o. t. Kis fiú Csanády Tamás II. o. t., Karácsony szelleme Pálfy József VI. o. t. Iskolás fiúk Peller Károly I., Resch György II., Falvai Vilmos III., Mádi Kovács István II., Rőczey Alajos II., Drubina István III., Szigeti Tivadar II., Strommer Elek II., Csanády Tamás II., Bajusz Huba I., Krón Konrád I., Ambrózy Károly I., Mensáros László I. o. t. Betlehemes fiúk Kovács Gábor, Popovics György, Kiss Zoltán, Szentkúti József III. o. t. Tündérek Csanády Tamás, Kovács Antal, Torony János, Strommer Elek II. o. t., Drubina István, Ámon Pál, Hudetz Antal, Strobl Kornél III. o. t., Springer Tamás I. o. t. — III. és IV. felvonás után buffet. A többi szünetben az intézet zenekara játszott (Csajkovszky: Barcarola, Czibulka: Szívek és virágok).

A felvétel után — most már valamennyien rendes tagok lévén — a két osztály közös munkát végzett. A gyűléseket átlag kéthetenként tartottuk most is s mi sem mutatja jobban a fiúk lelkesedését, mint az, hogy folytonosan sürgették az összejövetelek sűrűbbé tételét.

Gyűléseinken lehetőleg praktikus témákat beszéltünk meg (imádság, munka, gyakori szentáldozás, a lelkiatyaválasztás, önfegyelmezés, stb.), sokszor Tóth Tihamér Krisztus és az ifjú c. munkájának kiválasztott fejezeteivel kapcsolatban, hogy ezáltal a fiúk a lelkiolvasmányok végzésére is kedvet kapjanak és megtanulják a lelkiolvasmány végzésének helyes módját.

A tagozat tisztikara: prefektus: Czakó Tibor III. o. t., asszisztensek: Lutz Ist-

ván III. o. t. és Töttössy Béla III. o. t., titkár: Takcsányi Alán III. o. t., háznagy: Tarnay Miklós III. o. t., konzultorok: Boszoki István III. o. t., Vigyázó György III. o. t., Bakk Béla II. o. t. és Zech Colbert II. o. t., pénztáros: Sikos Árpád III. o. t., könyvtáros: Popovits György III. o. t. *Simonyi Kunó,* prézes.

2. Kisfaludy Károly Önképzőkör.

A Kisfaludy Károly Önképzőkör szeptember hóban tartotta alakuló gyűlését. Mindenkori elnök az igazgató. Idei vezetője is az igazgató volt.

Az alakuló gyűlésen az igazgató választás alapján a következő tisztikart nevezte ki: Ifjúsági elnök: Márton Zoltán VIII. o. t., alelnök: Tóth Ferenc VII. o. t., főjegyző: Olajos Andor VIII. o. t., pénztáros: Szentiványi Tibor VIII.. o. t., könyvtáros: Tomaschek Pál VIII. o. t., háznagy: Hóman Bálint VIII. o. t., bírálók: Cziráky Miklós, Holvay Endre, Kertész Pál, Kovásznay László, Sass-Kortsák István, Vigh Béla VIII. o., Mattyasovszky Mátyás, Molnár Endre, Sorbán Pál, Schmelz József, Szokolay Ferenc VII. o. tanulók.

A kör munkássága elsősorban irodalmi téren mozgott; novellák, versek felolvasása és szavalása, íróknak és műveiknek, zenészeknek, festőknek és alkotásaiknak ismertetése volt főkép a gyűlések tárgya. Legjobb szavalók voltak: Kertész Pál, Fehér György, Márton Zoltán VIII. o. s Molnár Endre VII. o. tanulók. A bírálat finomságával és értékes megállapításaival Vigh Béla VIII. o. tanuló tűnt ki. Minden gyűlésen zene- és énekszámok is szerepeltek.

Fontosabb ünnepségek a kör rendezésében: nov. 2-án az egész ifjúság Czuczor Gergely sírjához zarándokolt; az ünnepi beszédet Simkó Béla VIII. o. t. mondta. Dec. 23-án a VIII. o. karácsonyi ünnepséget rendezett; ezen az ünnepségen résztvettek a szülők is. A márc. 15-én rendezett hazafias ünnepségen Vigh Béla VIII. o. t. emlékezett meg a márciusi napokról.

A rendes gyűléseket a kör havonként tartotta, könyvtárának látogatása pedig hetenként volt módjában az ifjúságnak. — A tagok száma: 240.

Olajos Andor VIII. o. t., főjegyző.

3. Cserkészet.

Cserkészcsapatunk szervezete. A szervezőbizottság tagjai: Horváth Kandid igazgató elnöklete alatt Kühár Flóris, házfőnök, Szekeres Bónis és Szegedi Tasziló tanárok, Elek Ferenc, földbirtokos, vitéz Cseley József, ig. főorvos. A csapat parancsnoka Havasi Lucius, aki egyszersmind a józsefvárosi körzet vezetője. A csapat a következő csoportokból áll: 1. a vízirajból; parancsnoka dr. Brunner Emőd; 2. a szárazföldi cserkészek három rajából; rajparancsnokai: Havasi Lucius, Adreidesz Teofil (ferencrendi szerzetes-tanár), Simonyi Kunó tanárok; 3. az öregcserkész rajból, parancsnoka dr. Brunner Emőd tanár; 4. a kiscserkészetből; vezető parancsnoka dr. Nagy Amadé tanár. Az egyes rajok ügyvezetői a parancsnokok segédtisztjei, ill. tisztjei. Beosztott tiszt: Mlinkó Zoltán, orvostanhallgató a vízi rajnál; segédtisztek: Németh György, orvostanhallgató az I. rajnál, Szabados Béla, joghallgató a II. rajnál, Szádeczky-Kardoss György, joghallgató a III. rajnál. A kiscserkészek mellé beosztott segítő-vezetők Ádám Sándor és Baján László VI. o. tanulók. Irodai szolgálatra beosztottak: Iváskó János, Pálfy József és Schüller Gusztáv VI. o. tanulók. A szertárak őrei: Kertész Pál, Székely Tibor VIII. o. t. Az otthon felügyelője: Hegedüs László VIII. o., könyvtáros: Hegedüs László VIII. o. t. A csapatban

számontartott segédtisztek még: Osterer Gusztáv szigorló állatorvos, vízi-tisztitábort végzett tiszt. Rácz Gábor joghallgató, Rajner M. Vilmos, Ráskay László Ludovika-akademikusok Knoll István joghallgató, Riegler Richard orvostanhallgató, Mlinkó Géza műegyetemi hallgató, Pál József póstai tisztv., Villányi Anaklét, Pálos Ferenc, Brúzer Gellért, Olofsson Placid bencés főisk. hallgatók.

Őrsvezetők: Holvay Endre, Simkó Béla, Szoboszlay Zoltán, Haller Kálmán, Olajos Andor, Szakváry Károly, Hegedüs László, Hóman Bálint, Márton Zoltán, Privler Béla, Vigh Béla VIII. o. t., Óhegyi Miklós, Szokolay Ferenc, Németh Andor, Veress György VII. o. t., Pálvölgyi Gyula, Vaskúti Károly, Romek Árpád, Pálfy József, Schüller Gusztáv, Timkó Imre, Iváskó János VI. o. tanulók.

1. A *cserkészek* a nyári szünetben Zalavármegyében, Viriusztelep közelében táboroztak. A tábor június 21-én kezdődött és július 9-ig tartott. A tábor parancsnoka Havasi Lucius, h. parancsnokok Barabás Ince és Simonyi Kunó voltak. A táborunkon részt vett Andreidesz Teofil atya is, akit a fiúk annyira megszerettek, hogy midőn a táborba azon szomorú hír érkezett, hogy a főapát úr őméltósága Barabás Incét Pannonhalmára helyezte, az ő raja szinte egyhangúlag Teofil atyát óhajtotta rajparancsnokának. A tábornak sok nehézséggel kellett megküzdenie. A Balaton zalai oldalának zöldségneműekben való nehézsége az élelmezés körül szerzett sok gondot. Az előző év rossz termése a szalma beszerzését tette majdnem lehetetlenné. Meg kellett küzdenünk a szomszédos községek közönyösségével, melylyel szemben csakis a tanító jóindulatára és vitéz Pallaghy Dezső ny. tábornok, földbirtokosra támaszkodhattunk. A részvételi díj a vasúti költségekkel együtt 35 P volt. Kedvezményül, táborozási segélyül a csapat 575 P-t adott a táborozáshoz. A táborozáson résztvevők száma 89 volt. Jún. 30-tól júl. 5-ig a csapat a kiscserkészek közül 25 fiút látott vendégül. A tábor igen jól sikerült. Célja nem annyira a pihenés, mint annak bemutatása és gyakorlati megvalósítása, milyen legyen az igazi fiú vakációi élete. Súlyt helyeztünk a fiúk vallásos életére. A reggeli imát énekelve végeztük, a cserkészek — a szolgálatos őrsöket leszámítva — hétköznap is hallgattak szentmisét, melyre a környéken lakó nyaralók is ellátogattak. Örvendetes jelenség, hogy egyre jobban emelkedik azon cserkészek száma, akik a táborozás idején naponkint áldoznak. Ezen fiúk a tábor után az iskolai évben is törekszenek lelki életük kimélyítésére és akkor is iparkodnak úgy élni, mint az első keresztények: a szentmise hallgatásakor szentáldozással is egyesülnek a lelki élet adójával. Minden este a tábortűz után az esti imával kapcsolatban volt rövid lelki olvasmány. Ennek fontosságát nem kell kiemelnem. Fiainknak hozzá kell szokniok, hogy sokra becsüljék a lelkiolvasmányt. Érettségi után elmarad a hittan, s az utca, a társaság, melyben élnek, a szórakozások, melyeken részt vesznek mind azon vannak, hogy a vallásos élettől elterelje a fiatalság figyelmét, s üres lesz a lelkük. Szinte egyedül a lelkiovasmány az, mely naponkint újra és újra lelki elektromossággal megtölti az ilyen elhidegülő szívet; csakis a lelki olvasmányt végző komoly egyetemi hallgató állja meg a helyét annyira, hogy az anya puha, meleg kezétől elszakadva, addig míg a másik meleg kezet meg nem találja, a vallásos és erkölcsös életben kitartson. A táborból több kirándulást is rendeztünk: Tapolcára, Badacsonyra, Kővágóőrs felé. A szülőknek is volt módjuk, hogy a fiúkat meglátogathassák. A látogatás ideje június 30. volt. A tábort meglátogatta Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, Darányi Kálmán földmívelésügyi miniszter úr, az igazgató úr, mint a szervezőtestület új elnöke; Kováts Arisztid, pannonhalmi alperjel úr, az intézet volt tanára, ezeken kívül nagyon sok szülő; a szervezőbizottságból Szegedi Tasziló, Cseley József főorvos úr, Elek Ferenc földbirtokos.

A szülők látogatási napján rendezett ünnepélyen 2 cserkészjelölt, aki elmaradt az iskolai évben tartott fogadalomtételről, fogadalmat tett. A szülőket a csapat ebédre vendégül látta és bemutatta, mit tud a tábori „hasügyminisztérium".

A tábor után a fiúk javarésze a szüleivel nyaralni ment; az itthonmaradottak azonban nem szakadtak el egymástól, sok kirándulást rendeztek Teofil atya vezetésével, több napos portyázáson is voltak a közeli hegyekben, sőt a Börzsönyi hegyekben is járt egy őrs. A Hök tagok egy része több héten át a Hárshegyi cserkészparkban volt, hogy a tisztitáborban a próbák anyagát bemutassa a gyakorlati ismereteket óhajtó cserkésztiszteknek. A Hök tábornak szerencsétlen áldozata volt. Schumann Gyurka, a VI. osztály legjobb tanulóinak egyike, a parancsnok titkára, az egyik szabad napon több társával a Dunára ment csónakázni és fürdés közben — úgy látszik — az ár elsodorta.

Az 1935/36. iskolai év kettős munkatervvel kezdődött. Egyrészt a belső életet, a cserkészügyességek elsajátítását céloztuk, másrészt ki akartuk venni a részünket a szövetség és kerület, illetőleg a körzet minden megmozdulásán.

A belső élet fejlesztésére a katolikus cserkészek számára az idei iskolai évben erősebb lendületet vett az ú. n. Cordiale. Célkitűzései közt szerepel, hogy a katolikus cserkészeket szorosan bekapcsolja az Actio Catholica-ba, jelszava a Christus vincit, eszköze a 10 törvényhez hozzáadott 5 jelmondata: a katolikus cserkész: erős, küzd a jóért, Krisztus király harcosa, a Nagyasszony lovagja, a magyar nép barátja. Az erősségen érti, hogy a katolikus cserkész felhasználja a kegyelem eszközeit, a gyakori szentáldozást, a gyakori szentgyónást állandó lelkiatya vezetésével, lelkiismeretvizsgálatát el nem hagyja, naponkint lelkiolvasmányt végez. A jóért való küzdés elve alapján a katolikus cserkész apostoli munkát végez, a jó sajtó, a jó barát eszközeivel bátran megy ki az életbe, hogy jobb irányba vezesse az új nemzedéket. A harmadik jelmondat alapján a tételes krisztusi törvények és vallás alapján áll és ha kell, szembeszáll a kis társadalmának rossz irányú, Krisztussal ellenkező elveivel is. A Cordiale nem akar a Magyar Cserkészszövetséggel ellentétes megmozdulás lenni. Csak többet akar tenni, mint amit a „keresztény" alapokon álló szövetség elérhet. A Cordiale Szent György napjával kapcsolatos felvonulása megmutatta, mily lelkesedéssel karolták fel a gondolatot a katolikus cserkészek. A tisztek számára tartott egyetlen összejövetelen érezte az ember, hogy szükség van a lendületre, mely a cserkészetet újra a belső munkára irányítja. Mit ér a sok próba, az ügyesség, az elsősegély, a térképismeret, ha e mögött nincs a különb, a vallásosabb, a magyarabb emberré lenni akarás komoly törekvése! A Cordiale a tábor előtt körlevélben hívta fel a figyelmet a táborban lehetséges karitatív tevékenységre, a lelkiségre, szöveget adott a reggeli, esti imára stb. Ezek az eszközei, s ezekkel akar igazi, vallásos cserkészt nevelni. E téren a mi csapatunk eddig is jó úton haladt; cserkészeink belső nevelődését szolgálták a magánkihallgatások a II. és I. o. próbák végleges letétele előtt. Cserkészeink legtöbbje — már a tisztek is — gyakori áldozók, majd mindegyiknek van állandó lelkiatyja, esténkint lelkiismeretvizsgálatot tartanak, szívesen fejtenek ki szociáils, karitatív tevékenységet.

A belső élet eszköze volt a próbák anyagának gyakorlása. Mindegyik raj szépen dolgozott. Rajgyűlések általában havonkint voltak és hetenkint tartottak őrsi gyűléseket. Az I. raj a különpróbákra készült, és sok időt fordított az őrsvezetői képzésre. A II. rajnak nehéz volt a munkája. A fiúk ép most vannak a serdülés kezdő fokán; a II. és III. próbát sajátították el. A legnehezebb, a legtöbb időt igénylő munka Simonyi Kunóra és a jelöltek rajára várt. A 10 törvény magyarázata és átélése, a próba többi anyaga a cserkészélet alapjait rakja le. Az első 3 hónap-

ban minden héten volt raj-összejövetel, melynek legfőbb része Simonyi Kunó törvénymagyarázata volt. Január óta a jelöltek is őrsi keretben végezték a munkájukat. A belső élet fokmérője a próbázás. Az idei iskolaévben valóságos ostromnak voltak kitéve a parancsnokok e téren. A buzgóság emelésére a rajvezetők versenyeket is rendeztek; ezek között szerepelt egészen lelki ügyi verseny is: jótett verseny.

A jótettek gyakorlására különösen a karácsony hete volt alkalmas. Az idei karácsony előtt a cserkészek őrsönkint szervezték meg az ajándékozás módját. Összesen 15 családot segítettek. Az őrsök két-két tagja a kat. egyházközségből szegény családok címeit szerezte meg, majd először felderítő útra ment, hogy kipuhatolja, mire van szükségük. Így személyesen győződhettek meg arról, mekkora a nyomor sokszor előkelő házak kisebb, eldugottabb szobáiban. Petróleumlámpa, romlott, dohos levegő, kilenc tagú család egy szobában, három ágyban felváltva alszanak... Bizalmatlanság az úri társadalommal szemben... — írják a jelentésekben. S ezeknek a szívét kellett karácsonyra meghódítani, felmelegíteni! S a cserkészőrs megszerezte nekik a szükségeseket, a szoba melegét, a karácsonyfa süteményét, cipőt, ruhát, szenet, lisztet, néha pénzt is. A hideg szívek is fölmelegedtek — „de ők szerettek volna a hideg levegőre kijutni a fülledten meleg, rossz levegőjű szobából".

A cserkész szereti a természetet. Nincs ott igazi cserkészet, ahol minden munka a szobában, vagy az udvaron történik. A szabadban pezsdül a friss, tüzes élet. Épen ezért nem szűnünk meg sürgetni a kirándulásokat. Csapatunk a maga egészében három alkalommal töltött a szabadban egy-egy napot.

Az egyik legkedvesebb emlékű kirándulás a kerületi hadijáték volt: 1935. szept. 21—22-én. A hadijáték helye Esztergom-Tábor, illetőleg Dorog volt. Mi — Kitchener lord katonái, kik a dorogi „Djebel Kerreri"-ben gyülekező Madhi-sereg ellen harcoltunk — a Táborban gyülekeztünk. A harc egész éjjel tartott, csak reggel 6 órakor lett fegyverszünet, hogy 10 órakor a háborút újra folytathassuk. A fényesen sikerült, nagyszerűen rendezett hadijáték eldöntetlen maradt. A játék feltevése: a XIX. századi Mahdi-felkelés. Mahdi hihetetlen mészárlásokkal véget vetett az angol-egyiptomi uralomnak. Az angolok Kitchener tábornokot küldik angol sereggel a forradalom leverésére. Éjszaka le kellett verni a dervisek rohamát, melyet a Djebel Mahaffa ellen intéztek, másnap vissza kellett foglalni a Mahdi seregétől megszállott területeket. — A hadijátékon több fiú kapott jutalmat (érdemrendet): Minkó Zoltán tiszt, Németh György, Szabados Béla, Schüller Gusztáv, Németh Andor, Horváth Ferenc, Komvisák Károly, Schuschny Aurél.

A második kirándulás május 17-én az I. ker. józsefvárosi körzeti egységnapon volt. Sajnos, ennek csak a kellemetlenebb részét, a szemlét sikerült lebonyolítani, a játék és a verseny elmaradt, mert szörnyű vihar mosta el az egész körzetet. De így is több öröm érte a csapatot. A parancsnok e napon kapta kézbe ünnepélyesen a kerület elnökétől a józsefvárosi körzetvezetői jelvényt, a zenekar a működésével dicséretet, a csapat a fegyelmezettség, ruházati felszerelés és a díszlépés pontossága és szépsége alapján a körzetben 2. helyezést nyert. A harmadik csapatkirándulás május 24-én volt: részvétel a józsefvárosi körzet által rendezett hadijátékon. Ennek a kirándulásnak a célja egyszersmind az is volt, hogy a cserkészek előkészüljenek a vakáció végén rendezendő országos hadijátékra is.

A csapatunk másik munkaköre a szolgálatkészség volt. A cserkész, ahol tud, segít. Nem fél a munkától, ha a köz javáról van szó. A parancsnok maga is élénken kivette részét a közösség munkájából. A kerületi intézőbizottság tagja, a Cordiale tanácstagja, körzetvezető. A hadijátékokon egyik főcsoport („hadosztály")

parancsnoka, részt vett a hadijáték előkészítésében, szentbeszédet mondott a hadijáték alkalmával, képviselte a kerületet ünnepélyeken, segített a tisztújítás lebonyolításán, elnökölt a körzeti tiszti üléseken, stb. Németh György segédtiszt előadott az őrsvezetői tanfolyamon, körzetjegyző, és a körzetellenőri munkát is vállalta a következő isk. évre. Segédtisztjeink és Mlinkó Zoltán cserkésztiszt szintén tartottak előadást az őrsvezetői tanfolyamon. Cserkészeink közül a következők a tagjai az őrsvezető kiképzők körének: Haller Kálmán, Hegedüs László, Holvay Endre, Márton Zoltán VIII. o., Lenkey Tibor, Németh Andor, Óhegyi Miklós, Szokolay Ferenc, Veress György VII. o., Bauer Antal, Bisits Tibor, Foitl Károly, Galambos Ferenc, Pálfy József, Pálvölgyi Gyula, Scheuling István, Timkó Imre VI. o., Bisits József, Girscht Ferenc, Madaras Jenő, Pistelka Rudolf, Punk Tibor, Schuschny Aurél, Tanczel Antal. Összesen: 24. Kiképzésüket szintén a mi csapatunkhoz tartozó Riegler Richard segédtiszt, orvostanhallgató végezte.

A budapesti cserkészcsapatok közül e téren első helyen áll a mi csapatunk.

Az elmult iskolai évben a csapat a következő szolgálatokat teljesítette:

Okt. 1-én a kat. nagygyűlés alkalmával 50 cserkészt küldtünk a Gyermek útja című színjáték szereplőihez és a rendezéshez.

Nov. 1-én díszőrség Czuczor Gergely sírjánál.

Nov. 3-án a 32-es honvédek hősi halottjainak emlékműve leleplezésén részvétel.

Dec. 5. és márc. 15.: a Nemzeti Színház elé zászlóinkat kivittük a Kormányzó úr Őfőméltósága fogadására.

Dec. 22-én a Tompa-utcai német játszóotthon ünnepélyén egy őrs a rendező volt.

Febr. 10-én a Hármashatárhegyen Mattyasovszky Kasszián emlékére Kassziánnak elnevezett sikló-repülőgép felavatásán 1 rajjal képviseltük a csapatot.

Április 19-én az országzászló előtt őrség.

Április 26-án Szent György ünnepségén a ciszterci-rendiek és a kegyes-tanítórendiek csapatával közösen vezettük a szentmise imádságait és énekeit.

Május 3-án az orosz cserkészek Szent György-ünnepélyén voltunk a fúvóskarral együtt és átvettük azt az emlékszalagot, melyet a tavalyi segítségünkért az emigráns orosz-magyar cserkészbarátság kimélyítésére kaptunk.

Május 6-án a parancsnok részt vett abban a küldöttségben, mely Szendy polgármester úrnak, a cserkészek patronusának és díszelnökének, a kinevezési okmányt átadta.

Május 28-án a hirtelen tragikus véget ért lengyel cserkésztiszt temetésén való részvétel.

Cserkésztisztjeink mindezen alkalmakkor a jó vezetésükkel a csapatunk fegyelmezett viselkedésére nagyon vigyáztak.

Az évi célkitűzésünkhöz tartozott, s ezért lelkes örömmel kapcsolódtunk bele minden olyan munkába, melyet a kerület vagy a körzet a cserkészek gyakorlati képzettségének fejlesztésére rendezett. Igy a január és február hóban rendezett körzeti örsvezetői tanfolyamon elsősorban az V. és VI. osztályba járó cserkészeink vettek részt. Csapatunk nem is engedi meg más cserkésznek, hogy az örsvezetői próbát letegye, mint csak, aki őrsvezetői tanfolyamon és őrsvezetői táboron részt vett. A tanfolyamot végzettek legnagyobb része a husvéti vakációban őrsvezetői táborban is volt a Hárshegyi Cserkészparkban. Tanulékonyságukkal, jó magaviseletükkel egy-két fiú kiérdemelte, hogy a Hök tagja lehetett. A VI—VII—VIII. osztályba járó cserkészeink közül 12 vett részt a kerület által rendezett gáz- és légvédelmi tanfolyamon; egy őrs híradó-tanfolyamot végzett.

Március 23-án rendezte a kerület és a szövetség az országos kémkereső versenyét. Minden csapat számára 3 kém volt kijelölve. A fiúk személyleírást kaptak róluk. Jelszóval kellett közeledni a „gyanus" emberhez: az „iskola" szónak kellett benn lenni a megszólításban. A résztvevők jó része mind a három „kémet" felfedezte. Belekapcsolódtunk az országos jótett-hét mozgalomba is.

A csapat az iskolai évben 3 csapatkirándulást, 7 rajkirándulást, 19 őrsi kirándulást rendezett. Csapatgyűlések száma: 4. Rajgyűlés: 45, őrsi gyűlés: 341. (Az átlag őrsönkint 20 gyűlés.)

Az év folyamán 40 fiú tett I. próbát, 15-en II. próbát, 10-en III. próbát. 85-en különpróbát. Őrsvezetői próbát 14-en tettek.

Az idei iskolai év legkimagaslóbb eseménye a csapat 10 éves jubileuma volt. A jubileumi ünnepséget a Mária-Kongregáció ünnepélyével egyidőben és közösen tartottuk december 8-án. A színrekerült darabról a Mária-Kongregációnál szólunk. Maga a jubileumi díszgyűlés dec. 8-án délelőtt ½12-kor volt. Műsora: A fúvós-kar előadta a cserkészindulót. Utána Meggyes Ede tanárjelölt úr elszavalta saját költeményét Kasszián atya emlékére. A fúvós-kar száma következett: Muzsik: Cserkészséta c. darabja. Az ünnepi beszédet vitéz Szegheő Béla, ny. tábornok, a budapesti cserkészkerület elnöke mondta. Majd újabb zeneszám után a parancsnok felolvasást tartott a csapat 10 évéről. Ezután a cserkészek fogadalmának megújítása következett, melyet Kemenes Illés tanker. kir. főigazgató úr előtt tettek le. Kemenes Illés főigazgató úr a fogadalom újításával kapcsolatban meleg hangon buzdította a fiúkat, hogy azon zászló alatt, melynek zászlóanyja a magyar tanügy, oly kiváló férfiának, Hóman Bálint V. K. M. úrnak felesége, ők is legyenek építő munkásai a magyar társadalomnak és a tudománynak.

A csapat második ünnepélye 1936 május 31-i fogadalomtétel volt. A fogadalom előtt az intézet udvarán tábori szentmise volt, melyet az intézet igazgatója celebrált. A fogadalmat Sándor János, kereskedelmi gyakorló iskolai tanár, a budapesti cserkészkerület társelnöke, Cordiale-elnök vette ki a fiúktól. Az ünnepéllyel kapcsolatban Ivánkovits Kálmán, IV. o. tanuló Sándor Dénes papköltő Cserkészinduló c. költeményét szavalta, majd az ünnepély befejezése előtt Timkó Imre, VI. o. t. Radványi Kámán: Cserkész-ének c. verse szavaival hívta a fogadalmat tett ujoncokat a cserkész-zászló alá és a cserkészmunkára.

Cserkészeink az idei évben is folytattak külföldi cserkészekkel levelezést. A levelezés célja a barátság ápolása a magyar nemzet fiai iránt és az idegen nyelv ápolása. Olajos Andor és Zalay Endre érettségit tett tanulók ezen levelezésnek köszönhetik, hogy az idei év végén 3 hétig egy angol barátjuknak vendégei lehetnek.

Intézetünkből a következők leveleznek más ország cserkészeivel:

a VIII. o.-ból: Haller Kálmán (német, francia, eszperantó, olasz, latin nyelven), Kovásznay László (francia), Óhegyi Lajos (német), Olajos Andor (angol), Sass-Kortsák István, Simkó Béla, v. Szoboszlay Zoltán (német), Zalay Endre (angol, német);

a VII. osztályból: Szemere György (angol), Udvarhelyi Gyula (német);

a VI. osztályból: Baján László (német), Galambos Ferenc (német), Keresztényi József (német), Korányi György (francia), Schüller Gusztáv (német), Sternischa Olaf (német), Timkó Imre (német);

az V. osztályból: Uray Géza (német nyelven).

A levelezéseket Angolország, Amerika, Franciaország, Olaszország, Finn- és Esztország, Lengyelország cserkészeivel folytatják.

A vakációi programmul először mozgótábort terveztünk. Hirdettünk külföldi tábort is. 1936 júl. 17—27 közt lesz az osztrák katolikus cserkészszövetségnek első Jamboree-je. Szerettük volna, ha a csapatunk legalább egy-két őrssel képviselte volna ott magát. Sajnos, annak ellenére, hogy az egész tábor oda- és visszautazással együtt csak 50 P volt, összesen két jelentkező akadt. Igy ez a tábor elmaradt. Ezért már most felhivjuk a T. Szülők figyelmét, hogy a jövő év végén, *1937 nyarán a hollandiai világjamboreere fogunk jelentkezési felhivást hirdetni,* hogy a szülők már készülhessenek rá és ne érje őket a kedvező lehetőség váratlanul. Az idei évi táborozásra nagyobb összegű segélyt három helyről kaptunk, Thuránszky László, tolnamegyei főispán úrtól 40 P-t, Zay Miklósné grófnétől 60 P-t és N. N.-től 50 P-t. Hálás köszönetünk érte.

Az osztrák laxenburgi táborról tehát lemondva, az egész csapat számára egy, közös tábor lesz az idén is, a bakonybéli nagytábor. Ideje 1936 jún. 26—júl. 15. Részvételi díj: 35 pengő a vasúttal együtt. Vezetők: Havasi Lucius, Simonyi Kunó bencés tanárok lesznek.

A Magyar Cserkész 154 példányban járt. *Havasi Lucius,* csapatparancsnok.

Téli tábor. Az előző tanévben rendezett téli táborunk sikere, az arlbergi tájak szépsége, havának gazdasága az idén is visszacsábítottak Lech am Arlbergre. Sajnos, az osztrák pénz drágulása és a jelentkezők kívánsága, hogy a hosszú (1000 km) utat gyorsvonattal tegyük, megdrágította idei vállalkozásunkat és igy csak 8 tanuló vett részt 5 kísérőtanár felügyelete mellett. Langenban remek hó várt ránk és ragyogó napsütésben tettük meg a közel háromórás hegyiutat a Flexenpass-on keresztül. Zürsben már vártak ránk itthoni jóismerőseink, barátaink. Elek János IV. o. tanulónk buzgó készséggel kalauzolta el a kis társaságot az Alpenrose szállóba, ahol édesanyja, Elek Ferencné őméltósága leányával, Líviával pompás teára (minden hozzávalóval!) várta az átfázott társaságot. Később megjött dr. Elek István úr és Elek Istvánné nagyságos asszony Péterrel, a piarista „konkurrens"-sel, majd vidáman töltött pihenő után folytattuk utunkat Lech-be, ahol az Omesberg-szálló volt valóban pompás tanyánk. Közel kéthetes ottlétünk alatt a hóviszonyok igazán nagyszerűek voltak és sokszor süttettük magunkat az alpesi nappal, aminek fényét erősítve verték vissza a környező hófedte hegyóriások. A hangulat mindvégig kitűnő volt s a jó Isten kegyelméből semmi sem zavarta a kis társaság boldogságát. A viselkedés példásan fegyelmezett volt, de egyúttal családiasan bensőséges, és a külföldi vendégek mulatva nézték a sötétség beálltával meginduló izgalmas „marokkózást", amikor tanár és tanuló egy körbe gyülve igyekeztek becsületet szerezni az általuk képviselt, egymást féltékeny szemmel néző nyolc osztálynak. Az idén vittünk először alsó osztályból tanulókat, de nem is bántuk meg, mert a „tücskök" vidámsága, vetélkedése biztos sava-borsa volt a sokszor hosszú időre prolongált napnak. Az idén is jól kezdtük az esztendőt, szentmise után ugyanis az egész társaság felment Zürsbe, ahol Elek Ferencné őméltósága látott vendégül pompás újévi ebéddel. Itt az az öröm várt ránk, hogy Elek János IV. o. t. Zürsben elnyerte az ifjúsági slalom-verseny első helyezettségét.

Nehezen szakadtunk el a szép Lechből és megfogadtuk, hogyha jövő évi táborunk nem is biztos, ha megyünk, csak Lechbe térünk vissza. Kísérőtanárok: dr. Jámbor Mike győri rendtársunk, dr. Szívós Donát, Havasi Lucius, Simonyi Kunó voltak, vezető Brunner Emőd.

2. **Víziraj.** 1935 jún. 18-től, júl. 4-ig tartó táborunk helye Frigyes királyi herceg Mohács melletti uradalma volt. A magas vízállás miatt nem mehettünk a ki-

szemelt Gabriella szigetre, hanem a holt ág mellett levő erdők egyik tisztásán vertünk tábort. A berendezkedés munkája után gyors tempóban folyt a gyakorlati vízimunka, az országos vízicserkesz versenyre való készülődés. A rengeteg szúnyog ellenére is pompás volt a társaság hangulata és az egészségi állapot is kifogástalan volt. Fogyott is az élelmiszer bőven, a tej és húsadag rekordot teremtett. Az uradalmi igazgatóság jóvoltából megtekintettük a sátorhelyi mintagazdaságot is, utána kitünő uzsonnára láttak a sajtgyár egyik hűvös termében. Köszönetet kell mondanunk az uradalom részéről nyert kedvezmények miatt az igazgatóságnak, különösen Pfennigberger Frigyes uradalmi erdőtanácsos úrnak, aki bensőséges szeretettel gondoskodott szükségleteink előteremtéséről és a várostól elválasztó (18 km) nagy távolság teremtette bevásárlási nehézségek elhárításáról.

A nyári hónapok alatt víziházunk mindig szívesen látta itthonmaradt tanulóinkat, cserkészeinket. Az ő érdemük, hogy a Szent István-ünnepi virágos csónakfelvonuláson egyik dublónk nyerte a felvonulás egyik első díját, egy hatalmas ezüstserleget, amely keresztelőinken a törhetetlen pezsgőspohár szerepét lesz hivatva betölteni.

A virágverseny első díja jó bevezető volt a versenyekhez. A versenyőrs begyakorlásának munkáját Oszterer Gusztáv látta el nagy buzgósággal és tudásának legjavát adta a lelkes fiataloknak. A szeptember első napjaiban tartott versenyen sikerült is annyi nyereménypontot szerezni, hogy intézetünk alig hároméves víziraja oly erős és régi ellenfelek előtt, mint az esztergomi Hollók és a B. K. G. 2. cs. csapata, az országos verseny első helyezettje lett. Különösen jól esett, hogy az iskolaévet megnyitó beszédében Horváth Kandid igazgató urunk, rámutatva az asztalra készített sok nyereményre, példának állította oda a vízicserkészeket az intézet növendékei elé, mert erős akaratukkal, tudásukkal és önbizalmukkal diadalt szereztek intézetünknek még a rövid előkészületi idő ellenére is.

Tavaly terveztük már zászlószentelő ünnepségünket, amit felejthetetlen alapítónk, Mattyasóvszky Kasszián halála akadályozott meg. Hálánk és szeretetünk jelképéül rajunk felvette nevét és a jövőben, mint Mattyasóvszky Kasszián-víziraj akarunk nevének megfelelő komoly munkával szerezni érdemet a nagy név viselésére. Október 12-én tartottuk meg zászlószentelő ünnepségünket, melynek keretében dr. Kemenes Illés tanker. kir. főigazgató úr, cserkészcsapatunk alapítója, vízirajunk fővédője, emlékezett meg lelkesítő szavakkal a csapat tízéves jubileumáról. Ezután következett a zászló megáldása, melyet szintén dr. Kemenes Illés végzett a keresztelőre kerülő 3 csónak megáldásával együtt. Zászlónk keresztanyai tisztét özv. gróf Batthyány Tivadarné őnagyméltósága volt kegyes elvállalni, de megjelenésében akadályoztatván, helyette özv. gróf Esterházy Mihályné, sz. Batthyány Ilona grófnő adta át csapatunknak a zászlót, melynek szalagja oly klasszikus tömörséggel adja rajunk eddigi történetét: *Per aspera ad astra*. A zászló átadása után következett a csónakok: 1 őrsi, 1 dubló és 1 kajak keresztelője. A „Sámi" nevet viselő kajak keresztanyja gr. Teleki Jánosné őméltósága, az „Alsóbesnyő" dublóé dr. Elek Istvánné úrnő és a „Godelive" nevet viselő őrsi csónaké Mme Suzanne de Lalaing grófnő, a budapesti belga követ, meghatalmazott miniszter neje voltak. Szoboszlay Zoltán VIII. o. t. rövid, francianyelvű felkérő beszédére Lalaing grófné rendkívül kedves és a cserkészet nemzeteket átfogó erejét szépen bemutató beszéddel válaszolt, melyet, mint az ünnepség legszebb emléket, egész terjedelemben ide iktatunk:

„Őszinte hálával köszönöm szeretetreméltó szavaitokat és testvéri szeretetre valló fogadástokat, melyek lelkem mélyeig meghatottak.

Ha csak mint belga asszony jöttem volna, tudom, hogy úgy fogadtatok volna, mint jóbarátot szokás. A századok folyamán sok kapcsolat kötötte össze hazáinkat. Nem egy magyar király, nem egy királynétok volt királynénk, királyunk és a két ország — oly gyakran csatatér és inváziók színtere — veszély pillanatában ugyanazon bátorságnak, ugyanazon kemény és tántoríthatatlan bizakodásnak adta tanujelét és optimizmusának ereje edzette hitét a jobb jövőben.

De mint cserkésztestvér is jöttem. Magam is cserkészruhát hordok. A belga leánycserkészek ugyanazt az eszményt törekednek megközelíteni, mint a magyar cserkészfiúk. Ezért érzi a lelkem, hogy nemcsak mint jóbarátot fogadtatok körötökben, hanem mint jó testvért. És talán ez a legértékesebb a cserkészetben.

Mert a cserkészet nemcsak nagy játék, amely szórakoztat és a fiúkat erősebbé, boldogabbá teszi, hanem lelki állásfoglalás, mely megtanít az odaadásra épúgy, mint a szívből jövő örömre és a lelket együtt edzi a testtel.

Amidőn a népek oly nehezen értik meg egymást és annyi nyomorúság van, amelyen segíteni kellene, a cserkészet meg tudta teremteni az egyes nemzetek között a megértés és a közös munka alapját és ti cserkészek büszkék legyetek, mert oly jövőn dolgozhattok, melyet igazságosabbnak és boldogabbnak remélünk.

Nagyon köszönöm, hogy csónak-keresztanyának kértek. Keresztgyermekem sorsa irigylésreméltó, hiszen társatok lesz a vakáció, a szabad élet és az öröm napjaiban. Életét a világ egyik legszebb folyóján fogja tölteni, a szép magyar tájak ölében, melyeknek báját mindig jobban érzem.

A regék világában tündéreket hívtak a keresztelőkre, akik varázsvesszejükkel érintették keresztgyermeküket és a sok-sok jókívánság, amivel elhalmozták, mindig megvalósult. A tündérek kora, sajnos, elmult és a mai keresztanyának nincs varázsvesszeje. De azért van egy varázsjel, amely kapcsolatot teremt közöttünk. Ez a varázsjel katolikus belga cserkészjelvényem. Fogadjátok szívesen tőlem a mai nap emlékére és tegyétek rá hajótokra, melynek szívből kívánom, hogy veletek együtt sok-sok boldog napot töltsön a Dunán."

Ugyancsak meleghangú beszéd keretében osztotta ki Kolozsváry Béla országos vizivezetőtiszt úr a versenyőrs tagjainak a csinosan keretezett emléklapokat. A rövid programm után tea és buffet várta a meghívott közönséget, melynek száma 120-on felül volt.

Október folyamán láttuk vendégül házunkban Kolozsváry Béla országos vizivezetőtiszt urat a református gimnáziumi csapat vizicserkészeivel ebéden, majd néhány héttel később kedves meghívásuknak elfogadásával törekedtünk elmélyíteni a jó viszonyt a két csapat között.

A hideg beálltával intenzív téli munka indult meg, melynek eredménye a sok különpróba és I. osztályú próba és egy sereg szebbnél-szebb vitorlásmodell volt. Mikulás estéjén és húshagyó napján vidám músoros-teát tartottunk.

Összel meggyarapodott létszámunk, úgyhogy 2 újabb őrs megszervezése lett szükséges. 38 cserkész 5 őrsbe osztva kezdte meg a munkát. A raj vezetésében is változás állott be, ugyanis Oszterer Gusztáv rajvezető állatorvosi szigorlata miatt nem vállalhatta a vezetés fárasztó, sok időt kívánó munkáját. Utóda Mlinkó Zoltán segédtiszt lett. Oszterer Gusztáv, a közkedvelt „Duce" távozása mindnyájunkat szomorúsággal töltött el, hiszen három év állandó munkája, kialakuló rajunk minden közös öröme összekapcsolt bennünket. Nagyszerű képzettsége, eréllyel páros ügyes-

sége és önzetlen munkaszeretete szép koronát kapott a víziverseny első helyezettségében, amit az ő áldozatos buzgóságának köszönhetünk. Nem búcsúztunk el tőle, hisszük, hogy értékes munkáját legalább a vakáció napjaiban nem vonja meg tőlünk.

Viziházunkat és hajóparkunkat sok mindennel gyarapítottuk és ezért elsősorban jótevőinknek kell hálát adnunk. Az idén a következő adományokat kaptuk: gróf Zay Miklósné Károlyi Margit grófnő 60 P, dr. Schmidt Lajos kormányfőtanácsos 50 P, csepeli br. Weiss Alfonz felsőházi tag 21 drb-ból álló tábori edénykészlet, Szurday Róbert kormányfőtanácsos, országgyűlési képviselő 100 P, Baján Ferencné úrnő 20 P, Amon Antalné úrnő 10 P, Bernárdt Győzőné úrnő 10 P, Körmendy Nándorné úrnő 5 P, Waszilievits Mihály IV. o. t. gyüjtése 7 P, Sass-Kortsák István úr 10 P, dr. Galambos Ferenc úr 10 P, Sternischa Olaf VI. o. t. gyüjtése 24 P, dr. Kemenes Illés tanker. kir. főigazgató úr 50 P. Főbevételünk a decemberi előadás buffet-je volt, mely tisztán 500 P-t hozott. Hálás köszönet érte az áldozatos háziasszonyoknak, akik személyes munkával és sok-sok ajándékkal biztosították a vállalkozás sikerét.

Idei táborunkat Kisoroszi mellett fogjuk megtartani. Időtartama két hét lesz.

Brunner Emőd, a viziraj vezetője.

3. Kiscserkészek. A kiscserkészek nyári táborozása a cserkészekkel együtt volt a Balaton mellett, Virius-telepen. Dr. Nagy Amadé és két segédvezető, Hegedüs László és Schüller Gusztáv vezetése mellett összesen 31-en vettek részt a táborozáson. 8 napi fürdés, napozás és játszás után felfrissülve és jó egészségben tértek haza. Szeptember végén a III. osztályosok cserkészjelöltek lettek és ezeknek helyét az I. osztályosok pótolták. Az újonnan jelentkezetteket egyszerű, játékos ünnepség keretében Havasi Lucius parancsok úr vette fel. Az összes kiscserkészek száma ezidén 52 volt. A hetenkint kétszer tartott gyűléseken Baján László és Ádám Sándor VI. oszt. tanulók, mint segédvezetők nagy igyekezettel karolták fel a cserkészmunkát. Ha jó idő volt, kirándultunk a budai hegyekbe.

Dr. Nagy Amadé, kiscserkész-vezető.

4. AERO-KÖR.

Vezető tanár: *Nagy Julián.*

Ifjúsági elnök: *Kovásznay László* VIII. o. t.

Az egyéves szünetelés után intenzív élet indult meg a körben. A munkában főként az alsóbb osztályosak vették ki részüket. Megépítették a köri tervek szerint 5 vitorlázó típust és egy kis motorost, azonkívül egyéni konstrukciókon is dolgoztak főként a nagyobbak. — Ősszel részt vettek az Ezermester-rendezte modellversenyen, amelyen Bisits József 2 perces vitorlázással díjat nyert. — Két házi versenyt tartottunk; az elsőn győztek: Olajos Kálmán VII. o. t.; Udvarhelyi Gyula VII. o. t.; Gyenis Tivadar IV. o. t. A második versenyen győztek: Aczél György IV. o. t; Kerényi Alajos VII o. t. és Thoma Frigyes IV. o. t. — A nemzetközi vásáron kiállítottak modellt: IV. o.-ból: Gyenis Tivadar, Thoma József és Frigyes, Gönye László; VI. o.-ból: Lenkei Antal és Nagy Hugó. — A Légügyi Hivatal rendezésében jún. 14-én bemutató modellrepülésen Gyenis Tivadar IV. o. t. és Thoma József IV. o. t. röptetett.

Gyorsírókör. Vezető tanár: Nagy Julián, ifjúsági elnök: Vigh Béla VIII. o. t. — A tantermek erős foglaltsága miatt kevesebb gyakorlóórát és versenyt rendezhetett, mint az előző évek folyamán. — Résztvett a kör a Gyorsírószövetségnek Eszter-

gomban rendezett Mattyasovszky emlék-propagandaversenyén, melyen Vigh Béla VIII. o. t. a 250 fokon első díjat, Személyi László VII. o. t. harmadik díjat nyert. Ugyancsak résztvett a karácsonyi kerületi versenyen, hol sikeres dolgozattal szerepelt 250 fokon: Vigh Béla VIII o. t. és Gergely Endre VII. o. t. — 200 fokon: Kerényi Alajos VII. o. t.

A tavaszi országos gyorsíróversenyen sikeres dolgozatot adtak be: 250 fokon: Gergely Endre VII. o. t. — 200 fokon: Vigh Béla VIII. o. t., Kerényi Alajos VII. o. t., Michaletzky Vilmos VII. o. t., Barzony László VI. o. t. — 150 fokon: Személyi László VII. o. t., Tóth Ferenc VII. o. t., Üst Géza VII. o. t., Weszely Ferenc VII. o. t., Baczony László VI. o. t., Korányi György VI. o. t., Kocziány László VI. o. t., Sós József V. o. t., Sárszegi Miklós IV. o. t. — 120 fokon: Korányi György VI. o. t., Üst Géza VII. o. t., Kocziány László VI. o. t., Horváth Tibor V. o. t., Sasváry L. V. o. t., Miklósy D. V. o. t., Varsányi Gy. VII. o. t., Udvarhelyi L. VII. o. t., Páris Ervin VII o. t., Spannraft J. V. o. t., Pataki K. VI. o. t., Sárszegi M. IV. o. t. — 100 fokon: Soós J. V. o. t., Sasváry L. V. o. t., Miklósy D. V. o. t., Spannraft J. V. o. t., Pataky K. VI. o. t., Uray G. V. o. t., Fodor Gy. V. o. t., Thurzó A. V. o. t., Tóth J. V. o. t., Scheuling I. VI. o. t., Kozma A. V. o. t., Lenkei A. VI. o. t,, Mészáros F. V. o. t., Bogdán S. V. o. t., Bisits J. V. o. t., Ridly P. VI. o. t., Schmidt L. VI. o. t., Drippey D. IV. o. t., Kertész I. V. o. t., Noel P. II. o. t., Vadkerty Gy. V. o. t., Soós L. V. o. t., Noficzer G. V. o. t., Pistelka R. V. o. t., Barabás K. V. o. t., Borbiró E. V. o. t., Ivánkovits E. IV. o. t., Szkiva J. III. o. t., Dávid T. IV. o. t., Gáti E. V. o. t., Reiner E. V. o. t., Csatády I. V. o. t., Paravicini I. V, o, t., Sárszegi M. IV. o. t., Michaletzky J. IV. o. t., Ránky M. V. o. t., Páris E. V. o. t., Márton K. V. o. t., Szigeti B. IV. o. t., Viczenik D. IV. o. t., Kiss E. V. o. t., Kolossa T. IV. o. t.

Az intézetek közötti sorrendről technikai nehézségek miatt a Szövetségtől még értesítést nem kaptunk.

Résztvett iskolánk a budapesti középiskolák IV. és V. osztályának évvégi íráspróbáján az átlagon jóval felüli eredménnyel. Közöljük a jelesen dolgozó fiúk névsorát.

IV. osztály 0 hibával: Csicsay Iván, Kolossa Tibor, Kozma Richárd, Medveczky Kálmán, Méhes Miklós, Michaletzky Jenő, Milos György, Rónai Endre, Sár-Spannraft Sándor, Végvári Gyula, Weinszeisz Tamás, Gyenis László. — 4 hibával: Gyöngyösi János, Károly István, Nágel Iván, Szigeti Béla, Szijártó Nándor, Szurovják Tamás, Vágvölgyi Ádám, Viczenik Dénes, Vaszilievits Mihály. — 2 hibával: Álgyay-Hubert Pál, Barcza Károly, Drippey Dénes, Ebner György, Foitl Vilmos, Horváth Ferenc, Ivánkovits Ernő, Leyrer Richárd, Mikoltsó László, Reményi K. András, Thoma Frigyes. — 3 hibával: Anders Ottó, Bauer József, Binzberger György, Czeley István, Dávid Tamás, Kiss István, Körmendy István, Nagy Ferenc, Spannraft Sándor, Végvári Gyula, Weinszeisz Tamás, Gyenis László. — 4 hibával: Komvisáh Károly, Madaras János, Molnár Imre, Székely Endre.

V. osztály. Jelesen dolgoztak 0 hibával: Kiss Elemér, Noficzer Géza, Paravicini Géza, Páris Ervin, Sasvári László, Sós József, Tóth József, Thurzó Árpád, Vadkerty Gyula, Miklóssy Dezső, Horváth Tibor, Spannraft József. — 1 hibával: Barabás Károly, Bisits József, Csatády Ignác, Fodor Gyula, Uray Géza. — 2 hibával: Kertész Imre, Ránky Miklós. — 3 hibával: Bogdán Sándor, Csernyánszky Imre, Krausz Jenő, Márton Kálmán, Mensáros Zoltán, Nagy György, Pistelka Rudolf. — 4 hibával: Drozdik Jenő, Gábor Béla, Kozma Arisztid, Niszler Ferenc, Szabó Gergely.

6. „Pax" bélyegklub.

Intézetünk „PAX" bélyegklubja — amely az előző két tanévben csak az azt életre hívó mostani V osztály bélyeggyüjtőiből állott — az idei tanévben intézetünk többi osztályainak bélyeggyüjtőivel is megerősödött.

Az 1935 október hó 10-én tartott gyűlésen a klub a következő tisztikart választotta meg: Uray Géza V. o. elnök, Kozma Arisztid V. o. és Bárány Tamás IV. o. alelnökök, Kozma Rikárd IV. o. titkár és Springer Ferenc pénztáros.

Bélyegklubunk Horváth Kandid igazgató és Sarang K. Péter V. o. osztályfőnök díszelnökök felügyelete és támogatása mellett az idei tanévben is sikerrel működött. A cseredélutánainkat szombatonként tartottuk.

Bélyegklubunk a tagok tulajdonát tevő anyagával résztvett a Vidéki Bélyeggyüjtők I. Országos Kiállításán s a kiállító tagok: Kozma A., Kozma R., Kisfaludy I., Springer F. és Uray G. egyenként díszoklevelet és a bélyegklub plaketet nyert.

Egyesületünk vitéz szentannai és bobrovniki Bobrovniczki Tamás ny. á. tábornoknak, a Magyar Bélyeggyüjtő Egyesületek Szövetsége (MBESz) elnökének, Horváth Kandid igazgató fővédnöksége és Sarang K. Péter osztályfőnök díszelnöksége alatt 1936 április hó 12. és 13-án — husvét kétnapján — rendezte és tartotta meg ezévi kiállitását.

A MBESz által f. évben felajánlott vándordíjat (ezüst serleg) Kozma A. V. o., a Filatéliai Kurir által a legszebb légipostagyüjtemény jutalmazására felajánlott plaketet Noficzer G. V. o., az Ujpesti Bélyeggyüjtők Klubjának plaketjét Eperjessy László VI. o., a Filatéliai Kurir plaketjét Uray Géza V. o., a Bélyeggyüjtők Lapja plaketjét Springer Ferenc V. o., a „PAX" bélyegklub 3 plaketjét pedig Panek Ö. V. o., Kisfaludy I. V. o. és Kozma R. IV. o. nyerték. A rendezőség a kiállításra katalógust és alkalmi bélyeget adott ki 3 szinben.

Május 9-én a klub tagjai Gál Geláz tanár, a Szt. benedekrend pannonhalmi bélyeggyüjteményének kezelőjével megtekintették a *VI. Filprok*-ot.

7. **Sportkör.** A sportkör neve: Szt. Benedek Reálgimnáziumi Sportkör Budapest déli kerület. Igazolási száma: 444. Tiszteletbeli elnök: Horváth Kandid igazgató, vezető tanár: Kaposi Gyula testnevelő tanár.

A sportkör működése már szeptember közepén megkezdődött. Ez évben is a sportok igen sok ágát gyakoroltuk, nevezetesen: atletika, céllövészet, evezés, gyephoki, jéghoki, mű- és gyorskorcsolyázás, labdarúgás, lovaglás, sielés, torna, úszás és vívás. Mindezen sportágakból részben versenyeket rendeztünk, részben az ezekből rendezett versenyeken indultunk, majd pedig gyakorlásukkal edzették és ügyesítették magukat a fiúk. Az év kimagaslóbb sporteseményei a következő sorrendben zajlottak le:

Szeptember 20-án a Bszkrt. sporttelepén játszott a VIII. o. válogatott labdarúgó csapata az intézetek kombinált csapat ellen s izgalmas küzdelem és a változatos akciók után az eredmény 3:3 lett.

Szeptember 29-én rendezte a KISOK a Szent Margitszigeti Nemzeti Sportuszodában az I., II. és III. o. tanulók részére kiírt 10×33 m-es mellúszó stafétát. melyben a 12 induló iskola közül 4-ik helyen végeztünk. A tizes csapat tagjai a következő fiúk voltak: Vida, Tötössi, Vigyázó, Gróf, Suk, Czakó, Borsos, Ordódi, Radán és Strommer.

Október hó közepén a Császárfürdő fedett uszodájában rendeztük szokásos úszó válogató házi versenyünket, melynek eredményeképpen a jó helyezéseket el-

ért tanulók névszerint: Horváth, Kelényi, Kirschner, Nagymarosy I. o., Vida, Strommer, Dorosy, Szendrey II. o., Borsos III. o., Ács, Károlyi, Reményi, Körmendi, Gyenis IV. o., Borbiró, Wessely, Mészáros, Miklóssy V. o., Radán, Ridly VI. o., Szakváry, Keppler, Wessely VII. o., Laub, Fehér, Zupka, Szviezsényi, Zólyomi VIII. o. t. ingyen szigeti belépő- és tréningjegyet kaptak a margitszigeti Nemzeti Sport uszodába.

Az orsz. atletikai tréningek befejezéseként, október utolsó két hetében tartottuk meg a VI., VII. és VIII. osztályok között az összetett 8-as csapatversenyeket, melyben győztes a VIII. o. csapata lett. A verseny a következő számokból állott: 100, 200 és 400 m-es futás, távol- és magasugrás, súlydobás, 100, 200, 300 és 400 m-es növekvő staféta és végül 4 × 100 m-es stafétafutás.

November 24-én rendezte a MOTSz. első országos ifjúsági jelvényszerző versenyeit a Nemzeti Torna Egylet csarnokában, ahol diákjaink igen jó eredménnyel szerepeltek. A vasjelvényt Borbély, Windt V. o., Bisits, Shüller VI. o., Sorbán VII. o., Zalai, Berán VIII. o. tanulók, a bronzjelvényt pedig Hegyeli VI. o., Fodor, Schág VII. o., Helembay, Vidák és Hegedüs VIII. o. tanulók szerezték meg.

December 8-án a BTC tornacsarnokában tartotta meg a MOTSz a Hámos Nándor-emlékversenyt. Az I. osztályú versenyben nyujtón és lovon 34 induló között Ridly VI. o. 8-ik, Luib VII. o. pedig 10-ik helyen, a II. osztályú versenyben gyűrűn és korláton 46 induló közül Márton VIII. o. 2-ik, Varsányi VII. o. 6-ik, Fodor VII. o. 8-ik és Keppler VII. o. 10-ik helyen végzett.

December 13-án a piaristáknál tettünk látogatást tőr- és kardvívóinkkal, ahol barátságos asszó keretében mértük össze erőnket. A VIII. o.-ból Zalay, Fóris, Kovásznay, a VII. o.-ból Schmalz, Schág, a VI. o.-ból pedig Hegyeli és Ridly képviselték az intézeti szineket.

December 14-én rendezte a KISOK a Nemzeti Torna Egylet tornacsarnokában a budapesti iskolák I—II. korosztálya részére tornász csapatversenyét. Az I. korosztály versenyében Ambrózi, Bezák, Dobos, Falvay, Springer Béla I. o., Csabai, Szigeti, Bercsényi, Deák, Sever, Sasvári és Springer István II. o. tanulók, a II. korosztály versenyében Borsos, Bános, Czakó, Falvai, Nagy, Stróbl, Tavaszi III. o., Horváth, Gyenis, Ivánkovits, Mikoltso és Spannraft IV. o. tanulók képviselték az intézet színeit. Az I. korosztályban gyűrűn, talajon és ugrószekrényen 243.70 ponttal I. osztályú minősítést, a II. korosztályban nyujtón, talajon és ugrószekrényen 237.90 ponttal II. osztályú minősítést nyertünk.

December 18-án tartottuk meg a VI., VII. és VIII. o. közötti vívó csapatversenyeket. A VI. o.-t Hegyeli, Radán és Ridly, a VII. o.-t Schág, Schmalz és Szokolay és végül a VIII. o.-t Fóris, Kovásznay és Zalay képviselték. A versenyt igen erős küzdelem után a VIII. o. csapata nyerte meg, második a VI. o. és harmadik a VII. o. csapata lett. Meg kell emlitenem a VI. o. nagyszerű szereplését és küzdőképességét, mert csupán csak egy asszó elvesztésével kerültek a második helyre.

December 19-én nagyszerű hóviszonyok mellett sikerült megtartani a VIII. o. tanulóival osztálykirándulásunkat a budai hegyekbe. Vidám síelés, ródlizás és hólabdázás után jó hangulatban mentek haza a fiúk.

December 21-én rendezte a MOTSz második országos ifjúsági jelvényszerző versenyét, ezúttal a Kölcsey rgim.-ban. Eredményeik alapján a vasjelvényt Pállfy, Reiner, Romek, Vermes VI. o., Enökl, Alemann VII. o., a bronzjelvényt pedig Haller VIII. o. tanuló szerezte meg.

A sportkör tornaszakosztálya az országos versenyek előtt állván, működését

a korácsonyi szünetben sem szakította meg, hanem igen szépszámú résztvevő mellett a BBTE tornacsarnokában tartott összesen hat gyakorlóórát. A terem átengedéséért a BBTE vezetőségének ezúton fejezzük ki köszönetünket.

December végén és január elején folyt le a VI., VII. és VIII. o. közötti összetett tornaverseny 10-es csapatok részére nyujtón, korláton, lovon, gyűrűhintán, továbbá svédszekrényen ugrási és a kötélen függeszkedési gyakorlattal. A versenyt izgalmas küzdelem után a VIII. o. csapata nyerte meg.

Az idén a IV. és V. osztályos vívók részére három esetben tartottunk tőrvívó körmérkőzést. Az első verseny január 22-én volt, melynek helyezési sorrendje a következő: 1. 1. Spannraft József V. o., 2. Marsó V. o., 3. Bogdán V. o., 4, Lipcsei V. o. és 5. Spannraft Sándor IV. o. tanuló.

A KISOK a III. és IV. korosztály tornaversenyét január 25-én ismét a Nemzeti Torna Egylet Tornacsarnokában tartotta meg. Ezen a versenyen is igen eredményesen szerepeltek a fiúk, mert a nagy számban induló iskolák csapata között mindkét korosztályban I. osztályú minősítést és második helyezést értünk el. A III. és IV. korosztály csapatainak tagjai a következő tanulók voltak: III. korosztály: Sós, Seidenléder, Borbély, Reiner Endre, Windt, Borbíró V. o., Bisits, Reiner Imre, Ridly, Romek, Schüller és Hegyeli VI. o. tanulók. IV. korosztály: Szokolay, Varsányi, Luib, Kerényi, Fodor, Schág VII. o., Szakváry, Bongor, Hegedűs, Márton, Székely és Miklós VIII. o. tanulók.

A fagy és havazás beálltával megkezdtük a téli sportokat is. Amikor csak az idő engedte, tornaórák alatt átmentünk a dohánygyár udvarára, ahol különösen az alsó osztályosok közül igen sokan megtanultak korcsolyázni. Jéghoki csapataink is megkezdték gyakorlásaikat, az alsósok csapatai főleg a dohánygyár pályáján gyakoroltak és tartották meg az osztályok közti mérkőzéseket, a felsősök csapatai pedig szintén részben itt, részben pedig a BKE műjégpályáján folytatták a munkájukat. Az alsósok csapatai közül a III. o. csapata volt a legerősebb. A felsősök válogatott csapata igen sok nehézséggel küzdött a gyakorlásokat illetőleg. Hol a kedvezőtlen időjárás, hol pedig a pályák túlzsúfoltsága miatt nem jutott kellő tréninglehetőséghez. Ennek dacára a csapat derekasan végigküzdötte a II. osztályú bajnokság összes mérkőzéseit és végül is győztesen került ki abból. A válogatott csapat tagjai a következő tanulók voltak: Alemann, Hönich, Schág, Keppler, Schmalz VII. o., Gönye IV. o., Bán V. o., Bisits VI. o. és Sass—Kortsák VIII. o.

Mű- és gyorskorcsolyázóink szintén rendszeres és komoly tréninget folytattak. Ennek eredményeképpen a KISOK által jan. 10. és 20. között rendezett versenyeken igen jól és sikeresen szerepeltek. A műkorcsolyázó bajnokságban Kállay VI. o. második helyezést ért el. A gyorskorcsolyázásban a II. korosztály részére 300 m-en Gönye IV. o. szintén második, a III. korosztály versenyében pedig Borbíró V. o. ötödik lett. A IV. korosztály bajnoki versenyében úgy az 500, mint az 1500 m-en első Görög VIII. o. tanuló lett, ezzel egyben megnyerte az összetett bajnokságot s 1936. évre a KISOK bajnoki érmét.

Síelőink is kivették részüket a téli munkából. Amikor csak az időjrás engedte, kijártak a budai hegyekbe, ha nem is a versenyzést tartva szem előtt, mégis örömmel adták magukat a síelés kedves, örömteljes és egészséges sportjának. Ez évben is egy páran szorgalmasan használgatták a sportkör sí-felszereléseit s a síelés sportjának alapelemeit nagyjából elsajátították. A KISOK által rendezett sílesiklós és futóversenyekben Köhler V. o., Sternischa, Hegyeli VI. o. és Sass—Kortsák VIII. o. tanulók értek el közepes eredményeket.

Február hó 13-án délelőtt a teljes létszámú VII. osztály egy jólsikerült sí- és ródlikirándulást rendezett a budai hegyekbe, amelyet, sajnos, megismételnünk a közkívánalom ellenére sem lehetett, mert időközben beállott az olvadás.

Február 29-én a KISOK rendezésében a Nemzeti Torna Egyletben zajlott le a kerületi tornászbajnokság. A versenyre való rendszeres készülés meghozta a várt eredményt, amennyiben intézetünk csapata az összes budapesti iskolák között az első helyen végzett s igen magas pontszámmal megnyerte a kerületi tornász csapatbajnokságot. A bajnokcsapat tagjai a következő tanulók voltak: Luib, Szokolay, Varsányi VII. o., Bongor, Hegedűs és Márton VIII. o. A bajnoki csapat szerenkénti helyezése a következő: Nyujtón második, korláton harmadik, lólengésben negyedik, műszabadgyakorlatban második hely, a lóugrásban és gyűrűn csapatbajnoki helyezés. Igen jól szerepelt az egyéni versenyekben Luib VII. o. tanuló, aki az egyéni összetett bajnokságban a harmadik helyre küzdötte fel magát.

Március 4-én a Piaristák adták vissza látogatásunkat s egy 3-mas tör-, illetve 3-mas kardcsapattal kerestek fel minket. A találkozás mindkét fegyvernemben a Bencések győzelmével végződött. A tőrben Hegyeli, Viola VI. o., Schmalz VII. o., kardban Radán VI. o., Zalay, Kovásznay VIII. o. tanulók képviselték az intézetet.

Március hó 10. és 15-ike között zajlottak le a kerületi vívóversenyek a KISOK rendezésében a Zrinyi reálgimnáziumban. A kardcsapatversenyben Radán VI. o., Fóris, Kovásznay, Zalay VIII. o., a kard egyéni bajnokságában Radán VI. o., a tőrcsapatversenyben Hegyeli VI. o., Schmalz VII. o., Kovásznay, Zalay VIII. o., a tőr egyéni bajnokságban Hegyeli VI. o. tanulók indultak. A kardcsapatversenyben az előmérkőzések során a Szt. Imre gimn. erős csapatával kerülvén össze, vereséget szenvedtünk s nem jutottunk tovább a döntőbe. A tőrcsapatversenyben az előmérkőzésket, továbbá a középdöntőt és a döntő mérkőzést végigküzdve, végül a harmadik helyen végeztünk. A tőr egyéni bajnokságban Hegyeli VI. o. 5-ik lett, a kard egyéni bajnokságban Radán VI. o. pedig a második helyen végzett. Ha tekintetbe vesszük a minősítő asszókat, továbbá az elődöntő, középdöntő és végül a döntő mérkőzések nehéz és igen erős küzdőképességet kívánó küzdelmeit, mindkettőjük eredménye is számottevő.

Labdarúgó csapatunk ősszel megkezdett munkáját tavasszal ismét újult erővel folytatta. Gyakorlásainkat a Bszkrt sporttelep pályáján hétfői napokon tartottuk. A felsősök csapata III. 16-án a Piaristák csapatával játszott barátságos mérkőzést, az eredmény 10:2 lett a Bencések javára, III. 30-án pedig az Eötvös rg. csapatával játszottunk, mely küzdelemből szintén a mi csapatunk került ki győztesen. Az idén először vettünk részt a Kisok által kiírt alsós-labdarúgó bajnokságban. Tekintetbe véve csapatunk első szereplését, s versenyzési gyakorlatlanságát, elég jó eredményt értünk el. Hogy a döntőbe mégsem tudtunk bekerülni, az egyáltalán nem az elenfeleink fölényének, hanem az egyik mérkőzés alkalmával kizáróan a balszerencsének köszönhető. A mérkőzések sorrendje a következő volt: IV. hó 20-án Bencés—Eötvös 2:1, IV. hó 27-én Kemény—Bencés 5:1, V. hó 4-én Bencés—Széchényi 3:2, V. hó 18-án Bencés—Bólyai 3:1, VI. hó 4-én Szt. László—Bencés 3:1. Az alsós csapatban a IV. o.-ból Horváth, Khloyber, Mikolcsó, Hümpfner, Károlyi, az V. o.-ból Nedeczky, Nagy, Windt, Bán, Borbély, Miklósi, Weszely, Seidenléder és a VI. o.-ból Foitl játszottak. A gyakorló órákon Pótz N. Árpád tanár úr szaktudásával és tanácsaival irányította a fiúkat, az alsós-bajnokság mérkőzései során pedig Pados Ottokár tanár úr lelkesítette és buzdította őket a győzelemre. Mindkettőjüknek ezúton is hálás köszönetünket fejezzük ki.

III. hó 18-án volt ismét egy tőrvívó verseny az alsósok 2 csoportja részére. Az első csoportban I. Spannraft IV. o., II. Uray V. o. és III. Sever V. o. tanuló, a második csoport versenyében I. Bogdán V. o., II. Marsó V. o. és Liptsey V. o. tanuló.

A Kisok III. 29-én rendezte dísztornáját a Nemzeti Torna Egyletben. Intézetünk válogatott csapata két számmal, úgymint lóugrással és négy korláton való együttes tornászással szerepelt a bemutatón. Nehéz fokú gyakorlataik szabatos és fegyelmezett munkájuk nagyban emelte az ünnepély sikerét.

IV. hó 1-én tőr- és kardvívó csapatunk a Ciszterciekénél volt látogatóban. A barátságos mérkőzés teljes rendben folyt le, tőrben a Ciszterciek győzelmét, a kardban pedig eldöntetlent eredményezve.

IV. hó 4. és 5. között zajlott le az országos vívóverseny a Kisok rendezésében, ismét a Zrinyi rg. tornacsarnokában. Ezen a versenyen értük el az év egyik legszebb, legértékesebb s bizony egyúttal a legnehezebb győzelmét. Versenyzőink ugyanis megnyerték az országos tőrcsapat-bajnokságot, s a fiúk, névszerint Hegyeli, Radán VI. o., Schmalz VII. o. és Zalay VIII. o. tanulók boldogan jöttek haza a győzelem hírével, s a győzteseknek járó hatalmas ezüst serleggel.

A Piarista-gimnázium IV. hó 25—26-án rendezte országos kizárásos vívóversenyét, amelyen szintén résztvettünk. Vívóink ezen a versenyen is becsülettel megállták helyüket és még egy néhány szép győzelemmel szaporították ezen sportág eredményeit. Kardcsapatunk: Hegyeli, Radán VI. o., Fóris, Zalay VIII. o. második lett, a kard egyéni versenyt Schmidt VI. o. nyerte, Zalay VIII. o. pedig második, majd a tőr egyéni versenyben Radán VI. o. 7-ik helyezést ért el.

Május első hetében rendeztük házi tornászbajnokságainkat csapat- és egyéni versenyek alakjában. Eredmények a következők voltak: Az összetett 5-ös csapatversenyben győztes a VIII. o. csapata, névszerint: Márton, Miklós, Székely, Hegedüs, Bongor, Szakváry, Marek, Sass-Kortsák. Az I. osztályú egyéni bajnokságban:

Nyujtón: 1. Bongor VIII. o., 2. Luib VII. o., 3. Szokolay VII. o,

Korláton: 1.Luib VII. o., 2. Varsányi VII. o., 3. Szokolay VII. o.

Lovon: 1. Szokolay VII. o., 2. Luib VII. o., 3. Ridly VI. o.

Gyűrűn: 1. Varsányi VII. o., 2. Luib VII. o., 3. Szokolay VII. o.

Műszabadgyakorlatban: 1. Luib VII. o., 2. Szokolay VII. o., 3. Hegedűs VIII. o

Ugrásban: 1. Bongor VIII. o., 2. Luib VII. o., 3. Szokolay VII. o.

Összetett házi bajnok: 1. Luib VII. o., 2. Szokolay VII. o., 3. Varsányi VII. o.

A II. osztályú egyéni bajnokságban:

Nyujtón: 1. Keppler VII. o., 2. Fodor VII. o., 3. Borbély V. o.

Korláton: 1. Keppler VII. o., 2. Hegyeli VI. o., 3. Schüller VI. o.

Lovon: 1. Fodor VII. o., 2. Hegyeli VI. o., 3. Keppler VII. o.

Gyűrűn: 1. Keppler VII. o., 2. Fodor VII. o., 3. Schüller VI. o.

Ugrásban: 1. Keppler VII. o., 2. Borbély V. o., 3. Shüller VI. o.

Az összetett versenyben: 1. Keppler VII. o., 2. Schüller VI. o., 3. Borbély V. o.

Az alsósok összetett osztályversenyeiben az eredmények a következők:

I. osztály versenye: Gyűrűn, mászás rúdon, 60 m futás és távolugrás. 1. Bezák, 2. Dobos, 3. Borbáth, 4. Doór, 5. Bujda.

II. osztály versenye: Gyűrű, mászás rúdon, 60 m futás és távolugrás. 1. Háder, 2. Sever, 3. Erdélyi, 4. Lugosi, 5. Sasváry György.

III. osztály versenye: Nyujtó, mászás kötélen, 60 m futás és távolugrás. 1. Budai, 2. Bános, 3. Marténvi, 4. Jókay, 5. Borsos.

IV. osztály versenye: Nyujtó, mászás kötélen, 60 m futás és távolugrás: 1. Mikoltsó, 2. Horváth, 3. Csontos, 4. Gönye, 5. Rónay.

V. hó 13-án a Ciszterciek vívócsapata látogatott el hozzánk. A mérkőzés a mi csapatunk győzelmével végződött. A bencés-csapat tagjai: Hegyeli, Radán és Schmidt VI. o. tanulók voltak.

A Kisok. kerületi atlétikai versenyét május 17. és 24. között rendezte. Ezen versenyben, kellő tréning hiányában, igen kevés eredményt értünk el. Ennek hatását a hó elején rendezett házi atlétikai versenyeken is éreztük, mivel az elért eredmények a rendesnél gyengébbek voltak. A házi verseny eredménye — kivéve a futószámokat, melyeknek döntőit az évzáróünnepélyen tartjuk meg — a következők:

Magasugrásban : 1. Hőnich VII. o., 2. Tamás VI. o., 3. Borbély V. o.

Távolugrásban: 1. Hőnich VII o., 2. Radán VI. o., 3. Borbély V. o.

Súlydobásban: 1. Hőnich VII. o., 2. Mattyasóvszky VII. o., 3. Foitl VI. o.

Junius hó első hetében tartottuk az alsós vívók utolsó körmérkőzéseit, melynek eredményeként Bogdán V. o. első, Marsó V. o. második és Spannraft IV. o. harmadik helyen végzett. Az alsósok több alkalommal rendezett mérkőzéseinél főcél volt, hogy megtanulják a helyes tartást, a szabatos vívást, a versenyben való jártasságot és a szabadvívás szabályait.

Május havában gyephoki csapatunk is — ez évben először — megkezdte gyakorlásait a Kisok. Erzsébetkirályné-úti pályáján. A csapatnak versenyben elért eredménye még nincs, de reméljük, hogy a következő idényben többi sportágainkhoz hasonló szép eredményeket fog elérni.

Június hó 12-én és 16-án tartottuk ez évben utolsó versenyünket, a házi tőr- és kard egyéni bajnokságokat. Szakképzett és pártatlan zsűri előtt folytak le a nívós küzdelmek, melyeknek eredményeként a tőr egyéni házi bajnokságot Radán VI. o. nyerte, második Hegyeli VI. o., harmadik Schmalz VII. o. és negyedik Schág VII. o. tanuló lett. A kard egyéni házi bajnokságot izgalmas küzdelem után ismét Radán VI. o. tanuló nyerte, míg második Bogdán V. o., harmadik Hegyeli VI. o. és negyedik Szokolay VII. o. tanuló lett.

A tanév végén a Beszkrt sporttelepén tartottuk meg szokásos évvégi tornaünepélyünket, melynek fényét a nagyszámú és előkelő közönség megjelenése is emelte. Ezen ünnepélyen növendékeink egész évi munkájukból változatosnál változatosabb képeket mutattak be, azzal a tökéletes fegyelemmel és törhetetlen akaraterővel, mely növendékeinket mindig jellemzi. Az ünnepség végén a díjak kiosztása következett, majd a szózat hangjaival végetért a nagyhatású dísztorna-bemutató.

Kaposi Gyula, vezető tanár.

KRASSAY ANTAL

† 1936. jún. 19.

Drága Antikánk! Kedves Testvérkénk! Alig egy hete még csak, hogy az utolsó előadási nap végét jelezte a csengő. Akkor még te is köztünk voltál. Kedvesen, mosolygósan, mint mindíg. Boldog izgalommal tárgyaltuk, hogy és mint lesznek a vizsgák, milyen lesz a bizonyítvány, hogyan töltjük majd a várvavárt nagy vakációt.

Dehogy gondoltuk volna, hogy te, Drága Testvérkénk, már másnap elkezded a legnagyobb vizsgára való előkészületet, nagy szenvedéseid türelmes viselésével elnyered a legszebb bizonyítványt, az igazak koronáját, tiszta, szép lelked az Úr Jézushoz száll az örökké boldog vakációra.

Neked, Drága Antikánk, már jó, nagyon jó. És most, mikor fájó szívvel búcsúzunk tőled, csak erre akarunk gondolni. Mert tudod úgye, hogy nagyon fáj a szívünk érted. Hiszen te a bencésdiák mintaképe voltál. Mindenkit szetettél és mindenki szeretett téged. Sokat imádkoztunk érted, hogy mienk maradhass. De ha az Úr Jézus angyalt akart választani közülünk, bele akarunk nyugodni az Ő kitüntető szent akaratába. Igy is a mienk maradsz. Felülről vigyázol ránk, közbenjársz értünk, őrzőangyalunk leszel. Összekötsz bennünket drága, jó Szüleiddel is, akik mibennünk mindíg a te bencés testvéreidet láthatják.

Drága Antikánk, Kedves Testvérünk, nem azt mondjuk most, hogy Isten veled, hanem azt: a boldog viszontlátásra!

Másodikos testvéreid.

IX.

Érdemsorozat.

A számok magyarázata: *Magaviselet:* 1 = példás, 2 = jó, 3 = szabályszerű, 4 = kevésbbé szabályszerű. *Előmenetel:* 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen.

I. OSZTÁLY.

Osztályfő: **Pados Ottokár.**

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv.	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Szépírás	Ének
	Ambrózy Károly	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2
	Bajusz Huba	1	2	2	2	3	2	2	1	3	1	2
	Bezák Pál	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Bohdaneczky Pál	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
5	Borbáth György	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	2
	Bujda Miklós	1	1	1	2	2	1	2	2	1	1	1
	Cifka István	1	1	3	3	2	1	3	2	3	2	2
	Dobos Andor	1	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2
	Door Egon	2	2	3	3	2	2	3	1	1	1	2
10	**Erdey Zoltán**	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	2
	Fabinyi Tamás	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Falvai Győző	1	1	3	2	1	2	2	1	1	1	1
	Galambos Gyula	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
	Gamberszky Egon	2	1	1	2	1	1	2	2	fm	1	2
15	Gottl Tivadar	2	2	3	3	3	2	2	2	fm	1	3
	Gyöngyösi Zoltán	1	3	3	3	4	2	2	1	1	1	2
	Hanke Vilmos	1	1	2	1	2	1	1	2	1	2	2
	Háy Péter Iván	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2
	Horváth Zoltán	2	2	2	3	2	2	2	3	3	2	3
20	**Kasszán Béla**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kelényi László	1	2	3	3	3	2	2	3	1	2	2
	Kemenes Frigyes	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1
	Kertessi Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kirschner Ervin	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	2
25	Kleisl Károly	1	2	2	3	1	1	2	2	2	1	2
	Kunszt Emil	1	1	2	2	1	2	1	1	2	1	1
	Kurutz Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1
	Kűhner Miksa	1	2	3	3	3	2	3	2	3	1	2
	Laki László	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	2
30	**Langer István**	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1	1
	Matkovich Pál	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1
	Mensáros László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Nagy Géza	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2
	Nagy Nándor	1	2	3	3	3	2	3	2	1	1	1
35	Nagymarosy Mihály	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1
	Peller Károly	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2
	Czeyda-Pommersheim Ferenc	1	1	1	2	2	1	2	2	fm	1	2
	Raáb Rudolf	2	2	3	3	4	3	3	2	2	2	3
	Regős Levente	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2
40	Scheuer Ervin	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2
	Seitz Ferenc	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2

I. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Szépírás	Ének
	Spiegl János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Springer-Sályi Béla	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Steinvegs Frigyes	1	2	2	3	2	2	3	2	3	1	1
45	Szabó Gyula	1	2	2	3	2	2	3	1	2	1	1
	Szabó Sándor	1	2	2	2	3	3	3	1	2	1	2
	Szatmári András	1	2	2	3	2	2	1	3	1	2	2
	Szász András	2	1	2	3	3	2	3	2	3	2	3
	Szente Tibor	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2
50	Szentirmay Oszkár	1	2	2	2	1	1	2	1	2	1	2
	Szécsi László	2	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2
	Szénásy József	1	2	2	2	1	2	1	1	2	1	1
	Szigeti Artur	1	3	3	3	3	2	3	2	1	2	3
	Szűcs Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
55	**Tarnay Pál**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Tóth Lóránt Lajos	2	1	2	3	2	1	1	2	3	1	3
	Tölgyesy Ottó	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	1
	Várnagy Lajos	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1
	Verzár Rezső	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
60	**Vizkelety Tamás**	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1
	Magántanulók:											
	Bendzsel Béla	—	1	2	3	2	2	1	1	—	—	—
	Hercz Gyula	—	1	2	3	3	3	1	2	—	—	—
	Homonnay István	—	1	2	2	3	3	1	1	—	—	—
	Kron Konrád	—	1	3	3	3	3	3	2	—	—	—
65	Macsek Zoltán	—	2	3	3	3	3	3	2	—	—	—
	Nagy János	—	1	3	3	3	3	3	1	—	—	—
	Sarlay József	—	1	2	3	1	1	2	3	—	—	—
	Schmidt Károly Oszkár	—	1	3	3	2	2	2	1	—	—	—
	Szentpéteri László	—	2	2	3	2	2	2	1	—	—	—
70	**Szűcs Miklós**	—	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—

Nem tett vizsgálatot: Láng Károly.

Beiratkozott: 71. — *Bizonyítványt kapott:* 70.

II. OSZTÁLY.

Osztályfő: **Boldoghy Máriusz.**

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének
	Bakk Béla	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
	Bazsó Miklós	1	2	2	2	2	3	2	1	2	1
	Bekker Ákos	2	2	3	3	3	3	3	2	3	2
	Bercsényi György	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
5	Borai Emil	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2
	Borka József	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1
	Bosznay Tibor	1	1	2	2	1	1	2	2	3	2
	Csabay Károly	2	1	3	2	3	3	3	3	1	2
	Csanády Tamás	2	1	1	1	1	1	2	1	2	1
10	**Cservényi László**	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Deák Sándor	1	1	1	1	3	2	1	1	1	1
	Denk Gusztáv	1	1	2	1	2	2	2	2	1	2
	Dorosy Béla	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2
	Elbert Ferenc	1	1	2	3	3	2	3	1	2	2
15	**Erdelac Emil**	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Erdélyi Antal	1	1	2	3	2	2	2	1	1	2
	Fellner György	1	3	3	3	3	3	3	2	3	2
	Fertsek Miklós	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Galambos László	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1
20	Gyimóthy Károly	1	1	2	3	1	1	3	3	2	1
	Gyöngyösi József	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1
	Háder Lajos	2	2	3	3	2	3	2	3	1	2
	Hoffmann Lajos	1	1	2	3	2	1	1	2	fm	1
	Horváth Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
25	Istváni László	1	3	3	3	3	3	3	3	1	2
	Jancsó Béla	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Jerga István	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1
	Királyfy Géza	1	1	1	1	1	1	1	2	fm	1
	Kiss András	1	1	2	2	2	1	2	2	3	2
30	Korbuly István	1	1	2	1	2	1	3	2	3	1
	Kovács Antal	1	1	3	3	1	1	2	1	1	2
	Kovács Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kovács László	1	1	3	2	2	2	2	2	3	2
	Körmendy Károly	2	1	2	1	2	1	2	1	1	1
35	† **Krassay Antal**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Lovász Károly	1	1	3	3	2	2	2	2	1	1
	Lőrinczi Dénes	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Ludvig Viktor	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1
	Lugassi István	1	3	2	4	3	2	3	1	1	2
40	Mádi Kovács István	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2
	Markóczy-Magyar Jenő	1	2	3	3	3	2	3	3	2	1
	Meszlényi Attila	1	1	2	3	1	1	1	2	2	2
	Mittai Károly	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Mohácsi István	1	2	2	3	3	3	2	2	3	1
45	**Molnár György**	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1
	Nagy Imre	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
	Noel Péter	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Nógrády József	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1

II. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Ének
	Palotás Dezső	1	2	3	3	3	2	3	3	1	2
50	Papp Arisztid	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2
	Radán György	1	1	2	3	2	2	2	2	1	1
	Resch György	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Rőczey Alajos	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Saly János	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
55	Sályi István	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1
	Sasváry György	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Sasváry József	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Sereg Kálmán	1	1	2	3	2	2	2	1	2	2
	Sever László	1	1	3	3	2	2	2	3	1	2
60	**Som Ernő**	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Strommer Elek	2	3	3	3	4	3	3	2	fm	3
	Stverteczky Zoltán	1	1	1	3	2	1	2	2	2	1
	Szendrey Kálmán	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2
	Széchényi Mihály gróf	1	2	3	2	3	2	3	2	2	3
65	Szigeti Tivadar	1	1	2	3	2	1	2	2	1	1
	Tatár Béla	1	1	3	3	2	2	3	2	1	1
	Tárnok László	1	2	2	3	2	2	1	2	2	1
	Toron János	1	2	3	3	3	2	3	2	1	2
	Turchányi Tamás	3	1	3	1	1	1	1	3	2	3
70	**Vaja Gyula**	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Valka Gábor	3	2	3	4	2	3	3	2	2	2
	Vida Sándor	1	1	1	1	1	1	1	2	fm	1
	Zech Colbert báró	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Magántanuló:										
	Csics Antal	—	1	1	1	1	2	1	1	—	—

Beiratkozott: 74. — *Bizonyítványt kapott:* 74.

III. OSZTÁLY.

Osztályfő: **Simonyi Kunó.**

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
	Aichner Albert	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2	2
	Ámon Pál	1	1	1	3	2	3	2	3	2	2	2
	Bajkor József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Balázs Zoltán	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	2
5	Bános Vilmos	2	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1
	Bock Tibor	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Bokor Ferenc	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2
	Borsos Béla	2	1	2	1	1	1	2	2	1	2	1
	Bozsoki István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
10	Budai György	1	1	3	3	2	3	1	2	3	1	1
	Csákódi Gyula	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
	Csernyánszky Géza	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2	1
	Czakó Tibor	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Décsi Károly	2	1	3	3	2	4	2	3	3	2	1
15	**Dobos Dezső**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Doór László	1	1	3	3	3	3	2	3	2	2	2
	Drubina István	1	1	2	2	1	1	1	2	2	1	1
	Falvai Vilmos	1	1	3	3	3	2	2	2	3	2	1
	Fejérvári Sándor	1	1	2	1	2	3	2	3	3	2	2
20	Gergely Tibor	1	1	2	3	3	2	1	3	3	2	2
	br. Gorup Attila	2	1	3	3	3	2	2	2	3	1	3
	Gróf Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Hartmann János	1	1	3	3	3	1	2	3	3	2	3
	Horváth Géza	1	1	2	3	3	2	2	2	2	1	2
25	Horváth János	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1
	Hudetz Antal	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2	fm
	Huszár Gyula	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Jérôme Károly	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	2
	Jókay Kurucz Antal	2	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1
30	Kiss Zoltán	1	1	3	2	2	3	1	2	2	2	1
	Kovács Gábor	2	2	3	2	2	3	1	3	3	2	2
	Kója Béla	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1
	Kőmives Iván	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
	Kresz Ferenc	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3
35	Langsfeld Kálmán	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2
	Lasztovicska László	2	1	2	3	3	2	2	2	3	2	1
	Lengyel György	1	2	1	2	3	2	2	3	2	2	1
	Lutz István	1	1	1	2	3	2	1	2	3	2	1
	Marténvi Gusztáv	2	1	2	3	3	2	2	2	1	2	1
40	Metlich János	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1
	Mikulász Endre	1	1	2	3	3	2	1	2	2	2	2
	Nagy József	1	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2
	Nagy László	2	1	2	3	3	3	2	2	2	1	1
	Ordódy László	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1
45	Para Miklós	1	1	2	2	3	1	1	2	2	3	2
	Petrovics Béla	1	1	3	3	3	2	2	2	3	3	3
	Pirity Jenő	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
	Popovits György	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2

III. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
	Rédly Imre	2	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1
50	**Ringelhann Tivadar**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Rónay Miklós	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2
	Schmitterer Imre	2	2	2	2	2	2	1	2	3	2	2
	Schoket Ferenc	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1
	Sikos Árpád	1	1	2	3	3	3	1	3	3	1	2
55	Silló Ferenc	2	1	2	2	3	1	1	2	2	1	2
	Simon Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Sólymosi János	1	1	2	3	2	1	1	2	1	2	2
	Strobl Kornél	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1
	Susich József	1	1	3	3	2	3	2	3	3	2	2
60	**Szatmári Lajos**	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Szentkúti József	1	1	3	3	2	1	1	2	3	2	1
	Szkalla Imre	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	fm
	Szkiva János	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Szoboszlay Aladár	1	1	3	3	3	2	3	3	2	2	2
65	Takáts György	2	1	2	2	3	2	1	2	2	2	3
	Takcsányi Alán	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1
	Tarnay Miklós	1	1	1	2	2	1	2	2	2	2	fm
	Tavaszy József	2	1	2	3	3	3	2	3	3	2	2
	Töttössy Béla	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
70	Vereskuti Béla	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1
	Vigyázó György	1	1	2	4	3	1	1	2	2	2	2
	Zelenski Kázmér	2	2	3	2	1	2	1	2	3	3	3
	Zimai Győző	1	1	3	2	3	3	2	3	3	3	2
	Zsiga Imre	1	1	1	1	2	1	1	2	2	2	1
	Magántanulók:											
75	**Gábor Béla**	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
	Marton Ödön	—	1	2	3	2	1	1	1	2	fm	—

Kimaradt: Jókay Imre, Pogány István, Szittyai Dezső, Tóthfaludy Aladár.

Beiratkozott: 80. — *Bizonyítványt kapott:* 76.

IV. OSZTÁLY.

Osztályfő: **Dr. Brunner Emőd.**

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Gyorsírás	Testgyakorlás
	Aczél György	1	2	3	3	3	2	2	3	3	1	3	1
	Anders Ottó	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2
	Ács Tibor	1	2	2	2	3	2	2	3	3	3	3	3
	Algyay-Hubert Pál	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
5	Barcza Károly	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3	1	2
	Barcza Lajos	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3
	Barcza L. Péter	1	2	2	3	2	2	3	2	3	3	4	fm
	Bauer József	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2
	Bárány Tamás	1	1	1	2	2	1	2	2	3	2	2	1
10	Bernárdt Géza	1	2	2	3	2	3	2	2	3	2	4	3
	Binzberger György	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	fm
	Bódy László	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	4	fm
	Cseley István	2	2	1	3	2	3	2	2	3	2	2	2
	Csicsay Iván	1	2	2	3	3	1	2	2	2	2	2	2
15	Csizsinszky Dénes	1	2	2	3	3	2	3	3	3	2	3	2
	Csontos Lajos	1	2	2	3	3	2	1	2	3	2	3	1
	Dávid Tamás	2	2	1	3	2	1	1	1	3	1	1	3
	Drippey Dénes	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Ebner György	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1
20	Elek János	1	2	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2
	Foitl Vilmos	2	1	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1
	Gönye László	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	3	1
	Gyenis László	2	1	3	3	3	2	2	3	3	2	2	1
	Gyenis Tivadar	2	2	3	3	3	3	2	1	3	2	3	1
25	Gyöngyösi János	1	1	2	2	2	1	2	1	2	2	1	3
	Horváth Ferenc	1	1	2	2	2	2	2	3	3	2	1	2
	Hümpfner Imre	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2
	Iovián Viktor	1	1	2	3	3	2	1	2	3	2	2	2
	Ivánkovits Ernő	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1
30	Károly István	2	2	2	3	3	2	2	3	2	2	1	2
	Károlyi Imre	1	2	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2
	Khloyber Viktor	1	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	1
	Kiss István	1	1	1	3	2	2	2	3	2	1	1	1
	Kolossa Tibor	1	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2
35	Komvisák Károly	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	1	2
	Korbuly Tamás	1	1	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2
	Kozma Richárd	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	3
	Körmendy István	1	2	2	3	2	1	1	1	3	1	2	3
	Kriszt-Holczheim Mátyás	2	2	3	3	3	2	3	2	3	1	3	3
40	Kulcsár József	1	2	3	3	3	3	3	2	3	2	4	3
	Leyrer Richárd	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2
	Madaras János	1	2	2	2	3	1	2	2	2	1	2	2
	Medveczky Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Méhes Miklós	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	1	fm
45	Michaletzky Jenő	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1
	Mikoltsó László	1	1	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1
	Milos György	1	2	2	3	1	2	3	3	2	2	1	2
	Mojtó Pál	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2

IV. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Gyorsírás	Testgyakorlás
	Molnár Imre	1	2	2	3	2	2	1	2	2	2	1	3
50	Nagy Ferenc	1	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2
	Nágel Iván	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
	Poós István	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3
	Poós Miklós	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3
	Reményi K. András	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1
55	Réfi Imre	1	2	2	3	3	3	2	2	2	1	4	2
	Rónai Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Sárszegi Miklós	1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	3
	Schmelcz János	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	2
	Spannraft Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
60	Szatmáry József	1	2	2	2	2	1	3	2	2	2	2	1
	Székely Endre	2	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	2
	Szigeti Béla	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1
	Szíjártó Nándor	1	1	1	3	3	2	3	3	3	3	1	fm
	Szuroviák Tamás	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2
65	Terbócz Tamás	1	2	2	3	2	2	2	2	3	3	4	3
	Thoma Frigyes	2	2	2	3	2	3	2	1	2	2	2	2
	Thoma József	2	2	2	3	2	3	2	3	3	1	3	2
	Tomaschek Péter	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2
	Vágvölgyi Ádám	1	1	1	2	3	2	2	2	2	2	1	2
70	Végvári Gyula	1	1	1	3	2	2	1	2	2	1	1	1
	Viczenik Dénes	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2
	Waszilievits Mihály	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2
	Weinszeisz Tamás	2	1	2	3	2	3	3	3	3	3	2	2
	Zufalvi György	2	1	2	2	2	2	3	3	3	1	1	3
	Magántanulók:												
75	Cziráky László gr.	—	2	2	3	2	3	3	3	3	1	—	—
	Franz Rezső	—	2	2	2	2	2	1	1	3	2	—	—
	Kalocsai Sándor	—	3	2	3	3	3	2	2	3	1	—	—
	Pasteiner Iván	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—

Beiratkozott: 78. — *Bizonyítványt kapott:* 78.

V. OSZTÁLY.

Osztályfő: **Sarang K. Péter.**

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Gyorsírás	Testgyakorlás
	Ámon Antal	1	1	2	3	2	2	2	2	2	2	3	2
	Barabás Károly	1	2	2	3	3	3	2	2	3	2	1	2
	Bán József	2	2	4	3	3	2	3	3	3	2	4	2
	Bisits József	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1
5	Bodor Endre	1	2	1	3	2	2	1	2	2	1	2	1
	Bogdán Sándor	2	1	2	2	2	3	2	1	2	2	1	1
	Borbély Elek	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	4	1
	Borbiró Elek	2	2	2	3	3	3	4	3	3	1	1	3
	Csatády Ignác	1	1	1	2	2	3	2	1	2	3	1	1
10	Csernyánszky Imre	1	1	2	3	2	3	2	2	3	2	3	2
	Degenfeld-Sch. Ottó gróf	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	3	2
	Drozdik Jenő	1	2	2	3	3	3	2	3	4	3	2	2
	Fitz Jenő	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	4	1
	Fodor Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15	Gáti Béla	1	1	1	2	1	3	3	2	3	2	2	2
	Gáti Endre	1	2	1	2	2	3	3	3	3	2	2	2
	Girscht Ferenc	1	2	2	3	3	2	2	2	3	2	3	2
	Horváth Tibor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
	Kainberg Ottó	1	1	2	3	3	3	2	2	2	2	4	2
20	Kertész Imre	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1
	Kisfaludy István	2	1	2	3	3	3	2	3	3	fm	4	3
	Kiss Elemér	1	1	1	3	1	1	2	2	2	1	1	fm
	Komarnicki Ádám	1	1	3	4	3	3	3	3	3	2	3	3
	Kovacsics Pál	1	2	2	3	3	2	1	1	3	2	4	2
25	Kozma Arisztid	1	1	2	3	3	2	2	2	3	2	2	fm
	Krausz Jenő	1	1	1	3	2	2	1	1	2	2	1	2
	Liptsey Imre	1	1	2	2	1	2	1	1	3	2	3	2
	Lovász György	1	2	2	4	3	3	3	3	3	2	3	2
	Madaras Jenő	2	1	2	3	2	3	2	1	2	2	2	1
30	Marschalek Béla	1	1	2	3	3	2	1	1	2	2	2	1
	Marsó Miklós	1	1	2	3	2	2	3	1	3	fm	4	1
	Márton Kálmán	1	2	1	2	2	2	2	1	3	3	1	1
	Méhes Endre	1	2	2	4	3	3	3	3	3	1	3	1
	Mensáros Zoltán	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2	1	2
35	Mészáros Ferenc	1	1	2	2	1	1	2	1	2	1	1	1
	Miklósy Dezső	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1
	Nagy György	1	2	1	3	3	2	2	1	3	1	2	2
	Nagy István	1	2	2	3	3	3	3	2	4	2	4	1
	Nedeczky Árpád	2	2	3	4	3	3	1	2	3	3	4	1
40	Niszler Ferenc	1	2	2	3	2	3	2	1	3	3	2	2
	Noficzer Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Nógrády István	1	1	1	2	1	1	1	1	3	2	2	2
	Panek Ödön	1	2	3	4	3	3	4	3	4	2	4	3
	Paravicini István	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	1	1
45	**Páris Ervin**	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2
	Pistelka Rezső	1	1	2	2	2	1	2	1	3	1	1	1
	Prückler József	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	4	1
	Punk Tibor	1	1	2	3	3	3	2	2	3	2	3	1

V. OSZTÁLY.

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Gyorsírás	Testgyakorlás
	Ránky Miklós	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1
50	Reiner Endre	1	1	2	3	2	2	1	2	3	1	1	1
	Rónai Elemér	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	4	2
	Sasvári László	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	2
	Schmied Lajos	1	2	3	3	3	2	4	4	4	3	3	2
	Schuschny Aurél	1	1	3	3	3	3	1	2	3	3	4	1
55	Seidenleder Zoltán	2	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1
	Senyei Ákos	2	1	2	3	2	2	2	2	3	1	4	2
	Sever József	2	1	2	3	3	3	3	2	3	3	4	2
	Sikos Károly	1	2	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2
	Soós József	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	fm
60	Soós László	1	2	2	3	3	3	3	3	3	1	1	2
	Sorbán István	1	1	2	3	2	3	2	2	3	3	3	1
	Spannraft József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Springer Ferenc	1	1	1	1	2	1	2	1	2	fm	3	fm
	Strobl Jenő	1	1	2	3	2	3	2	3	3	2	2	2
65	Szabó Gergely	2	2	2	3	3	3	3	3	3	1	2	2
	Szeberényi László	2	2	2	3	2	3	3	3	4	1	4	1
	Szentkuthy István	1	1	2	3	2	1	1	1	2	1	4	1
	Tanczel Antal	1	1	1	2	1	2	2	2	3	2	2	1
	Tas István	1	1	1	2	2	3	2	1	2	2	2	2
70	Tóth József	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1
	Turzó Árpád	1	2	2	3	2	3	2	2	3	1	1	1
	Uray Géza	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	Vadkerty Gyula	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	Varga János	2	1	2	3	3	2	3	2	3	2	3	1
75	Volonc Pál	1	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2
	Weszely Ernő	1	2	2	3	3	3	2	3	4	2	3	1
	Windt László	1	1	2	3	2	2	1	1	3	2	3	2
	Winter Pál	2	2	2	3	2	3	2	2	3	1	2	1
	Magántanulók:												
	Borbiró Iván ism.	—	2	2	3	3	3	3	3	3	1	—	—
80	Cziráky Béla gróf	—	1	2	2	2	1	1	1	3	1	—	—
	Emszt Mihály	—	1	2	2	2	1	1	1	1	1	—	—
	Ispaits Ferenc	—	2	3	2	3	1	3	3	2	3	—	—
	Pasteiner Iván	—	1	2	1	1	1	1	2	1	1	—	—
	Tarnavölgyi Ferenc	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—
85	Trunkhahn Géza	—	1	3	3	3	3	3	3	3	1	—	—

Kimaradt: Monostory Ödön.

Betegség miatt nem osztályozható: Köhler György.

Beiratkozott: 87. — *Bizonyítványt kapott:* 85.

VI. OSZTÁLY.

Osztályfő: **Havasi Lucius.**

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
	Ádám Sándor	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	2
	Baczony László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
	Baján László	1	1	2	2	1	2	2	1	1	3	1	fm
	Banos György	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1
5	Bartha Miklós	1	1	3	3	3	2	2	3	2	3	1	2
	Bauer Antal	1	1	2	1	1	2	1	1	1	3	2	1
	Bisits Tibor	1	1	2	2	2	2	2	2	1	3	1	1
	Dobos Imre	2	1	2	2	2	2	1	1	1	3	1	1
	Eperjessy László	2	1	2	3	3	3	2	2	2	3	1	2
10	**Foitl Károly**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Forbáth László	2	1	3	3	2	3	3	3	2	3	2	3
	Galambos Ferenc	1	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	2
	Hegyeli András	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Ispaits Ferenc	1	1	2	2	3	2	2	1	1	1	2	1
15	Iváskó János	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	fm
	Kállay Kristóf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Keresztényi József	2	1	2	3	2	2	3	3	2	3	1	1
	Kertész György	2	1	2	2	2	3	2	1	1	1	2	2
	Kocziány László	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	1	fm
20	**Korányi György**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	fm
	Lenkei Antal	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	1	2
	Marténvi György	2	1	3	3	2	2	2	1	1	3	2	2
	Nagy Hugó	1	1	2	2	2	3	1	2	2	2	1	1
	Nagy László	1	1	2	3	3	3	1	1	1	3	1	2
25	Nagymarosy Tibor	2	1	2	4	2	3	2	3	3	3	2	2
	Pataki Kornél	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	fm
	Pálfy Gyula	1	1	1	3	2	2	2	1	1	3	1	2
	Pálfy József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Pálvölgyi Gyula	1	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	fm
30	Radán Iván	2	1	3	3	2	2	2	2	2	3	1	1
	Reiner Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Ridly Péter	1	1	2	3	2	3	2	2	2	2	1	1
	Romek Árpád	1	1	1	2	2	2	2	1	1	2	1	1
	Ruprecht Ferenc	1	1	3	3	3	3	2	3	3	2	1	1
35	**Scheuling István**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Schmidt Imre	1	1	2	2	2	1	2	1	1	3	2	1
	Schmidt Lajos	2	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1
	Schnaider Rudolf	1	1	3	4	3	3	2	3	3	3	1	fm
	Schüller Gusztáv	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
40	**Schümichen Vilmos**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Sternischa Olaf	1	1	2	3	1	2	1	1	1	3	1	1
	Szitkey László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Tamás János	2	1	3	4	2	3	3	2	2	3	2	fm
	gr. Teleki Károly	1	1	2	3	1	3	3	2	2	3	1	1
45	Timkó Imre	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1
	Törőcsik Gyula	1	1	2	2	2	2	2	1	1	3	1	1
	Trunkhahn Helmút, ism.	1	1	2	3	1	3	3	2	3	3	1	2
	Udvarhelyi László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2

VI. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás
Vaskúti Károly	2	1	2	2	2	3	2	2	1	3	1	2
50 Várdai István	1	1	2	2	1	2	2	1	1	2	1	2
Vermes Antal	1	1	3	3	3	3	3	2	1	3	1	1
Viola Tamás	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Zubcsek Oszkár	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1
Magántanulók:												
Simkovits István	—	2	2	3	2	3	3	1	2	3	1	—
55 **Tarnavölgyi Ferenc**	—	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	—
Trombitás Andor	—	2	3	3	2	3	2	1	2	3	2	—

Beiratkozott: 56. — *Bizonyítványt kapott:* 56.

VII. OSZTÁLY.

Osztályfő: **Dr. Szívós Donát.**

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Egészségtan
	Alemann Frigyes	1	1	1	1	1	2	1	1	1	3	1	1	1
	Babos S. László	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	1
	Bacher János	2	2	4	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3
	Bähr Gusztáv	1	1	2	2	2	3	2	2	1	2	2	2	1
5	**Berkó Pál**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	gr. Cziráky Pál	2	1	3	3	3	2	3	3	3	3	2	2	2
	Endrényi Ferenc	1	1	1	2	2	2	2	1	2	3	1	2	1
	Enökl Dezső	1	1	2	3	3	3	2	2	3	3	1	1	1
	Eperjessy István	1	1	3	2	3	3	2	2	2	3	3	2	1
10	Fekete Géza	1	1	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1
	Fodor László	1	2	3	3	3	3	2	2	2	3	2	1	2
	Gergely Endre	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	fm	2
	Hőnich András	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2	3	1	1
	Istvánffy Dénes	1	1	2	2	2	2	2	2	3	3	2	1	1
15	**Iván György**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Keppler László	2	1	2	3	3	3	3	2	3	3	2	1	2
	Kerényi Alajos	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
	Körmendy Nándor	2	1	3	3	3	3	3	2	3	3	1	1	2
	Lenkei Tibor	1	1	2	2	2	3	3	2	2	1	1	1	1
20	Luib Iván	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	1	1	1
	br. Mattyasovszky Mátyás	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
	Michaletzky Vilmos	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	Molnár Endre	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	1
	Németh Andor	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2	1
25	Óhegyi Miklós	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	2	1	1
	Okolicsányi Károly	1	1	2	1	1	1	1	1	2	3	2	fm	1
	Olajos Kálmán	1	1	2	2	3	3	2	2	2	3	2	2	2
	Phillipp Károly	1	1	2	2	2	2	3	2	2	3	3	1	1
	Richter Vladimir	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
30	Schág Károly	2	1	2	3	3	3	2	2	3	3	2	1	2
	Schmalz József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Schwáb Gyula	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	1	2	1
	Sorbán Pál	1	1	1	1	2	3	2	1	2	2	2	1	1
	Szabó Zsigmond	1	1	2	3	3	3	3	2	3	3	1	2	2
35	Szakváry Jenő	1	1	1	2	2	3	2	1	2	2	1	1	1
	Szemere György	2	1	2	2	2	2	3	2	3	3	2	2	2
	Személyi László	2	1	2	2	3	3	3	3	1	2	3	2	3
	Szokolay Ferenc	1	1	1	2	2	1	3	1	1	3	2	1	1
	Szőcs József	2	1	2	2	3	3	3	2	2	2	1	2	2
40	Sztrakos György	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1
	Tas József	2	1	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	1
	Tóth Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
	Tower Edwin	1	1	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	1
	Udvarhelyi Gyula	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1
45	Üst Géza	1	1	2	1	2	2	2	1	1	3	1	1	1
	Varsányi György	2	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1
	Veress György	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	3	2	1

VII. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Egészségtan
Wessely György	1	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1
Weszely Ferenc	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1
50 Wiesner István	1	1	1	2	1	2	2	1	2	2	1	1	1

Beiratkozott: 50. — *Bizonyítványt kapott:* 50.

VIII. OSZTÁLY.

Osztályfő: **Dr. Bognár Cecil.**

	A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcselet	Rajz	Egészségtan	Testgyakorlás
	Bajnok János	1	1	3	3	3	2	3	2	3	3	1	1	2
	Berán Ferenc	1	1	2	3	3	3	3	2	2	2	1	1	1
	Boldvai Ferenc	1	1	2	2	3	2	2	3	2	2	1	1	2
	Bongor István	1	1	2	3	3	3	3	2	3	3	1	2	1
5	Borsi György	1	1	2	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2
	Böszörményi László	1	1	2	3	2	2	2	3	3	3	1	2	1
	Cziglán István	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
	gr. Cziráky Miklós	2	1	1	2	1	1	2	3	3	3	1	1	1
	Csordás Ödön	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1
10	Fehér György	1	1	3	3	2	3	1	3	3	2	2	2	1
	Fenyőházi Ernő	1	1	1	2	1	2	1	2	2	1	2	1	1
	Fényes István	1	1	2	3	2	2	1	2	2	3	2	1	2
	Fóris Tibor	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	2	1
	Görög Géza	1	1	2	3	3	2	3	3	3	3	2	1	1
15	**Haller Kálmán**	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Hausvater József	1	1	2	2	2	2	3	2	2	2	1	1	fm
	Hegedüs László	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
	Heinrich Béla	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
	Helembai Mihály	1	1	2	2	2	2	3	2	3	1	1	1	1
20	**Holvay Endre**	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Hóman Bálint	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kertész Pál	1	1	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2	2
	Kotaszek Károly	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
	Kovásznay László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
25	Laub János	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1	2
	Marek Ervin	2	1	2	3	2	2	2	2	3	1	1	1	1
	Mariházy Endre	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2
	Márton Zoltán	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1
	Miklós Ferenc	1	1	2	3	2	2	2	2	3	3	1	1	1
30	Nedeczky György	1	1	2	3	2	2	1	2	3	3	1	1	2
	Olajos Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Óhegyi Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Petri Sándor	1	1	3	3	3	2	2	3	3	3	1	2	2
	Pótz-Nagy László	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1
35	Privler Béla	1	1	2	2	2	2	3	2	2	2	1	1	1
	Regele Károly	1	1	2	3	2	2	1	2	2	2	1	1	2
	Sass-Kortsák István	1	1	1	2	2	2	2	2	3	2	1	1	1
	Schmidt János	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
	Simkó Béla	1	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	1	1
40	Sümeghy Gyula	2	1	3	2	3	3	3	3	3	3	1	2	1
	v. Szakváry Károly	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1	1
	Szádeczky-Kardoss Gábor	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	fm
	Szentiványi Tibor	2	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	2	2
	Székely Tibor	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	1	1
45	**v. Szoboszlay Zoltán**	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
	Szóka László	1	1	2	2	1	2	1	2	2	2	1	2	1
	Sztaics István	1	1	2	2	2	1	2	1	2	2	1	1	1
	Szviezsényi Zoltán	1	1	2	3	1	1	2	2	3	2	2	1	2

VIII. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Magaviselet	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Bölcselet	Rajz	Egészségtan	Testgyakorlás
Tomaschek Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
v. Verőczey Sándor	1	1	2	3	3	3	2	2	3	3	1	1	2
Vidák Iván	1	1	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1	1
Vigh Béla	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zalay Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zólyomi László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zupka Lajos	1	1	3	3	2	2	3	3	3	3	1	2	2
Magántanuló:													
Tallián György	—	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	—

Beiratkozott: 56. — *Bizonyítványt kapott:* 56.

X.

Érettségi vizsgálat.

Az 1935/36. évi érettségi vizsgálatok írásbeli részét május 18., 19. és 20-án tartottuk meg.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 55 rendes és 1 magántanuló, összesen 56 tanuló. — A tételek a következők voltak:

1. Magyar nyelv és irodalom: „Pázmány Péter a XVII. sz. szellemi életének mestere" és „A szerzetesség szerepe a magyar művelődés történetében". Eredmény: 16 jeles, 28 jó, 12 elégséges.

2. Latin nyelv és irodalom: Livius Ab urbe condita l. XXVII. c. 44. Eredmény: 12 jeles, 32 jó, 12 elégséges.

3. Német nyelv és irodalom: „Liszt Ferenc". Eredmény: 20 jeles, 18 jó, 16 elégséges, 2 elégtelen.

Az érettségi vizsgálatok szóbeli része jún. 2-től június 9-ig volt dr. Kocsis Lénárd katolikus középiskolai főigazgatónak elnöklete alatt. A kormány képviselője: dr. Kopp Tibor c. igazgató, az áll. VII. ker. Madách Imre-gimn. tanára volt.

Szóbeli vizsgálatra bocsáttatott mind az 56 tanuló. Kitüntetéssel érett 4, (7.1%); jelesen érett 6, (10.7%); jól érett 27, (48.2%); érett 18, (32.1%); javító érettségi vizsgálatra utasíttatott 1, (1.9%).

Kitüntetéssel érettek: Hóman Bálint, Kovásznay László, Vigh Béla, Zalay Endre.

Jelesen érettek: Haller Kálmán, Holvay Endre, Olajos Andor, v. Szoboszlay Zoltán, Tomaschek Pál, Zólyomi László.

Jól érettek: Beran Ferenc, Borsi György, Cziglán István, gr. Cziráky Miklós, Fenyőházi Ernő, Fóris Tibor, Fényes István, Hegedüs László, Heinrich Béla, Helembai Mihály, Kotaszek Károly, Laub János, Mariházy Endre, Márton Zoltán, Óhegyi Lajos, Potz László, Privler Béla, Sass-Kortsák István, Schmidt János, Simkó Béla, Staics István, Szakváry Károly, Szádeczky-Kardoss Gábor, Szentiványi Tibor, Szóka László, Szviezsényi Zoltán, Tallián György.

Érettek: Bajnok János, Boldvai Ferenc, Bongor István, Böszörményi László, Csordás Ödön, Fehér György, Görög Géza, Hausvater József, Kertész Pál, Marek Ervin, Miklós Ferenc, Nedeczky László, Petri Sándor, Regele Károly, Székely Tibor, Verőczey Sándor, Vidák Iván, Zupka Lajos.

Búcsú az iskolától...

Utolsót szólt az iskola varázsszavú csengője. Sokszor hallottuk ezt a csengőszót, de most egészen másként rezdült át a szívünkön. Eddig órák, tízpercek határát jelezte, most nyolc esztendő munkájának végére hívta fel figyelmünket. Ballagj vén diák — súgta a lelkünkbe...

S ment a meghatódott lelkű diákcsoport, Horváth Kandid igazgató Úr „kedves nyolcasai". Mentünk a kápolnába hálát adni a gondviselő jó Istennek, aki erőt és kitartást adott nyolc évi munkánk során. „Te Deum laudamus!" szállt lelkünkből a fohász s azután végigballagtunk az iskola udvarán.

A Budapesti Szentbenedek rendi „Szent Benedek" Reálgimnázium

1935-36 évben érettségizett növendékei:

Igazgató és Osztályfőnök urunk (jobban jellemezzük, ha Kandid Atyát mondunk), szívből jövő atyai szavakkal buzdított bennünket s rámutatott, miként kell a jobb s nemesb lelkek útján haladnunk az életben. Az ő szép beszéde, gyönyörű atyai szózat volt kedves fiaihoz. Mintegy summája volt annak, amit nyolc esztendőn át Szent Benedek iskolájában utitarisznyánkba kaptunk az élet útjára. Éreztük valamennyien, hogy a bencés iskola szent hely, a templom után a legszentebb. Az emberiség küzdelmes multjának, kisértésekkel teljes jelenének és reménnyel teljes jövendőjének tudatával ismertetett meg bennünket. Szellemi horizontunkat hatalmasan kitágitotta. A betű- és számvetés tudománya mllett belepillantottunk a nyelvnek csodálatos szövedékébe s rajta keresztül ismertük meg az irodalmi remekeket. Az iskolában ismertük mg először az élet tanítómesterét, a történelmet, itt pillantottunk bele a természettudományok ezer titkába, s a számtudományok folyton mélyebbé váló miszteriumába, melyek a babszemek olvasásán kezdődnek s a differenciál- és integrál-számítás szépséges igazságain végződnek.

Kísérjen végig az élet útján mindnyájunkat az a tudat, hogy szent és nagy örökséget kaptunk a mi kedves iskolánktól. Szent Benedek szellemében való vallásos nevelés során megtanultuk azt is, hogy az az ismerettömeg, amit jó tanárainktól kaptunk, ezer meg ezer tudós elme fáradtságának, hősies, önfeláldozó munkájának, szorgalmának, kitartásának gyümölcse. Nekünk tehát érdemeseknek kell lennünk erre a szent örökségre. Megtanultuk és hivő lélekkel valljuk azt is, hogy a hazaszeretet legszebb szimbóluma az imádságos, munkás kéz.

Kedves tanáraink felé pedig a hála érzése száll szívünkből s az az ígéret, hogy nem hagyjuk elmosódni lelkünkben azt a hitet és idealizmust, amit belénk ültettek.

Ilyen érzésekkel mondtunk búcsút az iskolának. Jöttek ezután az érettségire való készülés kemény napjai. Multa tulit fecitque puer ‚sudavit et alsit.

Miután jómunkát végeztünk, búcsúlakomára gyűlt össze szülők, tanárok és érett ifjak serege.

Kedves, meleg hangulat közben emelkedett itt szólásra Simkó Béla társunk. Bejelentette a mi kis államunk kormányának végleges lemondását, a hadügyminiszter és egyéb miniszterek bukását. Vége a hétfői kormányválasztásnak, mondotta beszédében, de továbbra is, kormány nélkül is együtt marad a mi kis államunk és fiai maradunk a nagy bencés családnak.

Igazgató urunk szerető szavaiban ismét kicsendült az ő nagy vágya és kívánsága; maradjunk hűek az Alma Materhez, bárhova vessen is bennünket az élet. És ha bármilyen nehézséggel találkozunk is a mai világ zivataros idejében, forduljunk az Ur Jézushoz, az ő oldalán szeretet és megnyugvás lesz osztályrészünk.

Majd Miklós Ferenc társunk mondott pohárköszöntőt és az egész osztály nevében átnyujtotta Igazgató urunknak a következő szövegű okiratot:

HORVÁTH KANDID

igazgató Úrnak.

Alulírott budapesti bencés reálgimnázium 1936. évi nyolcadik osztályt végzett növendékei szeretett osztályfőnökünk iránt érzett hálánk kifejezéséül és megörökítéséül, egy ezer pengőt adunk magasztos és kedvenc eszméjének, az akarattyai balatonparti bencés diáküdülőtelep felépítésének támogatására. Tudjuk és éveken át tapasztaltuk, hogy szeretett osztályfőnökünk minden gondolata és szívének min-

den dobbanása diákjainak szellemi és testi egészséges fejlődését akarja előmozdítani s boldogok vagyunk, hogy mi, akik atyai vezetésével fejeztük be középiskolai tanulmányainkat, hozzájárulhatunk csekély adományunkkal nemes és gyönyörű gondolatának megvalósításához, amely diákjai iránt érzett szeretetéből fakad.

Segítse a mindenható jó Isten áldásos munkájában még hosszú ideig, mi pedig kérjük szeretett Igazgató Urunkat, hogy tartson meg bennünket kedves emlékezetében és jóságos atyai szeretetében.

Sass-Kortsák István.

XI.

STATISZTIKA.

a) Általános adatok.

Megnevezés	I.	II	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen	
	osztály								absz.	%
a) *A tanulók számának alakulása.*										
Beírt nyilvános tanulók	60	73	78	74	80	55	50	55	525	—
Beírt magántanulók	11	1	3	4	7	3	—	1	30	—
Osztályozott nyilv. tanulók ...	60	73	74	74	79	53	50	55	518	—
Osztályozott magántanulók ...	10	1	2	4	7	3	—	1	28	—
Osztályoztatott összesen ...	70	74	76	78	86	56	50	56	546	100
b) *A tanulók kormegoszlása.*										
1926-ban született	2	—	—	—	—	—	—	—	2	0·4
1925-ben „	52	—	—	—	—	—	—	—	52	9·5
1924-ben „	16	64	—	—	—	—	—	—	80	14·6
1923-ban „	—	9	62	2	—	—	—	—	73	13·4
1922-ben „	—	1	13	57	1	—	—	—	72	13·2
1921-ben „	—	—	1	18	73	1	—	—	93	17·0
1920-ban „	—	—	—	1	9	46	2	—	58	10·6
1919-ben „	—	—	—	—	1	6	42	4	53	9·7
1918-ban „	—	—	—	—	1	2	6	40	49	9·0
1917-ben „	—	—	—	—	—	—	—	11	11	2·0
1916-ban „	—	—	—	—	—	—	—	1	1	0·2
1913-ban „	—	—	—	—	1	1	—	—	2	0·4
c) *A tanulók anyanyelve és nyelvismerete.*										
Magyar anyanyelvű	68	74	76	78	86	56	50	56	544	99·6
Német „	2	—	—	—	—	—	—	—	2	0·4
A magyar anyanyelvűek közül:										
csak magyarul tudott	48	62	63	69	69	44	22	37	414	75·8
németül is „	19	12	11	6	20	11	21	17	117	21·4
franciául is „	2	2	1	3	3	1	5	3	20	3·7
angolul is „	2	—	—	2	3	1	2	3	13	2·4
olaszul is „	—	—	—	—	—	—	—	1	1	0·2
tótul is „	—	—	1	—	1	—	—	—	2	0·4
d) *A tanulók vallási megoszlása:*										
római katolikus	69	73	75	78	85	54	49	56	539	98·7
görög katolikus	1	1	1	—	1	2	1	—	7	1·3
e) *A szülők foglalkozása.*										
1. Nagybirtokos, nagybérlő (1000 kat. holdon felül) ...	—	1	1	2	2	1	2	1	10	1·8
2. Középbirtokos és bérlő (100—1000 holddal)	—	—	1	2	—	—	1	—	4	0·7
3. Kisbirtokos, kisbérlő (100 holdon alul)	—	—	—	1	—	—	—	—	1	0·2
4. Kisbirtokos, napszámos ...	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0·2
6. Gazdasági tisztviselő	1	—	—	—	—	1	—	—	2	0·4
9. Nagyiparos, bányanagyvállalkozó	—	—	—	—	1	1	—	2	4	0·7
10. Kisiparos, bányakisvállalkozó	8	7	1	5	1	2	—	4	28	5·1

Megnevezés	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen	
	osztály								absz.	%
11. Ipari vagy bányászati tisztviselő	3	3	2	2	1	1	—	2	14	2·6
12. Egyéb ipari vagy bányászati segédszemély	—	—	1	1	3	4	—	—	9	1·7
14. Nagykereskedő	—	—	1	—	1	1	—	—	3	0·5
15. Kiskereskedő	1	5	3	6	4	—	2	1	22	4·0
16. Kereskedelmi tisztviselő	3	7	2	10	3	3	2	7	37	6·8
17. Egyéb keresk. segédszemély	—	3	1	—	2	1	—	—	7	1·3
20. Közlekedési kisvállalkozó	—	—	1	—	—	—	—	—	1	0·2
21. Közlekedési tisztviselő	3	9	11	12	5	3	6	4	53	9·7
22. Egyéb közlekedési segédszemély	—	—	1	2	2	—	—	—	5	0·9
23. Közlekedési napszámos	—	—	—	—	—	—	—	1	1	0·2
24. Köztisztviselő (pap, tanár kivételével)	14	17	13	20	23	11	7	7	112	20·5
25. Tanár, tanító	5	4	3	1	5	2	7	5	32	5·9
26. Másféle értelmiség (orvos, ügyvéd, gyógyszerész stb.)	15	6	16	6	20	8	9	11	91	16·7
27. Közhivatalban alkalmazott altiszt	1	—	3	—	—	4	—	1	9	1·7
28. Katonatiszt (csendőrtiszt)	4	9	3	2	8	6	7	1	40	7·3
29. Katona-altiszt (csendőr-altiszt)	2	3	1	1	2	1	—	2	12	2·2
30. Nyugdíjas köztisztviselő (tanár is)	2	—	3	3	3	6	5	7	29	5·3
31. Egyéb nyugdíjas tisztviselő	—	—	3	2	—	—	—	—	5	0·9
32. Nyugdíjas altiszt, szolga vagy munkás	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0·2
33. Tőkés, járadékos, háztulajdonos	2	—	—	—	—	—	1	—	3	0·5
36. Egyéb és ismeretlen foglalkozású	5	—	5	—	—	—	—	—	10	1·8
f) *A szülők lakóhelye.*										
Budapest	56	66	66	76	79	50	43	49	485	88·8
Pest-Pilis-Solt-Kiskun vmegye	12	6	8	1	6	5	5	6	49	8·9
Fejér „	—	—	—	1	—	1	—	—	2	0·4
Győr „	—	1	—	—	—	—	—	—	1	0·2
Sopron „	—	—	—	—	1	—	1	1	3	0·5
Szatmár „	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0·2
Veszprém „	—	—	1	—	—	—	—	—	1	0·2
Zala „	1	—	—	—	—	—	—	—	1	0·2
Miskolc thj. felr. város	—	1	—	—	—	—	—	—	1	0·2
Román megsz. ter.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	0·2
Ausztria	—	—	—	—	—	—	1	—	1	0·2
Vidékről bejáró tanulók.										
Albertfalváról	1	—	—	—	—	—	1	—	2	0·4
Békásmegyerről	1	—	—	—	1	—	—	—	2	0·4
Biáról	—	—	—	—	—	1	—	—	1	0·2
Budaörsről	—	—	—	1	—	—	—	—	1	0·2
Csepelről	—	—	1	—	—	—	1	1	3	0·5
Dunaharasztiról	—	—	—	—	—	—	—	1	1	0·2
Kerepesről	—	—	—	—	—	—	-	1	1	0·2
Kispestről	2	1	2	—	1	1	—	3	10	1·8
Ócsáról	—	—	1	—	—	—	—	—	1	0·2
Pestszenterzsébetről	2	—	1	1	—	1	—	—	5	0·9

Megnevezés	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen	
	osztály								absz.	%
Pestszentlőrincről	2	3	—	1	2	—	1	—	9	1·7
Rákoscsabáról	—	—	1	—	—	—	1	—	2	0·4
Rákoshegyről	—	—	—	—	1	—	—	—	1	0·2
Rákospalotáról	—	—	1	—	—	1	—	—	2	0·4
Rákosszentmihályról	—	2	1	1	—	1	—	—	5	0·9
Sashalomról	—	—	—	1	1	—	—	—	2	0·4
Szászhalombattáról	—	—	—	—	—	1	—	—	1	0·2
g) *Óramulasztások (órák száma).* Igazolt	2982	3826	3508	2966	4379	2509	1904	1000	23074	—
Igazolatlan	—	13	3	—	—	—	—	—	16	—
h) *Rendkívüli tárgyak tanítása.*										
Vívás	2	8	2	3	9	7	4	4	39	7·1
Külön torna	2	—	1	—	1	—	—	—	4	0·7
Hegedű	3	3	8	1	1	—	—	1	17	3·1
Zongora	—	—	1	1	2	—	—	—	4	0·7
Fúvós hangszer	1	10	—	5	1	5	—	—	22	4·0
Német	8	17	19	14	15	1	4	—	78	14·3
Francia	—	—	2	2	11	2	3	—	20	3·7
Rajz	2	2	2	3	2	—	1	—	12	2·2
Gyorsírás	—	—	—	—	—	5	7	1	13	2·4
Fizikai gyakorlatok	—	—	6	—	—	—	16	9	31	5·7
Összesen:	18	40	41	29	42	20	35	15	240	—
i) *A tanulók előmenetele.*										
Jeles	22	28	13	10	8	14	8	13	116	21·2
Jó	28	24	31	32	28	22	23	21	209	38·3
Elégséges	18	19	30	36	37	17	18	22	197	36·1
Egy tárgyból elégtelen	2	3	2	—	10	3	1	—	21	3·8
Két tárgyból elégtelen	—	—	—	—	1	—	—	—	1	0·2
Kettőnél több tárgyból elégt.	—	—	—	—	2	—	—	—	2	0·4

b) Az iskola benépesülése.

Tanév	Nyilvános tanulók száma a tanév végén									A magántanulók száma a tanév végén									Együtt
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII	Összesen	I.	II.	III.	IV	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen	
	osztályban									osztályban									
1923/24	49	—	—	—	—	—	—	—	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
1924/25	52	45		—	—		—	—	97	—	2	—	—	—	—	—	—	2	99
1925/26	63	54	48	—	—	-	-	-	165	7	—	1	—	—	—	—	—	8	173
1926/27	67	65	52	51	—	—	-	—	235	2	1	—	3	—	—	—	—	6	241
1927/28	66	68	61	52	48	-	—	—	295	1	1	3	3	1	—	—	—	9	304
1928/29	64	63	63	61	51	47	—	-	349	8	2	1	1	1	—	—	—	13	362
1929/30	71	64	60	59	54	49	45	-	402	10	—	2	—	3	—	—	—	15	417
1930/31	77	73	61	57	55	48	47	43	461	17	5	—	2	3	1	1	—	29	490
1931/32	80	81	70	61	51	55	43	47	488	9	4	5	—	1	2	—	1	22	510
1932/33	79	78	79	65	60	47	51	39	498	12	5	4	2	1	1	1	—	26	524
1933/34	78	81	83	68	59	55	44	50	518	2	3	5	5	3	2	3	1	24	542
1934/35	71	75	75	85	61	56	57	42	522	1	1	3	3	6	5	1	—	21	543
1935 36	60	73	74	74	79	53	50	55	518	10	1	2	4	7	3	—	1	28	546

c) A tanulás eredménye.*

Megnevezés	I. osztályban nyert érdemjegyek					II. osztályban nyert érdemjegyek					III. osztályban nyert érdemjegyek					IV. osztályban nyert érdemjegyek					V. osztályban nyert érdemjegyek					VI. osztályban nyert érdemjegyek					VII. osztályban nyert érdemjegyek					VIII. osztályban nyert érdemjegyek					I–VIII.				
	1	2	3	4	Középjegy	1	2	3	4	Középjegy	1	2	3	4	Középjegy	1	2	3	4	Középjegy	1	2	3	4	Középjegy	1	2	3	4	Középjegy	1	2	3	4	Középjegy	1	2	3	4	Középjegy	1	2	3	4	Középjegy
Magaviselet	48	12	—	—	1·2	63	7	3	—	1·2	55	18	1	—	1·3	58	16	—	—	1·2	66	13	—	—	1·2	41	12	—	—	1·2	39	11	—	—	1·2	51	4	—	—	1·1	421	93	4	—	1·20
Vallástan	37	21	2	—	1·4	57	11	5	—	1·3	65	9	—	—	1·1	38	35	1	—	1·5	53	26	—	—	1·3	53	—	—	—	1·0	47	3	—	—	1·1	55	—	—	—	1·0	405	105	8	—	1·24
Magyar nyelv	27	23	10	—	1·7	32	22	19	—	1·8	26	28	20	—	1·9	30	33	11	—	1·7	27	42	9	1	1·8	24	21	8	—	1·7	21	23	5	1	1·7	21	27	7	—	1·7	208	219	89	21	78
Latin nyelv	20	23	17	—	2·0	—	—	—	—	—	17	30	26	1	2·1	12	28	34	—	2·3	7	23	43	6	2·6	18	18	14	3	2·0	20	21	9	—	1·8	14	22	19	—	2·1	108	165	162	10	2·17
Német nyelv	—	—	—	—	—	25	21	25	2	2·1	15	31	28	—	2·2	20	34	20	—	2·0	18	29	32	—	2·2	26	20	7	—	1·6	12	24	14	—	2·0	20	23	12	—	1·9	136	182	138	2	2·01
Francia nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	24	36	—	2·2	17	22	14	—	1·9	14	20	16	—	2·0	19	27	9	—	1·8	69	93	75	—	2·02
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	26	18	—	1·8	25	35	14	—	1·9	26	30	20	3	2·0	25	21	7	—	1·7	16	22	12	—	1·9	25	19	11	—	1·7	147	153	82	3	1·85
Földrajz	31	20	7	2	1·7	38	20	14	1	1·7	42	25	7	—	1·5	24	35	15	—	1·9	—	—	—	—	—	36	12	5	—	1·4	26	21	3	—	1·5	—	—	—	—	—	197	133	51	3	1·63
Természetr.	37	21	2	—	1·4	44	19	10	—	1·5	—	—	—	—	—	22	33	19	—	2·0	33	25	20	1	1·9	40	9	4	—	1·3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	176	107	55	1	1·65
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	37	19	—	2·0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	18	10	—	1·8	16	27	12	—	1·9	56	82	41	—	1·92
Mennyiségtan	32	18	10	—	1·6	29	26	18	—	1·8	17	32	25	—	2·1	11	31	32	—	2·3	9	22	41	7	2·6	11	19	23	—	2·2	10	19	21	—	2·2	7	29	19	—	2·2	126	196	189	7	2·15
Bölcselet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	19	15	—	1·9	21	19	15	—	1·89
Rajz	30	27	3	—	1·6	27	37	9	—	1·8	24	44	6	—	1·8	27	39	8	—	1·7	26	39	11	—	1·8	38	15	—	—	1·3	21	23	6	—	1·7	46	9	—	—	1·2	239	233	43	—	1·62
Szépírás	50	10	—	—	1·2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	10	—	—	1·17
Gyorsírás	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	21	9	6	1·8	28	15	18	18	2·3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66	36	27	24	2·06
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	10	2	—	1·3	43	12	—	—	1·2	81	22	2	—	1·25
Testgyakorlás	30	17	10	—	1·6	30	30	9	—	1·7	33	31	7	—	1·6	20	32	17	—	2·0	38	33	4	—	1·5	26	17	1	—	1·4	26	21	1	—	1·5	34	19	—	—	1·4	237	200	49	—	1·61
Ének	27	27	6	—	1·7	44	26	3	—	1·4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71	53	9	—	1·53
Rendes tantárgyak középjegye	1·62					1·71					1·85					1·92					2·07					1·66					1·79					1·81					1·82				

* Magántanulók nélkül.

XII.

Beszámoló a félinternátus 1935—36., negyedik évéről és tájékoztató a következő iskolai évre.

Félinternátusunk az idén harmadik évében működött. Célkitűzésünk volt, hogy fiainkat *állandó felügyelet és ellenőrzés* mellett rávezessük *a rendszeres tanulás* helyes módjára, a pontosan betartott *napirend fontosságának megértésére,* a helyes időbeosztásban *az idő értékelni tudására,* hogy mindezek mellett biztosítsuk a kötelességszerű iskolai munka eredményét, neveljük az ifjú akaraterejét s kialakítsuk férfias jellemét.

Most már a gyakorlat is azt bizonyítja, hogy itt a fővárosban, ahol a nagy távolságok az ide-odautazgatással sok időt vesznek igénybe, — ahol a szülők hivatalos vagy társadalmi elfoglaltsága és lekötöttsége nagy, — ahol sok és veszedelmes az elnevelő behatás, — mit jelent a félinternátus, melyben a szülők nevelő gondjait reggeltől estig az intézet veszi át. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a tanuló állandó tanári felügyelet alatt állva a tanulás módszerében is útbaigazítást kap és hozzászokik a kötelező napirend pontos megtartásához, akkor természetesnek kell tartanunk, hogy az ifjú becsületes kötelességtudásra nevelődik.

A tanév folyamán felvettünk összesen 16 növendéket. (I. 7, II. 3, III. 2, IV. 1, V. 1, VI. 1, VII. 1.) — Időközben egészségi okból kimaradt 2.

Különös gondot fordítunk a fiúk egészséges testi fejlődésére is. A szabad időt ezért mindenkinek fel kell használnia az üdülésre; másrészt az étkezésnél is, — ami ebédkor háromfogás (péntek kivételével egy húsétel), uzsonnára tej, kakaó, kávé és zsemlye vajjal, — arra törekszünk, hogy elegendő, változatos és egészséges legyen.

A félbennlakók minden előadási napon este 7 óráig az intézetben vannak állandó tanári felügyelet mellett. Az intézetet csak indokolt esetben és akkor is csak külön engedéllyel hagyhatják el. 7 óránál korábban csak a szülők írásbeli kérésére távozhatnak.

A növendékek a félinternátus vezetőinek, kik itt a szülők helyettesei, feltétlen engedelmességgel tartoznak.

Az intézetben töltött időből két és fél óra étkezésre és üdülésre, három és fél óra pedig tanulásra esik.

A szorgalmi időben megtanulják leckéiket, elkészítik írásbeli feladataikat és mindenről beszámolnak az instruktoroknak, kik 5—7-ig esetleges nehézségeikben is segítségükre vannak.

Tanulási időben mindenki feltétlen csendben, rendben s fegyelmezetten végzi dolgát kijelölt helyén.

A rendkívüli tárgyakra és egyéb hivatalos intézeti elfoglaltságra előzetes bejelentés után kap mindenki engedélyt, ha ez a külön elfoglaltság nem megy a szorosan vett iskolai kötelességteljesítés rovására.

Mivel rendes körülmények között a délutáni idő bőségesen elegendő lelkiismeretes munka mellett az iskolai kötelességek elvégzésére, haza csak azon könyveket szabad vinni, mlyekből valami okból nem tud valaki elkészülni. Egyébként a szülők kívánságára, kik pl. külön is meg akarnak győződni a fiú készültségéről, a könyvek hazavihetők.

Étkezés alatt és szabad időben egymás iránt testvéri szeretettel s művelt ifjúhoz illően viselkednek, társalognak, szórakoznak.

Mivel a félinternátusban becsületes munkára és kötelességtudásra akarunk nevelni, elsősorban csak jóviseletű és kötelességteljesítő fiúkat veszünk fel, kik egymásra is minden tekintetben nevelő hatással tudnak és akarnak lenni. Senki se tekintse ezen diákotthont bukás ellen biztosító intézetnek!

A félinternátus díja egy hónapra étkezéssel együtt 60 pengő, étkezés nélkül 35 pengő; a beiratási díj 15 pengő.

A díj fizetése a megkezdett félév minden hónapjára kötelező.

Szekeres Bónis,
a félinternátus igazgatója.

XIII.

FELVÉTEL

a budapesti szentbenedekrendi katolikus Szent Benedek-reálgimnáziumba és félinternátusba.

(VIII., Baross-u. 62.)

1. *Régi diákjaink* a hirdetőtáblán jelzett időben még június hó folyamán, 26-án és 27-én iratkoznak be, mégpedig úgy, hogy az osztályfő uraktól kapott csekken beküldik a 41 pengő jelentkezési és beiratási díjat. Személyesen csak szeptember hóban kell az így már beiratkozott régi diákjainknak az osztályfőnök urak előtt megjelenniök, de akkor mindenkinek kell jelentkeznie, mégpedig szülője vagy gyámja kíséretében. Akik a jelzett összeget idejére nem küldik be, nincsenek beiratkozva s így helyükbe más tanulót veszünk fel.

2. *Az I. osztályba* a jelentkezések mindig a megelőző május 1—15. történnek, május harmadik hetében a jelentkezetteket megvizsgáljuk a helyesírás és számolás ismeretéből, május végére a felvettek névsorát hivatalos helyen kifüggesztjük. Ha a felvettek intézetünk növendékei akarnak lenni, június 26-áig befizetik csekken a 41 P-t és személyesen szintén csak szeptember hóban kell az osztályfőnök úr előtt jelentkezniök. — Akik a jelzett időig a jelzett összeget nem fizetik be, nincsenek beiratkozva s helyükbe más tanulót veszünk fel.

3. *Ujonnan jelentkező tanulók* (I. osztályra vagy más intézetből más osztályra) hozzák magukkal: 1. legutolsó iskolai bizonyítványukat, 2. születési anyakönyvi kivonatukat, 3. keresztlevelüket, 4. újraoltási bizonyítványukat, 5. a szülők egyházi házasságlevelét, 6. orvosi bizonyítványt egészségi állapotukról. — Tekintve az iskola katolikus jellegét, elsősorban katolikus tanulókat veszünk fel. — Helyszűke miatt azonban más intézetből csak igen kivételes esetben vehetünk fel még kiváló tanulókat is.

Az újonnan jelentkezők számára a beírások szeptember hóban a hirdetőtáblán jelzett napokon lesznek, reggel 9 órától déli 12 óráig az igazgatói irodában.

4. *Az osztályfő előtt* minden tanulónak, réginek, újnak egyaránt meg kell jelennie, magával hozva bizonyítványát és a csekket, mellyel bizonyítja, hogy a beírási összeget befizette. Ezt a csekket az osztályfő láttamozza s az illető nevét ráírja.

5. A pótló, felvételi, különbözeti, magán- és *javítóvizsgák* szeptember hóban,

a hirdetőtáblán jelzett napon, legkorábban szept. 4-én reggel 9 órakor kezdődnek. Jelentkezés az igazgatói irodában.

6. Az egész iskolai évre szóló *összes díjak* együttesen 121 pengőt tesznek ki. Ebből a beiráskor 41 pengőt kell kifizetni, a többi fizethető havi részletekben is.

7. Az *iskolai könyvek* jegyzéke szeptemberben a könyvkereskedésekben, így a Szent István-Társulat könyvosztályában kapható.

8. Az iskola *fegyelmi szabályai* erkölcsi vonatkozásban a vakációban is kötelezneknek. Attól, aki nem tartja meg, a felvétel megtagadható.

9. **A félinternátus** *díja egy hónapra,* étkezéssel együtt 60 pengő, étkezés nélkül 35 pengő, beiratási díj: 15 pengő. — Ha valaki nem mindennap van a félinternátusban, a díj arányosan olcsóbb.

A félinternátusba csak jóviseletű és jótanuló növendékeket veszünk fel.

Kérjük a mt. szülőket, hogy gyermeküket csak abban az esetben hozzák intézetünkbe, ha annak szellemével mindenben egyetértenek. Ha az iskola és a szülői ház közt világnézet dolgában ellentét van, eredményes nevelés nem várható.

Tájékoztató az 1936—37. iskolai évre.

Beírások: Június 26., 27. és szeptember 7-én.

Magán- és javító stb. vizsgákra jelentkezés szeptember 4-én, reggel 9 órakor az igazgatói irodában.

A fúvós-zenekar tagjainak kötelező próbák: szept. 4., 5. és 7-én d. u. 5 órakor.

Ünnepélyes Veni Sancte szeptember 8-án, reggel 9 órakor.

Igazgatóság.

Tartalom.

Pannonhalmi Szent Mór 3
Halottaink. † Dr. Erődi-Harrach Béla (1846—1936) 12
A szülők és az iskolai bizonyítvány 13
Az új középiskolai törvény 19
Cserkészcsapatunk tíz éve 31
Eggyel kevesebben. † Schumann György 36
Iskolai év: 1935—36.
I. Iskolánk multja 39
II. Iskolánk belső élete 40
III. A tanári testület működési köre 50
IV. A tanárok társadalmi és irodalmi munkássága 54
V. Tananyag 57
VI. Tankönyvek 57
VII. Könyvtárak és szertárak 59
VIII. Ifjúsági egyesületek 61
† Krassay Antal 81
IX. Érdemsorozat 82
X. Érettségi vizsgálat 98
XI. Statisztikai adatok 101
XII. Beszámoló félinternátusunkról 105
XIII. Felvétel és tájékoztató a következő évre 106